

An Bord
Náisiúnta
Staidrimh

National
Statistics
Board

Faisnéis Cháilíochta do Chách —

Tá Tábhacht le hUimhreacha
Athbhreithniú Meántéarma

An Bord Náisiúnta Staidrimh

Tosaíochtaí Straitéiseacha
don Staidreamh Oifigiúil

2021 – 2026

Clár na nÁbhar

Réamhrá an Chathaoirligh	6
Fís, Luachanna agus Spriocanna an NSB do Chóras Staidrimh na hÉireann	7
Fís	7
Luachanna	7
Spriocanna Straitéiseacha	7
An Bord Náisiúnta Staidrimh	9
An ról atá againn	10
Ár gComhaltaí	11
Athbhreithniú Meántearma ar Thosaíochtaí Straitéiseacha do Staidreamh Oifigiúil 2021-2026:	13
Réamhrá	14
An Príomh-Dhul Chun Cinn ó Straitéis 2021-2026	15
Príomhdhúshlán gan Réiteach ó Straitéis 2021-2026	16
Dul chun cinn maidir le Tosaíochtaí do Staidreamh Oifigiúil	19
Tosaíocht 1: Monatóireacht a dhéanamh ar Bhunathruithe sa Chomhshaol, sa Gheilleagar agus sa tSochaí	20
Tosaíocht 2: Cumarsáid	36
Tosaíocht 3: Sonraí Riaracháin maidir le hÚsáid Staidrimh a Fheabhsú	40
Tosaíocht 4: Bonneagar Sonraí Náisiúnta	43
Tosaíocht 5: Éirchód a leabú i ngach Sealbhaíocht Sonraí de chuid na hEarnála Poiblí	47
Tosaíocht 6: Acmhainneacht na Mórshonraí	50
Tosaíocht 7: Rúndacht Sonraí	53
Tosaíocht 8: An Rialachán Ginearálta maidir le Cosaint Sonraí (RGCS)	55
Dul chun cinn ar Ghníomhaíochtaí Breise ag cur leis na Láidreachtaí atá ag Córas Staidrimh na hÉireann cheana féin	59
Gníomhaíocht 1-3: Cáilíocht agus Iontaoibh	60
Gníomhartha 4 go 6 — Úsáideoirí Staidrimh	63
Gníomhaíochtaí 7 go 10 — Acmhainneacht CSO a fheabhsú	66
Aguisíní	71

Giorrúcháin

AIML40S	AI agus Meaisínfhoghlaím le haghaidh Staitisticí Oifigiúla
AI	Intleacht Shaorga
AIS	Córas Aitheantais Uathoibríoch
API	Comhéadan Ríomhchlárúcháin Feidhmchlár
BER	Rátáil Fuinnimh Foirgnimh
COPA	Anailís ar Dhaonáireamh
CPI	Praghasinnéacs Tomhaltóirí
CRT	An tIonad um Oiliúint Taighde
CSMB	Bord Bainistíochta na Státseirbhíse
CSO	An Phríomh-Oifig Staidrimh
DCEDIY	An Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Lánpháirtíochta agus Óige
DECC	An Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide
DETE	An Roinn Fiontar, Trádála agus Fostaíochta
DGA	An Gníomh um Rialachas Sonraí
DoH	An Roinn Sláinte
DSP	An Roinn Coimirce Sóisialaí
DPIA	Measúnú Tionchair ar Chosaint Sonraí
EC	An Coimisiún Eorpach
ECOFIN	An Chomhairle Gnóthaí Eacnamaíocha agus Airgeadais
EHDS	Spás Eorpach Sonraí Sláinte
EPA	An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil
ESCoP	Cód Cleachtais an Staidrimh Eorpaigh
ESRI	An Institiúid Taighde Eacnamaíochta agus Sóisialta
ESS	An Córas Staidrimh Eorpach
EU	An tAontas Eorpach
FSLG	An Grúpa Idirchaidreamh Staidrimh Foirmiúil
GDP	Olltáirgeacht Intíre
RGCS	An Rialachán Ginearálta maidir le Cosaint Sonraí (RGCS)
GNI*	Ollioncam Náisiúnta*
GNP	Olltáirgeacht Náisiúnta
GUI	Ag Fás Aníos in Éirinn
HICP	Innéacs Comhchuibhithe Praghsanna do Thomhaltóirí
HRB	An Bord Taighde Sláinte
HSE	Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte
HVD	Tacair Sonraí Ardluacha
ICT	Teicneolaíocht Faisnéise agus Cumarsáide
IGEES	Seirbhís Gheilleagrach agus Mheastóireachta Rialtas na hÉireann
IGSS	Seirbhís Staidrimh Rialtas na hÉireann
ISS	Córas Staidrimh na hÉireann
ISSCoP	Cód Cleachtais Chóras Staidrimh na hÉireann
MDD	Éileamh Intíre Modhnaithe
ML	Foghlaim Meaisín
MoU	Meabhrán Tuisceana

NDI	Bonneagar Sonraí Náisiúnta
NISRA	Gníomhaireacht Thuaisceart Éireann um Staidreamh agus um Thaighde
NNI	Glanioncam Náisiúnta
NSB	An Bord Náisiúnta Staidrimh
OCR	Athbhreithniú ar Chumas Eagraíochtúil
ODPC	Oifig an Choimisinéara Cosanta Sonraí
OECD	An Eagraíocht um Chomhar agus Forbairt Eacnamaíochta
OGCIO	Oifig Phríomhoifigeach Faisnéise an Rialtais
OGP	An Oifig um Sholáthar Rialtais
ONA	Údarás Náisiúnta Eile
OSI	Suirbhéireacht Ordanáis Éireann
PMOD	Nua-Aoisú ÍMAT
PPSN	Uimhir Phearsanta Seirbhíse Poiblí
PSB	Comhlacht na hEarnála Poiblí
QMF	Creat Bainistíochta Cáilíochta (QMF)
QMSA	Bainistíocht Cáilíochta, Tacaíocht agus Dearbhú
RMF	Comhad Micreashonraí Taighde
ROS	Seirbhís ar Líne na gCoimisinéirí Ioncaim
ROSA	Córas Taighdeora ar Líne d'Iarratais
SEAI	Údarás Fuinnimh Inmharthana na hÉireann
SEEA	Córas na Cuntasaíochta Eacnamaíche Comhshaoil
SILC	Suirbhé ar Ioncam agus Dálaí Maireachtála
SSCU	An tAonad um Chomhordú an Chórais Staidrimh
SUSI	Tacaíocht Uilíoch do Mhic Léinn in Éirinn
TILDA	Staidéar Fadaimseartha na hÉireann ar Dhul in Aois
IDS-TILDA	Forlónadh Míchumais Intleachtúil do Staidéar Fadaimseartha na hÉireann ar Dhul in Aois
UBI	Aitheantóir Uathúil Gnó
UN	Na Náisiúin Aontaithe
VDR	Seomra Sonraí Fíorúil (VDR)

Réamhrá an Chathaoirligh

Is é ról an Bhoird Náisiúnta Staidrimh (NSB), faoin Acht Staidrimh 1993, treoir a thabhairt do threoir straitéiseach na Príomh-Oifige Staidrimh agus tosaíochtaí a bhunú chun staitisticí oifigiúla a fhorbairt in Éirinn. Rinneamar é sin, le déanaí, inár bhfoilseachán Faisnéis Cháilíochta do Chách — Tá Tábhacht le hUimhreacha ina gcumhdaítear 2021 go 2026. Is cúis áthais dom Athbhreithniú Meántearma ar an straitéis seo a chur i láthair anois. San Athbhreithniú seo, scrúdaítear gach ceann de na hocht dtosaíocht agus na deich ngníomh a leagamar amach.

Ar an iomlán, measann an NSB go bhfuil dul chun cinn suntasach déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le huaillmhianta na straitéise a bhaint amach agus molann sí an Oifig go mór as sin. Ní nach ionadh, tá dúshlán ann fós agus pléitear iad sin san Athbhreithniú seo.

Is foinse iontaofa agus neamhspleách faisnéise í an Phríomh-Oifig Staidrimh. Tá sé nuálach agus solúbtha ina aschur sonraí agus ina léargais, agus éascaítear cuid mhaith de sin tríd an mBonneagar Sonraí Náisiúnta a fhorbairt. Tá an tSraith Cheannródaíoch thar a bheith suntasach. Is príomhdhúshlán anois é tógáil ar an obair seo trína ról maoirseachta sonraí san earnáil phoiblí a fhorbairt tuilleadh chun léargais níos fearr fós a chumasú. Níl aon amhras orm ach go bhfuil sé seo indéanta i bhfianaise na n-éachtaí suntasacha i níos lú ná deich mbliana.

Ba mhaith liom buíochas a ghabháil le mo chomhchomhaltaí Boidr le sé bliana anuas as a gcuid saineolais agus a dtiomantas don NSB. Gabhaim buíochas chomh maith le Jennifer Banim, Ard-Stiúrthóir na Príomh-Oifige Staidrimh agus a réamhtheachtaí, Pádraig Dalton agus a bhfoireann as a ngairmiúlacht agus a dtacaíocht don Bhord. Go háirithe, gabhaim buíochas ar leith le Brian Cahill, rúnaí an Bhoird, agus a réamhtheachtaí, Claire Hanley, as a n-ionchur suntasach. Táimid an-bhuíoch. Ós rud é go mbeidh mo théarma oifige sé bliana á chríochnú agam go luath in 2025, guím gach rath ar an NSB amach anseo agus is pribhléid dom a bheith i mo chathaoirleach air.

Anne Vaughan
Cathaoirleach

Nollaig 2024

Fís, Luachanna agus Spriocanna an NSB do Chóras Staidrimh na hÉireann

Fís

Córas den chéad scoth de staitisticí oifigiúla a úsáideann na sonraí is fearr atá ar fáil chun faisnéis ardchaighdeán, thráthúil, neamhspleách agus inrochtana go héasca a sholáthar a chuireann bonn eolais faoi thuiscint ar shochaí, ar gheilleagar agus ar chomhshaol na hÉireann.

Luachanna

Tiomantas láidir do neamhspleáchas, oibiachtúlacht agus cáilíocht staitisticí oifigiúla na hÉireann.

Tiomáint do chóras staidrimh oifigiúil a fhreastalaíonn ar riachtanais úsáideoirí agus atá so-úsáidte.

Rúndacht, cosaint sonraí agus slándáil a aithint mar bhonn don mhuinín as staidreamh oifigiúil.

Spriocanna Straitéiseacha

Staitisticí oifigiúla atá tráthúil, neamhspleách, inrochtana agus ar ardchaighdeán a sholáthar bunaithe ar Chóras Staidrimh na hÉireann ina gcuimsítear clár cuimsitheach daonáireamh agus suirbhéanna, sonraí riaracháin na hearnála poiblí agus foinsí sonraí na hearnála príobháidí chun tacú le riachtanais úsáideoirí náisiúnta.

Córas nuálach a chothú a fhéachann le rochtain a fháil ar na foinsí sonraí go léir agus iad a úsáid chun léargas tráthúil a sholáthar.

Bonneagar Sonraí Náisiúnta a chur chun feidhme agus a leabú go hiomlán ar fud na hearnála poiblí, lena n-ionchorpraítear aitheantóirí uathúla buana agus comhchaighdeán sonraí.

An tábhacht a bhaineann le staitisticí oifigiúla agus na buntáistí a bhaineann le staitisticí oifigiúla thar fhoinsí eile faisnéise a chur in iúl.

Faisnéis Cháilíochta do Chách – Tá Tábhacht le hUimhreacha

Athbhreithniú Meántearma

An Bord Náisiúnta Staidrimh Tosaíochtaí Straitéiseacha don Staidreamh Oifigiúil 2021 – 2026

An Bord Náisiúnta Staidrimh

An Bord Náisiúnta Staidrimh

An ról atá againn

Is é an NSB an comhlacht a shanntar chun treo straitéiseach na Príomh-Oifige Staidrimh a threorú, arb é an táirgeoir staidrimh oifigiúil is mó in Éirinn é agus arb é an oifig staidrimh náisiúnta é a bhfuil aitheantas idirnáisiúnta aige. Bunaíodh an NSB ar bhonn reachtúil faoin Acht Staidrimh, 1993. Áirítear ar fheidhm an Bhoird maidir le treo straitéiseach na Príomh-Oifige Staidrimh a threorú, le comhaontú an Taoisigh –

- tosaíochtaí a bhunú chun staidreamh oifigiúil a thiomsú agus a fhorbairt;
- measúnú a dhéanamh ar acmhainní foirne, trealaimh agus airgeadais ar cheart iad a chur ar fáil chun staidreamh oifigiúil a thiomsú;
- eadráin a dhéanamh, faoi réir chinneadh deiridh an Taoisigh, in aon choinbhleachtaí a éireoidh idir an oifig agus údaráis phoiblí eile i ndáil le staidreamh a bhaint amach as taifid nó le gníomhaíochtaí staidrimh a chomhordú.

Tá an NSB á threorú ag Bunphrionsabail Staidrimh Oifigiúil na Náisiún Aontaithe¹ agus ag an Acht Staidrimh 1993 a sholáthraíonn creat náisiúnta dlíthiúil do na bunluachanna agus bunphrionsabail a rialaíonn staidreamh oifigiúil in Éirinn. Ina theannta sin, creideann NSB go bhfuil sé ríthábhachtach go dtáirgtear an staidreamh oifigiúil ar an gcaighdeán is airde agus i gcomhréir le prionsabail Chód Cleachtais an Staidrimh Eorpaigh (ESCO²).

Tagann an Bord le chéile cúig huaire sa bhliain ar a laghad agus tugann Ard-Stiúrthóir na Príomh-Oifige Staidrimh an t-eolas is déanaí faoi fhorbairtí ábhartha laistigh den oifig ag gach cruinniú. Foilsítear clár oibre agus miontuairiscí gach aon cruinniú ar shuíomh gréasáin an NSB² a luaitear a chomhaontaíonn an Bord iad.

¹ Arna ghlacadh ag Coimisiún Staidrimh na NA (Comhairle Eacnamaíoch agus Shóisialta na NA, 1994, Tuarascáil an tSeisiúin Speisialta den Choimisiún Staidrimh, Nua-Eabhrac, 11-15 Aibreán 1994, E/1994/29)

² <https://www.nsb.ie/meetings/>

Ár gComhaltaí

Tá ochtar comhaltaí ag an NSB lena n-áirítear an tArd-Stiúrthóir atá ina comhalta ex officio. Is é an Taoiseach a cheapann na comhaltaí eile de réir mar atá leagtha amach faoi Alt 18 den Acht Staidrimh, 1993.³⁴

Anne Vaughan
Cathaoirleach

Cliona Saidléar

Eithne Fitzgerald

Emma Cunningham

Jim Scheer

John Shaw

Martina Lawless

Jennifer Banim

³ <http://www.irishstatutebook.ie/eli/1993/act/21/section/18/enacted/en/html>

⁴ Féach beathaisnéisí chomhaltaí an Bhoird in Aguisín 2.

Faisnéis Cháilíochta do Chách – Tá Tábhacht le hUimhreacha

Athbhreithniú Meántearma

An Bord Náisiúnta Staidrimh Tosaíochtaí Straitéiseacha don Staidreamh Oifigiúil 2021 – 2026

Athbhreithniú Meántéarma ar Thosaíochtaí Straitéiseacha do Staidreamh Oifigiúil 2021 – 2026

Athbhreithniú Meántearma ar Thosaíochtaí Straitéiseacha do Staidreamh Oifigiúil 2021-2026:

Faisnéis Cháilíochta do Chách – Tá Tábhacht le hUimhreacha

Réamhrá

I mí na Bealtaine 2021, d'fhoilsigh an Bord Náisiúnta Staidrimh a Thosaíochtaí Straitéiseacha do Staidreamh Oifigiúil 2021-2026 dar teideal Faisnéis Cháilíochta do Chách – Tá Tábhacht le hUimhreacha. Thug an Bord breac-chuntas sa straitéis ar a bhFís, Luachanna agus Spriocanna do Chóras Staidrimh na hÉireann agus d'aithin sé na príomhdhúshláin a bhaineann le staidreamh Oifigiúil in Éirinn. D'fhoill na spriocanna sin a bhaint amach agus na dúshláin atá le sárú a shárú, shainaithin an Bord ocht **dtosaíocht** maidir le Staidreamh Oifigiúil a fhorbairt in Éirinn mar aon le deich **ngníomh** eile ag tógáil ar na láidreachtaí atá ag Córas Staidrimh na hÉireann faoi láthair.

Agus a fheidhm faoin Acht Staidrimh á comhlíonadh aige, tagann an Bord le chéile cúig huair sa bhliain ar⁵ a laghad chun athbhreithniú a dhéanamh ar an dul chun cinn atá á dhéanamh agus chun dul i dteagmháil le príomhpháirtithe leasmhara maidir leis na tosaíochtaí agus na gníomhartha a shainaithnítear sa straitéis. Coimeádann Ard-Stiúrthóir an CSO an Bord cothrom le dáta chomh maith le cur i láthair ó fhoireann an CSO agus ó chomhaltaí eile den IGSS agus den ISS. Chomh maith le nuashonruithe ar aschur staidrimh, áirítear orthu sin cur i láthair maidir le húsáid na hIntleachta Saorga agus bainistiú na Cibearshlánda.

Rinne an Bord athbhreithniú ar a ról agus ar a fhreagrachtaí faoin Acht le linn 2024 agus bhí sé sásta go bhfuil siad sin á gcomhlíonadh aige agus go bhfuil tacaíocht agus dúshlán cuiditheach á gcur ar fáil aige don Phríomh-Oifig Staidrimh agus go bhfuil breisluach á chur aige leis an éiceachóras staidrimh.

Ina theannta sin, bhí plé ag an mBord leis an lucht acadúil agus leis an lucht déanta beartas maidir le hábhair ábhartha chun an dul chun cinn a mheas agus chun dúshláin amach anseo a shainaithint. Bhí na réimsí seo a leanas san áireamh sna seisiúin sin:⁶

- Sonraí Sláinte
- Sonraí Comhshaoil
- Sonraí Tithíochta
- Sonraí agus faisnéis maidir le míchumas agus réimsí gaolmhara
- Staidreamh an Mhargaidh Saothair
- Staidreamh Macra-Eacnamaíoch

Ullmhaíodh an t-athbhreithniú seo bunaithe ar an bhfaisnéis seo go léir chun an dul chun cinn atá déanta maidir leis na tosaíochtaí agus na gníomhaíochtaí straitéiseacha a léiriú agus chun na háiteanna a bhfuil tuilleadh dul chun cinn fós le déanamh a shainaithint. Tá an t-athbhreithniú mar chuid de chreat a chabhraíonn le treoir a thabhairt don Phríomh-Oifig Staidrimh agus don

5 Tháinig an Bord le chéile sé huair in 2021, cúig huair in 2022 agus sé huair in 2024.

6 Féach Aguisín 3 le haghaidh achoimre ar sheisiún Plé NSB agus na saineolaithe a bhfuil baint acu leis na seisiúin sin.

tSeirbhís Slándála Inmheánaí. I measc na ndoiciméad eile a chomhlánaíonn an t-athbhreithniú seo agus a sholáthraíonn treoir luachmhar tá: Cód Cleachtais an Staidrimh Eorpaigh (ESCOp) Athbhreithniú Piaráí⁷; Athbhreithniú ar Chumas Eagraíochta (OCR); chomh maith le doiciméid straitéiseacha an CSO féin, lena n-áirítear: Ráiteas Straitéise na Príomh-Oifige Staidrimh 2024-25, CSO 2030 agus Athbhreithniú Bliantúil na Príomh-Oifige Staidrimh.

Sa mhéid a leanas, leagtar amach an dul chun cinn a rinneadh i ngach réimse tosaíochta NSB idir mí na Bealtaine 2021 agus mí na Samhna 2024 agus déantar achoimre ar an méid atá bainte amach a bhaineann le gach gníomhaíocht NSB. Tugann an NSB trácht ar an dul chun cinn atá déanta maidir le gach topaic agus tugann sé breac-chuntas ar roinnt dúshlán a bheidh le sárú amach anseo. Ar an iomlán, measann an NSB go bhfuil dul chun cinn suntasach déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir leis na tosaíochtaí agus na gníomhartha straitéiseacha a bhaint amach, agus molann sé go mór iad as sin. Ní nach ionadh, tá dúshlán ann fós. Déanann an méid seo a leanas achoimre ar an seasamh ag leibhéal ard.

An Príomh-Dhul Chun Cinn ó Straitéis 2021-2026

Maoirseacht Sonraí

Tá feabhas mór curtha ag an bPríomh-Oifig Staidrimh ar a ról i mbainistiú sonraí in Éirinn trí dhíriú ar eagrú sonraí, caighdeánú agus cumarsáid níos fearr ar fud ranna rialtais. Áirítear ar phríomhthionscnaimh chun Bonneagar Sonraí Náisiúnta a chur chun cinn: Éirchóid (cóid phoist) a chur le sonraí na hearnála poiblí, an tAitheantóir Uathúil Gnó (UBI) a chur chun cinn, agus aicmithe caighdeánacha a fhorbairt, a bhfuil gach ceann acu dírithe ar fhoinsí éagsúla sonraí rialtais a nascadh. Leis na hiarrachtaí sin, bhíothas in ann tuarascálacha staidrimh nua agus níos forbartha a eisiúint.

Le déanaí leag an Phríomh-Oifig Staidrimh na trí cholún den NDI mar Chaighdeán, Scileanna agus Seirbhísí. Tá gach colún rithabhachtach chun an bonneagar a chur i bhfeidhm go rathúil.

An Lárionad Iontaoibhe agus Trédhearcachta

In 2024, sheol an Phríomh-Oifig Staidrimh Lárionad Iontaoibhe agus Trédhearcachta ar a shuíomh gréasáin mar chuid lárnach dá straitéis. Soláthraíonn an chuid seo faisnéis shoiléir faoi fhoinsí sonraí, conas a úsáidtear sonraí, agus na bearta láidre atá i bhfeidhm chun iad a choinneáil faoi rún. Tá físeáin de cheannairí sinsearacha san Ionad freisin ina bpléitear obair CSO agus ina dtugtar aghaidh ar ábhair tábhachtacha a bhaineann le heitic sonraí.

Faireachán ar Bhunathruithe

Tá dul chun cinn suntasach déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le gnéithe éagsúla den saol in Éirinn a rianú, agus rinneadh feabhsuithe móra ar raon, doimhneacht, nascadh agus cruinneas na staitisticí oifigiúla a tháirgtear anois.

Áirítear leis sin tuarascálacha comhshaoil níos mionsonraithe, nuashonruithe níos minice ar bhoilsciú, forbairt beart fáis eacnamaíoch agus léargais nua ar fholláine na sochaí. Cuidíonn na hiarrachtaí seo lena chinntiú go bhfuil sochaí na hÉireann ar an eolas i gcónaí agus go bhfuil bonn fianaise neamhspleách ag cinnteoirí lenar féidir cinntí a dhéanamh.

⁷ Rinneadh an tAthbhreithniú Piaráí is déanaí i mí Feabhra 2022 lenar deimhníodh comhlíontacht iomlán le ESCoP, agus tuairiscíodh torthaí nialasacha.

Príomhdhúshláin gan Réiteach ó Straitéis 2021-2026

An tSochaí a Thuiscint

In ainneoin dul chun cinn suntasach a bheith déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le folláine eacnamaíoch agus shóisialta shochaí na hÉireann a thomhas, tá dúshláin fós ann i bpríomhréimsí beartais lena n-áirítear, mar shampla, staitisticí sláinte agus tithíochta.

Staidreamh Sláinte: Cuireann deacrachtaí leanúnacha maidir le sonraí a chomhtháthú ar fud gabháltais sonraí seirbhísí poiblí bac ar chreat comhtháite sonraí sláinte a fhorbairt. Mar sin féin, is céim shuntasach chun tosaigh i dtreo staitisticí sláinte agus cúraim shóisialta a fheabhsú in Éirinn é rannóg um Chomhtháthú Sláinte agus Sóisialta a chruthú laistigh den Phríomh-Oifig Staidrimh agus a ról maidir le comhlachtaí poiblí a threorú.

Staidreamh Tithíochta: Léiríonn bearnaí agus neamhréireachtaí sonraí laistigh de ghabháltais sonraí poiblí sa réimse beartais rithabhachtach seo dúshláin shistéamacha bhunúsacha. Chun dul i ngleic leis na saincheistean sin, is forbairtí dearfacha iad bunú rannáin Tithíochta laistigh den Phríomh-Oifig Staidrimh le déanaí, leathnú staidrimh tithíochta trí thacair sonraí riaracháin nasctha agus seoladh Mhol Tithíochta na Príomh-Oifige Staidrimh le déanaí.

Mórshonraí

Tá an Phríomh-Oifig Staidrimh tar éis a cumais Mórshonraí a chur chun cinn trí infheistíochtaí i scileanna (an tAonad um Fhorbairt Mórshonraí) agus i mbonneagar (an Mol Sonraí), agus úsáid á baint as na hacmhainní sin le haghaidh anailísí staidrimh éagsúla, lena n-áirítear trácht calafoirt agus soghluaisteacht phaindéimeach.

Mar sin féin, in éagmais creat reachtach chun rochtain inbhuanaithe a fháil ar Mhórshonraí a choinnítear go príobháideach le haghaidh staidreamh oifigiúil, tá an raon feidhme maidir le rochtain ar na sonraí sin teoranta.

Ghlac Parlaimint na hEorpa na leasuithe ar Rialachán 223/2009 ón Aontas Eorpach agus shínigh an Chomhairle Eorpach ina ndlí iad. Ba cheart go gcuirfeadh sé sin bonn reachtach ar fáil chun rochtain a fháil ar Mhórshonraí a choinnítear go príobháideach le haghaidh staidreamh oifigiúil amach anseo.

Éirchód mar earra poiblí

Mhol an NSB go láidir don Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide (DECC) go smaoineoidís ar éirchód a láimhseáil mar leas poiblí, agus iad a chur ar fáil saor in aisce do chách. Tá DECC ag féachaint ar an bhféidearthacht sin faoin Treoir maidir le Sonraí Oscailte. Tar éis rialachán nua de chuid an Aontais maidir le tacair sonraí ardluacha, táthar ag súil go ndéanfaidh an DECC cinneadh maidir le todhchaí Éirchód sula rachaidh an ceadúnas tráchtála reatha in éag ag deireadh 2026. Cuireann an NSB fáilte roimh an gcur chuige seo.

Faisnéis Cháilíochta do Chách – Tá Tábhacht le hUimhreacha

Athbhreithniú Meántearma

An Bord Náisiúnta Staidrimh Tosaíochtaí Straitéiseacha don Staidreamh Oifigiúil 2021 – 2026

Dul chun cinn maidir le Tosaíochtaí do Staidreamh Oifigiúil

Dul chun cinn maidir le Tosaíochtaí do Staidreamh Oifigiúil

Tosaíocht 1: Monatóireacht a dhéanamh ar Bhunathruithe sa Chomhshaol, sa Gheilleagar agus sa tSochaí

Baineann na príomhthéamaí leathana a shainaithin an NSB le faireachán a dhéanamh ar na bunathruithe atá ag tarlú sa chomhshaol, sa tsochaí agus sa gheilleagar. Ní mór don Phríomh-Oifig Staidrimh a chinntiú go bhfuil sí i gcomhréir agus go hidéalach chun tosaigh ar riachtanais úsáideoirí chun cabhrú le lucht déanta beartas agus chun an pobal a chur ar an eolas i gcoitinne. Is iad seo a leanas réimsí tábhachtacha gníomhaíochta don Phríomh-Oifig Staidrimh, agus í ag obair le gníomhaireachtaí san earnáil phoiblí:

Téama 1:

- Tacair sonraí a nascadh agus leibhéal níos airde gráinneachta a sholáthar i réimse an chomhshaoil;

Téama 2:

- Freagairt do bhunathruithe sa gheilleagar agus don chaoi a bhfuil gnó ag athrú chun léargas fíor a fháil go héifeachtach ar a bhfuil ag tarlú;
- Na hathruithe ar oibriú an mhargaidh saothair agus cáilíocht na fostaíochta a léiriú agus faireachán a dhéanamh orthu;

Téama 3:

- Sonraí a sholáthar chun faireachán a dhéanamh ar threochtaí i bhfolláine agus i gcomhtháthú sóisialta: agus
- Raon na n-aschur, na dtáirgí agus na seirbhísí is féidir leis a sholáthar ar fud réimse na sláinte i gcoitinne a leathnú. Sa chomhthéacs sin, ba cheart don Roinn Sláinte bonneagar cuimsitheach a fhorbairt le haghaidh sonraí sláinte agus sonraí gaolmhara.

Tosaíocht 1: Téama 1 – An Comhshaol agus an Aeráid

Téama 1: Tacair sonraí a nascadh agus leibhéal níos airde gráinneachta a sholáthar i réimse an chomhshaoil.

Barúil an NSB: Tá dul chun cinn suntasach déanta i réimse na staitisticí a bhaineann leis an gcomhshaol agus leis an aeráid chun tacú le dícharbónú agus ceapadh beartais fianaise-bhunaithe na hÉireann. Trí chomhoibriú le príomhpháirtithe leasmhara, tá an Phríomh-Oifig Staidrimh tar éis a haschur sonraí a leathnú, lena n-áirítear tuarascálacha nua ar úsáid fuinnimh agus cuntais éiceachórais. Cinntíonn na hiarrachtaí sin, arna neartú ag nascáil sonraí nuálacha agus acmhainní breise, go bhfuil aschur an CSO ailínithe le riachtanais lucht déanta beartas, taighdeoirí agus an phobail. Tá sé beartaithe go dtiocfaidh fás suntasach breise ar an éileamh ar shonraí sa réimse seo.

Achoimre ar Dhul Chun Cinn

Tá tús áite tugtha ag an bPríomh-Oifig Staidrimh d'fheabhas a chur ar staitisticí a bhaineann leis an gcomhshaol agus leis an aeráid, agus tá infheistíocht déanta aici sna staitisticí sin le blianta beaga anuas chun tacú le haistriú na hÉireann chuig geilleagar ísealcharbóin agus chun bonn eolais a chur faoi cheapadh beartais bunaithe ar fhianaise. I bhfianaise phráinn na freagartha a bhfuil gá léi, bhí sé mar phríomhaidhm ag iarrachtaí na Príomh-Oifige Staidrimh sonraí iontaofa, gráinneacha a chur ar fáil ar féidir leo cinntí a threorú maidir le hastaíochtaí a laghdú, úsáid fuinnimh, agus cleachtais inbhuanaithe a fhorbairt. Chun na spriocanna sin a bhaint amach, rinneadh infheistíochtaí suntasacha, lena n-áirítear bunú na Stiúrthóireachta Comhshaoil, Éiceachóras, Inbhuanaitheachta agus Gnó laistigh den Phríomh-Oifig Staidrimh a d'éascaigh leathnú na hoibre sa réimse agus aschur ar an ábhar. Tá trí Rannán sa Stiúrthóireacht anois a dhíríonn ar tháirgeadh staidrimh a bhaineann le Cuntais Éiceachórais, leis an gComhshaol, leis an Aeráid agus le Fuinneamh agus leis an Inbhuanaitheacht.

Tá dul chun cinn suntasach déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir lena sraith staitisticí comhshaoil a leathnú, arna spreagadh ag rannpháirtíocht fhorleathan le príomhpháirtithe leasmhara amhail an Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil (EPA), Údarás Fuinnimh Inmharthana na hÉireann (SEAI), an Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide (DECC), an Roinn Airgeadais agus an tAonad um Ghníomhú ar son na hAeráide i Roinn an Taoisigh. Cumasaíonn an comhoibriú seo, lena n-áirítear bunú an Ghrúpa Idirchaidrimh Aeráide agus Fuinnimh, faoi chathaoirleacht an CSO, cur chuige comhordaithe i measc eagraíochtaí a bhfuil baint acu le sonraí aeráide a bhí rithábhachtach chun riachtanais agus bearnaí sonraí a aithint. Mar thoradh air sin, tá méadú suntasach tagtha ar líon na n-aschur comhshaoil agus na dtuarascálacha nua a tháirgtear agus is mó a théann chun tairbhe d'úsáideoirí. Tá an Phríomh-Oifig Staidrimh, an Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil (EPA) agus an Roinn Airgeadais ag⁸ comhoibriú ar Fhóram Cuimsitheach OECD maidir le Cur Chuige um Maolú Carbóin chun méadracht déine carbóin a fhorbairt.

Ghiaráil an Phríomh-Oifig Staidrimh a cumais nasctha sonraí agus na sonraí riaracháin atá ar fáil go forleathan chun aschur chomhshaoil trasréimse nua a tháirgeadh. Mar shampla, sa tuarascáil Astaíochtaí ó Ghníomhaíocht Eacnamaíoch a Dhíchúpláil 2022, a foilsíodh i mí na Samhna 2024, rinneadh scrúdú ar threochtaí in astaíochtaí agus i sonraí eacnamaíocha agus fostaíochta le haghaidh earnálacha NACE a bhfuil astaíochtaí arda acu. Tá an Phríomh-Oifig Staidrimh ag comhoibriú freisin le Líonraí Gáis na hÉireann chun sonraí mionsonraithe maidir le tomhaltas gáis a chur ar fáil. Léiríonn na tionscnaimh seo tiomantas an Phríomh-Oifig Staidrimh do shonraí mionsonraithe ábhartha a chur ar fáil chun tacú le gníomhú spriocdhírithe ar son na haeráide agus conas atá an Phríomh-Oifig Staidrimh ag úsáid a cumas nasctha sonraí chun léargas a thabhairt. Féach Aguisín 1 le haghaidh liosta cuimsitheach d'eisiúintí nua ó Bhealtaine 2021 ar aghaidh.

Ag cur lena cur chuige nuálach, chomhoibrigh an Phríomh-Oifig Staidrimh leis an SEAI chun comhad micreashonraí taighde anaithnidithe a fhorbairt a chomhcheanglaíonn sonraí tomhaltais méadair leictreachais agus gáis le rátálacha fuinnimh tógála agus eolas Daonáirimh. Tá an comhad seo á úsáid ag an Institiúid Taighde Eacnamaíochta agus Sóisialta (ESRI) chun táscaire níos caolchúisí maidir le bochtaineacht fuinnimh a fhorbairt, rud a léiríonn ról an CSO maidir le luach a chur leis trí nasc micreashonraí.

Chuaigh an Phríomh-Oifig Staidrimh i dteagmháil leis an DECC freisin maidir le prionsabail NDI+ a chur chun feidhme trí staitisteoir ar iasacht agus trí ghníomhaíochtaí an Aonaid um Chomhordú Staidrimh (SSCU), ag cinntiú go bhfuil aschur sonraí ailínithe le riachtanais bheartais. Is samplaí iad comhaid anaithnidithe micreashonraí taighde amhail Rátálacha Fuinnimh Foirgnimh SEAI in éineacht le Suirbhé CSO ar Ioncam agus Dálaí Maireachtála (SILC), agus sonraí tomhaltais méadair leictreachais agus gáis in éineacht le rátálacha fuinnimh foirgnimh agus faisnéis Daonáirimh ar an gcaoi a bhfuil na hiarrachtaí seo ag táirgeadh aschur mhionsonraithe a fhreastalaíonn ar riachtanais an chórais bheartais.

8 Tá an Roinn Airgeadais ag comhoibriú freisin leis an bPríomh-Oifig Staidrimh agus leis an Institiúid Taighde Eacnamaíochta agus Sóisialta (ESRI) maidir le sonraí tábla Soláthair agus Úsáide gráinneacha a tháirgeadh, mar chuid de chalabrá samhla I3E maidir le cothromaíocht ghinearálta inríofa idir-ama (CGE), lena n-áirítear struchtúr an gheilleagair.

Chun tacú leis na hiarrachtaí méadaitheacha sin, tá acmhainní breise faighte ag an bPríomh-Oifig Staidrimh, lena n-áirítear staitisteacha nua arna maoiniú ag SEAI agus EPA, a chinntíonn dul chun cinn leanúnach i bhforbairt staitisticí comhshaoil, aeráide agus dramhaíola agus lena gcuirtear tuilleadh feabhais ar acmhainneacht an Phríomh-Oifig Staidrimh.

Chomheagraigh an Phríomh-Oifig Staidrimh Seimineár Gréasáin UNECE maidir le Micreashonraí Riaracháin le haghaidh Staidrimh um an Athrú Aeráide, Fuinneamh agus Comhshaoil, inar roinn sí a taithí maidir le rochtain a fháil ar mhicreashonraí riaracháin ar mhórsála a bhaineann leis an gcomhshaoil agus iad a úsáid agus inar fhoghlaím sí ó thaithí Oifigí Staidrimh eile. Chomh maith leis sin, d'óstáil an Phríomh-Oifig Staidrimh cruinniú d'Ard-Stiúrthóirí Staidrimh Oifigiúla Eorpacha ag deireadh mhí Dheireadh Fómhair 2023, áit a gcuireann foireann an Chomhshaoil an úsáid a bhaineann sí as micreashonraí riaracháin ar mhórsála i láthair.

Bunaithe ar pháipéar a d'ullmhaigh an Phríomh-Oifig Staidrimh, le rannchuidithe ón Astráil, ón Ísiltír, ón nGníomhaireacht Idirnáisiúnta Fuinnimh, agus ó UNECE, chuir Ard-Stiúrthóir na Príomh-Oifige Staidrimh athbheithniú ar úsáid micreashonraí riaracháin le haghaidh staitisticí comhshaoil, fuinnimh agus athraithe aeráide i láthair ag Comhdháil Staidrimh na hEorpa i mí Dheireadh Fómhair 2024. Rinneadh iniúchadh sa chur i láthair ar acmhainneacht micreashonraí riaracháin maidir leis an aistriú chuig geilleagar ísealcharbóin a rianú, sainathnódh príomhdhúshláin, agus cuireadh moltaí ar fáil do pháirtithe leasmhara náisiúnta agus idirnáisiúnta araon.

Trí phríomhghníomhaithe a thabhairt le chéile agus na hacmhainní agus an comhoibriú sin a ghíaráil, tá an Phríomh-Oifig Staidrimh ag cinntiú go bhfuil a aschur sonraí ailínithe le riachtanais lucht déanta beartas, taighdeoirí agus an phobail.

Dúshlán amach anseo

Tá dúshlán roimh an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir lena modheolaíochtaí a thabhairt cothrom le dáta go leanúnach chun ailíniú le ceanglais⁹ tuairiscithe idirnáisiúnta atá ag teacht chun cinn, le caighdeáin, le rialacháin¹⁰ agus le creataí maidir le staidreamh comhshaoil agus aeráide.

Tá sé rithábhachtach foinsí éagsúla casta sonraí, amhail sonraí astaíochtaí, úsáid fuinnimh agus táscairí éiceolaíocha, a chomhtháthú i gcreat staidrimh comhtháite mionsonraithe. Mar shampla, tá dúshlán ann chun a chinneadh cé na tacaíochtaí d'fhóirdheontais breosla iontaise atá faoi raon feidhme an bhuiséadaithe ghlais toisc nach bhfuil aon mhodheolaíocht de chuid Chóras na gCuntas Eacnamaíoch Comhshaoil (CEEC) ná lámhleabhar Eurostat i bhfeidhm.

Chuirfeadh an Bord fáilte roimh rochtain a sholáthar ar shonraí gráinneacha 'Rátáil Fuinnimh Foirgnimh' (BER) ag an SEAI chun ceanglais tuairiscithe seirbhísí airgeadais a éascú nuair a thiocfaidh Rialachán athbheithnithe an Aontais Eorpaigh maidir le Feidhmíocht Fuinnimh Foirgneamh (EPBD) i bhfeidhm. D'fhágfadh an rochtain sin go bhféadfaí aicmithe éifeachtúlachta fuinnimh a chomhtháthú i seirbhísí airgeadais agus i dtuairisciú corparáideach, rud a d'fhágfadh go mbeadh tairbhí iartheachtach luachmhara ann don anailís bheartais.

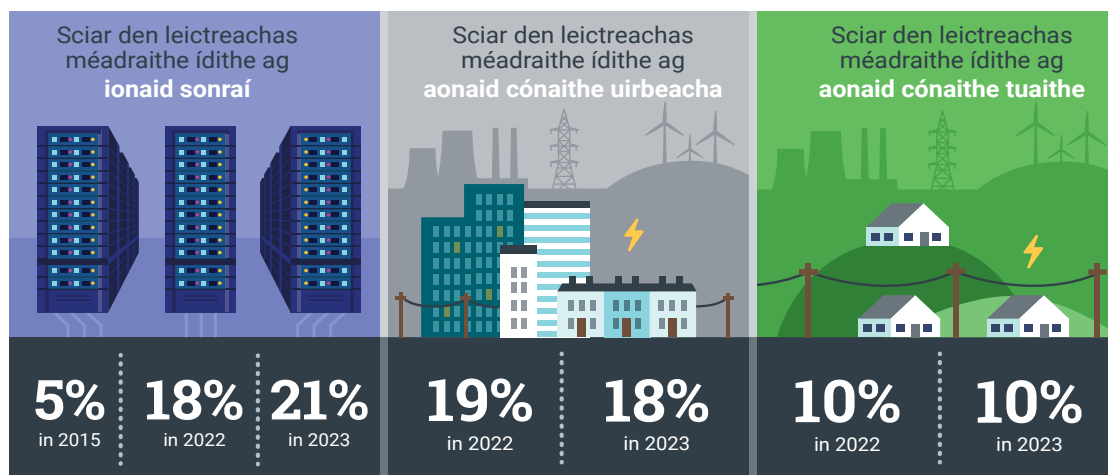
Ní mór don Phríomh-Oifig Staidrimh leanúint dá nascáil sonraí agus d'úsáid sonraí riaracháin a chur chun cinn chun léargais níos mionsonraithe a sholáthar chun tacú le ceapadh beartais spriocdhírithe agus le tuiscint chuimsitheach ar threochtaí comhshaoil. Bearnaí i sonraí comhshaoil a aithint agus a líonadh trí leanúint ar aghaidh ag plé, ag comhoibriú, ag obair go dlúth le páirtithe leasmhara, le lucht déanta beartas agus leis an bpobal taighde chun a chinntiú go dtáirgtear na bearta cuí chun freastal ar riachtanais sonraí.

⁹ Leis an leasú ar Rialachán (AE) 691/2011 tugtar isteach trí cheanglas tuairiscithe nua do na cuntais Eorpacha eacnamaíocha comhshaoil: Cuntais Foraoise, Fóirdheontais Chomhshaoil agus Éiceachórais. Beidh na modúil sin éigeantach le haghaidh tuairiscithe in 2025.

¹⁰ M.sh. Cuirfear aicmiú nua in ionad an Aicmithe Gníomhaíochtaí Cosanta Comhshaoil (CEPA) agus an Aicmithe Gníomhaíochtaí Bainistíochta Acmhainní (CReMA) atá ann cheana i ndeireadh na bliana 2025. I gcás na hÉireann, beidh tionchar ag an athrú seo ar cheistneoirí na hEarnála Earraí agus Seirbhísí Comhshaoil (EGSS), Fóirdheontais Chomhshaoil agus Aistrithe Comhchosúla (ESST), agus Cuntais Chaiteachais um Chaomhnú Comhshaoil (EPEA).

Ba cheart leanúint de thuairisciú trasrímse a chur chun cinn trí staidreamh comhshaoil, aeráide agus inbhuanaitheachta a nascadh le méadracht eacnamaíoch agus shochaíoch, amhail tuiscint a fháil ar rannchuidiú an chomhshaoil leis an ngeilleagar agus ar na tionchair eacnamaíocha ar an gcomhshaol. Tacaíonn an NSB le comhoibriú idir an Roinn Airgeadais agus an Phríomh-Oifig Staidrimh chun scrúdú a dhéanamh ar na hidirthuilleamaíochtaí sin. Ina theannta sin, ba cheart don Phríomh-Oifig Staidrimh sonraí casta comhshaoil a chur in iúl do pháirtithe leasmhara agus don phobal agus tagairt shainráite a dhéanamh d'fhoinsí sonraí ábhartha eile agus iad a nascadh leo¹¹ agus aschur á n-oiriúnú chun iad a ailíniú le beartais agus rialacháin aeráide atá ag athrú.

Ídiú Méadraithe Leictreachais ag Ionaí Sonraí 2023

Foinse: Tomhaltas Leictreachais Méadraithe na Lárionad Sonraí 2023 — foilseachán staidrimh CSO, 23 Iúil 2024

¹¹ E.g.s sonraí an Fhardail Náisiúnta (EPA); Astaíochtaí a dhíchúpláil ó Ghníomhaíocht Eacnamaíoch 2022 (CSO) agus Astaíochtaí Aeir ó Chuntais Chomhshaoil 2022 (CSO).

Tosaíocht 1: Téama 2 – Geilleagar agus Gnó

Téama 2: Freagra a thabhairt ar bhunathruithe sa gheilleagar agus ar an mbealach a bhfuil gnó ag athrú chun fíorphictiúr dá bhfuil ag tarlú a ghabháil go héifeachtach.

Barúil an NSB: Tá dul chun cinn maith déanta lena chinntiú go dtomhaistear forbairtí sa gheilleagar agus sa ghnó go cuí agus go bhfuil léargas leordhóthanach ar fáil do lucht déanta beartas agus don phobal araon. Tá dul chun cinn suntasach déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le réimsí amhail gníomhaíocht eacnamaíoch intíre¹², táirgiúlacht, boilsciú agus an t-aistriú digiteach a thomhas. Trí mhodheolaíochtaí a fheabhsú agus aschur thráthúil a tháirgeadh lena n-áirítear tobmheastacháin, cinntíonn an Phríomh-Oifig Staidrimh go leanann a cuid staitisticí de bheith ábhartha agus go léiríonn siad réaltachtaí eacnamaíocha comhaimseartha. Tugann an dul chun cinn sin léargais rithabhachtacha do lucht ceaptha beartas agus do ghnólaigh atá ag dul i ngleic le dúshláin an digitithe, an dídhomhandaithe agus na n-athruithe eacnamaíocha.

Achoimre ar Dhul Chun Cinn

Tá dul chun cinn maith déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le feabhas a chur ar staidreamh eacnamaíoch agus gnó le roinnt blianta anuas. Léirítear an dul chun cinn sin le raon aschur nua, feabhsuithe modheolaíochta, agus freagairtí ar riachtanais sonraí atá ag teacht chun cinn i réimsí an tomhais eacnamaíoch, na táirgiúlachta, an bhoilscithe, na turasóireachta agus na cothromaíochta inscne i gcúrsaí gnó. Mar aitheantas ar thábhacht agus ar chastacht an ábhair d'infheistigh an Phríomh-Oifig Staidrimh sa réimse seo trí staitisticí geilleagracha a roinnt ina dhá stiúthóireacht ar leith, ceann amháin chun staitisticí geilleagracha náisiúnta a thiomsú agus an ceann eile chun staitisticí geilleagracha idirnáisiúnta a thiomsú.

Tugann an Phríomh-Oifig Staidrimh aghaidh ar na dúshláin a bhaineann leis an domhandú agus lena thionchar ar tháscairí eacnamaíocha traidisiúnta trí roinnt tionscnamh. Trí anailís a dhéanamh ar an nGlanioncam Náisiúnta (NNI) i gcomparáid leis an Ollioncam Náisiúnta (GNI*), cuidíonn an Phríomh-Oifig Staidrimh le saobhadh de bharr an domhandaithe a laghdú, rud a thugann léargas níos soiléire ar fholláine eacnamaíoch intíre. Ina theannta sin, léiríonn nuashonruithe na Príomh-Oifige Staidrimh ar an bPraghasinnéacs Tomhaltóirí (CPI) athruithe ar phatrúin tomhaltais agus ar bhoilsciú, atá fíor-riachtanach chun tuiscint a fháil ar an gcostas maireachtála. Trí athshocrú a dhéanamh ar an CPI chun nósanna caiteachais comhaimseartha a chur san áireamh, cinntíonn an Phríomh-Oifig Staidrimh go leanann bearta boilscithe de bheith ábhartha agus go léiríonn siad go cruinn eispéiris eacnamaíocha teaghlach.

Tá dul chun cinn suntasach déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le sraith sonraí eacnamaíocha níos tráthúla a sholáthar trí thobmheastacháin a thabhairt isteach. Cuireann córas nua do luathmheastacháin GDP ar chumas na Príomh-Oifige Staidrimh réamhfhiúirí GDP a eisiúint díreach 30 lá tar éis dheireadh na ráithe tagartha. Ina theannta sin, foilsítear tobmheastacháin na hÉireann don Innéacs Comhchuibhithe Praghsanna do Thomhaltóirí (ICPT) lá roimh eisiúint Eurostat agus coicís roimh na figiúirí míosúla mionsonraithe deiridh. Leis na feabhsuithe sin, tugtar rochtain níos tapúla do lucht ceaptha beartas agus don phobal ar fhaisnéis eacnamaíoch riachtanach. Mar gheall ar struchtúr uathúil gheilleagar na hÉireann, áfach, tá dúshláin fós ann maidir le húsáid (agus luach) mheastacháin GDP d'Éirinn agus le scála na n-athbheithnithe ar na tobmheastacháin GDP agus leis an gcumarsáid maidir leis na meastacháin sin go léir. Aithníonn an NSB go bhfuil amhras ar roinnt eacnamaithe faoi luach na bhfigiúirí luatha GDP seo chun sláinte eacnamaíoch na hÉireann a léiriú go cruinn, cé go bhfuil siad fós riachtanach do thuairisciú an AE.

De réir mar a théann geilleagair agus gnólaigh i mbun claochluithe tapa, éiríonn an gá le léargais staidrimh nuashonraithe agus chaolchúiseacha níos criticiúla. Mar fhreagairt ar an

12 I measc na mbeart nua de ghníomhaíocht eacnamaíoch intíre tá Glanioncam Náisiúnta, Éileamh Intíre Modhnaithe, GNI*.

gclaochlú digiteach, a léiríodh le leathnú na ríomhthráchtála agus na teicneolaíochta airgeadais, tá feabhas curtha ag an bPríomh-Oifig Staidrimh ar a modheolaíochtaí chun an geilleagar digiteach atá ag dul i méid a ghabháil. Áirítear leis sin an tuarascáil maidir le hIdirbhearta Digiteacha i nGeilleagar na hÉireann, ina léirítear creat OECD chun gníomhaíochtaí digiteacha a thomhas.

I réimse na staitisticí táirgiúlachta, tugann anailísí mionsonraithe na Príomh-Oifige Staidrimh i dtuarascálacha ar nós Táirgiúlacht in Éirinn léargas luachmhar ar fheidhmíocht earnála agus ar tháirgiúlacht ar leibhéal gnólachta. Tá sé sin ag teacht leis an bhfócas méadaitheach ar éagsúlacht táirgiúlachta agus feidhmíocht dhocht a thuiscint, rud atá ríthábhachtach chun ionstraimí beartais éifeachtacha a mhúnlú.

Léiríonn na forbairtí is déanaí atá déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le haschur cur chuige réamhghníomhach chun aghaidh a thabhairt ar na dúshláin a bhaineann leis an gclaochlú digiteach, leis an domhandú, le hathruithe táirgiúlachta, agus leis an mBreatimeacht. Trí mhodheolaíochtaí staitistiúla a fheabhsú agus trí aghaidh a thabhairt ar shaincheisteanna práinneacha amhail an Breatimeacht, COVID-19, boilsciú agus an costas maireachtála, tá ról ríthábhachtach ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le léargais ábhartha a sholáthar a chuireann bonn eolais faoi chinntí beartais agus gnó i dtimpeallacht eacnamaíoch atá ag éirí níos casta.

Go luath in 2024, bhí seisiún ag NSB maidir le Staidreamh Macra-Eacnamaíoch: Riachtanais sonraí reatha agus amach anseo leis an bPríomh-Oifig Staidrimh agus le raon páirtithe leasmhara. Tharraing an plé idir an Bord, acadóirí oirirce, staitisteoirí sinsearach CSO agus comhghleacaithe beartais ón Roinn Airgeadais agus ó Roinn an Taoisigh aird ar an dul chun cinn atá déanta le blianta beaga anuas maidir le meastacháin níos tráthúla a sholáthar ar an macraigeilleagar agus bearta níos fónta a dhéanamh ar an ngeilleagar intíre.

Tugadh faoi deara gur dócha go gcuirfidh caighdeán i gCóras Eorpach na gCuntas (ESA) atá á bhforbairt faoi láthair béim ar ghlanbhearta eacnamaíocha, rud a d'fhéadfadh saobhadh de bharr gníomhaíochtaí ilnáisiúnta a laghdú. Tá dúshláin ann maidir le luach a chur ar obair gan phá sa bhaile, ar acmhainní nádúrtha, ar sheirbhísí comhshaoil agus ar fhoirmiú caipitil (i measc nithe eile).

Tá geilleagar na hÉireann múnlaíthe go huathúil ag láithreach cuideachtaí móra ilnáisiúnta, a mbíonn tionchar suntasach acu ar staitisticí maicreacnamaíocha. Cé go gcuireann na cuideachtaí ilnáisiúnta sin borradh faoi aschur eacnamaíoch na hÉireann, is féidir lena ngníomhaíochtaí táscairí eacnamaíocha traidisiúnta a shaobhadh, rud a fhágann go bhfuil sé níos deacra measúnú a dhéanamh ar fhíor-fholláine an gheilleagair intíre. Chun aghaidh a thabhairt air sin, tá sé d'aidhm ag nuashonrú creataí staidrimh, amhail na ÚMENa, an fócas a aistriú i dtreo ghlanbhearta an gheilleagair amhail GNI* agus MDD, chun léargas níos cruinne a thabhairt ar rathúnas náisiúnta i gcomhthéacs an domhandaithe. Is é is aidhm leis na cineálacha cur chuige nuachóirithe sin léiriú níos fearr a thabhairt ar réaltachtaí eacnamaíocha intíre agus tacú le cinntí beartais níos inbhuanaithe.

Dúshláin amach anseo

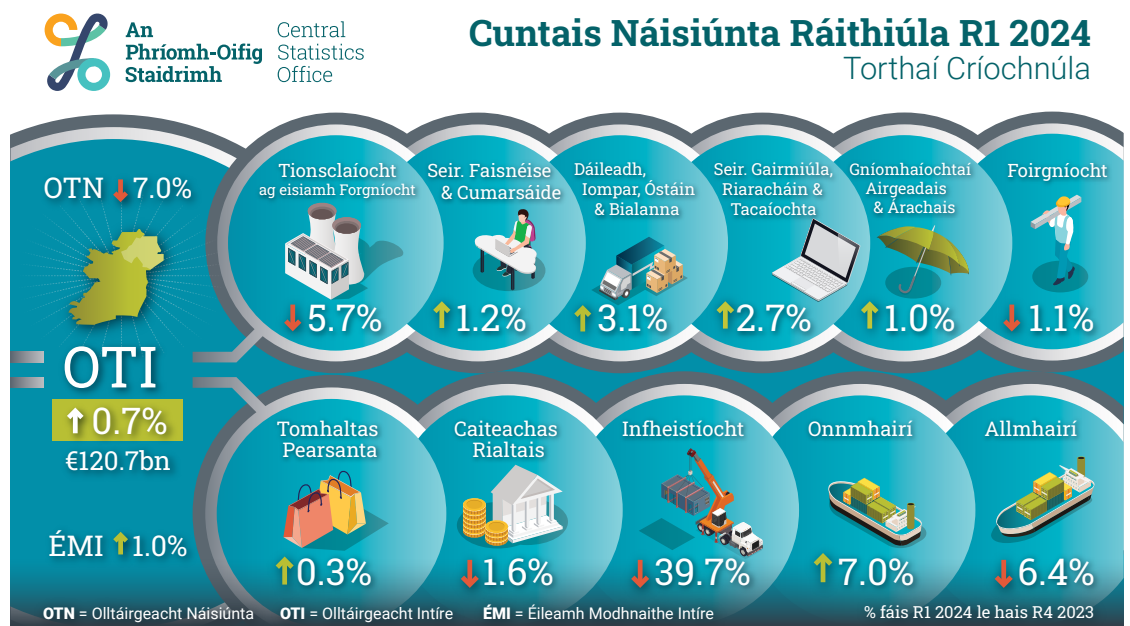
De réir mar a leanann an geilleagar digiteach de bheith ag leathnú go tapa, bíonn deacrachtaí suntasacha ag creataí staidrimh traidisiúnta raon feidhme iomlán na ngníomhaíochtaí eacnamaíocha a bhaineann le teicneolaíochtaí digiteacha, ríomhthráchtáil agus teicneolaíocht airgeadais a ghabháil.

Tá geilleagar na hÉireann an-dinimiciúil, faoi thionchar dul chun cinn tapa teicneolaíochta, suaití eacnamaíocha, agus athruithe in iompar tomhaltóirí. Is dúshlán suntasach é creataí staidrimh agus tuairisciú a oiriúnú chun na hathruithe sin a léiriú go tapa. Tá sé ríthábhachtach a chinntiú go bhfuil córas staidrimh na hÉireann inoiriúnaithe do na hathruithe dinimiciúla sin chun léargas eacnamaíoch tráthúil agus ábhartha a sholáthar.

Cruthaíonn struchtúr gheilleagar na hÉireann, a bhfuil tionchar mór ag cuideachtaí móra ilnáisiúnta air, dúshlán don Phríomh-Oifig Staidrimh staidreamh gnó comhiomlánaithe fóinteach a tháirgeadh ar leibhéal na hearnála. Fágann sé sin go bhfuil sé níos casta tacair sonraí RMF a sholáthar a léiríonn go cruinn príomhearnálacha an gheilleagair, agus rúndacht á coimeád ag an am céanna, rud a fhágann go bhfuil sé deacair do thaighdeoirí tuiscint chuimsitheach a fháil ar an tírdhreach eacnamaíoch níos leithne.

Is minic a dhéanann tomhais thraidisiúnta GDP neamhaird ar luach seirbhísí comhshaoil, caipitil nádúrtha, agus gníomhaíochtaí neamh-mhargaidh amhail saothar teaghlaigh agus obair dheonach. Is dúshlán casta é na gnéithe sin a ionchorprú i staidreamh eacnamaíoch agus tá sé riachtanach chun tuiscint níos iomlánaíche a fháil ar fholláine eacnamaíoch. Gan cuntas a thabhairt ar sheirbhísí comhshaoil agus ar ghníomhaíochtaí neamh-mhargaidh, d'fhéadfaí míléiriú a dhéanamh ar dhul chun cinn eacnamaíoch agus ar inbhuanaitheacht, rud a fhágann go bhfuil forbairt beartais atá dírithe ar inbhuanaitheacht chomhshaoil agus ar luach eacnamaíoch acmhainní nádúrtha a aithint níos casta. Déanfar idirbheartaíocht maidir le cé acu a áirítear nó nach n-áirítear na gnéithe sin i dtomhas gníomhaíochta eacnamaíche mar chuid den chéad bhabhta eile de Chóras Eorpach na gCuntas (ESA), ina mbeidh ról lárnach ag CSO.

Tugann na héagothromaíochtaí idir táscairí maicreacnamaíocha amhail GDP, GNP, GNI*, agus Éileamh Baile Modhnaithe le fios go bhfuil príomhdhúshlán ann maidir leis an teachtaireacht sin a chur in iúl go soiléir agus go héifeachtach. Is féidir le clúdach na meán díriú ar fhigiúirí ceannlíne GDP, rud a d'fhéadfadh a bheith ina léiriú ar fhíorstaid gheilleagar na hÉireann. Ní mór don Phríomh-Oifig Staidrimh machnamh cúramach a dhéanamh ar an gcaoi a gcuirtear faisnéis in iúl, ar na príomhtheachtaireachtaí a gcuirtear béim orthu ó thaobh úsáideoirí agus na meán. Tá sé rithábachtach muinín a choinneáil agus sonraí casta agus caolchúiseacha á gcur in iúl maidir le geilleagar na hÉireann.

Foinse: Cuntais Náisiúnta Ráithiúla 2023 – Foilseachán staidrimh CSO, an 12 Iúil 2024

Tosaíocht 1: Téama 2 — An margadh saothair, Cáilíocht na fostaíochta agus Todhchaí na hoibre

Téama 2: Na hathruithe ar fheidhmiú an mhargaidh saothair agus ar cháilíocht na fostaíochta a léiriú agus faireachán a dhéanamh orthu.

Barúil an NSB: Tá dul chun cinn suntasach déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le hinrochtaineacht sonraí a fheabhsú chun aschur anailíseach nua a fhorbairt ar an margadh saothair, ar cháilíocht na fostaíochta agus ar thodhchaí na hoibre. Trí thionscnaimh cosúil le forbairt Comhaid Micreashonraí Taighde agus tabhairt isteach na sraithe Meastacháin Mhíosúla d'Fhostaithe Párolla, cuireann an Phríomh-Oifig Staidrimh sonraí luachmhara tráthúla ar fáil maidir le treochoitaí agus coinníollacha fostaíochta. Ina theannta sin, leis an mbéim a leagan an Phríomh-Oifig Staidrimh ar phatrúin oibre atá ag teacht chun cinn, go háirithe mar fhreagairt ar phaindéim COVID-19, leagtar béim ar a tiomantas cineál dinimiciúil an mhargaidh saothair a ghabháil agus bonn eolais a chur faoi chinntí beartais. Molann an NSB comhoibriú leanúnach le húsáideoirí agus le páirtithe leasmhara chun an tírdhreach sonraí a shaibhriú tuilleadh, ag cinntiú go bhfreastalaíonn sé ar riachtanais athraitheacha lucht déanta beartais, gnólachtaí agus an phobail chun castachtaí an mhargaidh saothair nua-aimseartha a thuiscint.

Achoimre ar Dhul Chun Cinn

Tá dul chun cinn suntasach déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le haghaidh a thabhairt ar shaincheistanna tábhachtacha a bhaineann leis an margadh saothair, le cáilíocht na fostaíochta, agus le todhchaí na hoibre, téama atá ag éirí níos tábhachtaí. I measc na dtionscnamh a rinneadh le déanaí tá an foilseachán ar dháileadh Tuillimh de réir Inscne agus Contae, páipéar taighde ar dhifreálach pá san earnáil phoiblí/phríobháideach, tuilleamh i measc tuismitheoirí, dáileadh mionsonraithe tuillimh, tuilleamh de réir náisiúntachta agus foilseachán ráithiúil nua ar Athrúchán Foirne a thabhairt isteach, rud a léiríonn tiomantas an CSO léargas cuimsitheach a thabhairt ar dhinimic na fostaíochta.

Tá Comhad Micreashonraí Taighde (RMF) curtha ar fáil ag an bPríomh-Oifig Staidrimh freisin ina bhfuil sampla 10 % de shonraí PMOD na gCoimisinéirí loncaim ar fáil do thaighdeoirí, rud a fheabhsaíonn an cumas chun grinnanailís a dhéanamh ar threochoitaí sa mhargadh saothair. Is céim shuntasach chun tosaigh é forbairt na sraithe Meastacháin Mhíosúla ar Fhostaithe Párolla ag baint úsáide as Sonraí Riaracháin, amhail PMOD, chun staitisticí fostaíochta tráthúla agus mionsonraithe a sholáthar.

Leagan an NSB béim ar an ngéarghá atá le sonraí cothrom le dáta maidir le huaireanta a oibríodh, príomhionchur chun táirgiúlacht a thomhas. Chuir an Phríomh-Oifig Staidrimh roinnt tionscnamh chun feidhme chun méadrachtaí riachtanacha a ghiniúint a bhí ag brath ar uaireanta a oibríodh. In 2023, rinne an Phríomh-Oifig Staidrimh an Suirbhé ar Struchtúr Tuillimh 2022, a thacaíonn le meántuilleamh agus tuilleamh airmheánach in aghaidh na huaire a ríomh—príomhmhéadrachtaí chun anailís a dhéanamh ar an mbearna phá idir na hinscní agus ar bhearta criticiúla eile. Chun aghaidh a thabhairt ar riachtanais taighdeoirí, rinne an Phríomh-Oifig Staidrimh sonraí tuillimh PMOD a chomhtháthú sa Suirbhé ar an bhFórsa Saothair RMF, lena n-áirítear uaireanta a oibríodh, rud a d'fhág gur féidir anailís chuimsitheach a dhéanamh ar phá íseal agus ar tháirgiúlacht sa gheilleagar. Ina theannta sin, chun scrúdú a dhéanamh ar dhifreálacha pá poiblí-phríobháideacha, chomhcheangail an Phríomh-Oifig Staidrimh sonraí an tSuirbhé ar an bhFórsa Saothair leis an Anailís ar Thuillimh agus úsáid á baint as Foinsí Riaracháin, rud a tháirgeann an Anailís Eacnamaíoch ar Dhifreálach Pá na hEarnála Poiblí-Príobháidí 2022.

Chuir an Roinn Fiontar, Trádála agus Fostaíochta (DETE) cás gnó faoi bhráid na gCoimisinéirí loncaim go déanach in 2024 chun sonraí uaireanta a oibríodh a bhailiú trí chóras PMOD na gCoimisinéirí loncaim. Bhí an DETE i gceannas ar an togra, i gcomhar leis an bPríomh-Oifig Staidrimh le comhlachtaí beartais leasmhara eile a thacaíonn leis an togra, lena n-áirítear an

Roinn Coimirce Sóisialaí (RCS), an Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Lánpháirtíochta agus Óige (DCEDIY), agus an Coimisiún um Pá Íseal. Le bailiú na n-uaireanta a oibríodh, thabharfaí aghaidh ar bhearna shuntasach sonraí, rud atá rithábhachtach chun príomhtháscairí atá ábhartha do raon réimsí beartais a tháirgeadh.

Le héabhlóid thapa na hoibre, ar cuireadh dlús léi go háirithe mar gheall ar phaindéim COVID-19, dhírigh an Phríomh-Oifig Staidrimh ar thuiscint a fháil ar thionchar na n-athruithe sin. Tugann foilseacháin cosúil le “Tionchar COVID-19 ar Ghnó agus ar Mhargadh an tSaothair” agus an anailís ar athrúchán foirne agus aistrithe sa mhargadh saothair dóibh siúd a fuair tacaíocht roimhe seo ó scéimeanna pá rialtais léargas rithábhachtach.

In 2023, d’óstáil an NSB seisiún maidir le Staidreamh an Mhargaidh Saothair: Riachtanais Sonraí Reatha agus Amach Anseo¹³, ag tabhairt an Phríomh-Oifig Staidrimh agus páirtithe leasmhara éagsúla le chéile chun an t-ábhar a phlé. Leagadh béim sa phlé ar an dul chun cinn a rinneadh maidir le margadh an tsaothair a thomhas le blianta beaga anuas agus leagadh béim ar an acmhainneacht do ról maoirseachta sonraí an CSO trí chomhoibriú agus trí rannpháirtíochtaí chun tuairisciú neamhspleách agus ardcháilíochta sa réimse sin a fheabhsú tuilleadh. Áirítear leis sin úsáid níos fearr a bhaint as foinsí nua sonraí, tuairisciú ar theicneolaíochtaí agus earnálacha atá ag teacht chun cinn, agus oibriú le páirtithe leasmhara chun scileanna agus poist nua a shainiú (m.sh. scileanna glasa).

Dúshlán amach anseo

Is dúshlán suntasach fós é sonraí atá cothrom le dáta agus mionsonraithe a fháil maidir le huaireanta an chloig a oibríodh, rud atá rithábhachtach chun táirgiúlacht a thomhas go cruinn. Tá gá le comhairliúchán agus comhoibriú níos leithne le páirtithe leasmhara chun na sonraí sin a chomhtháthú i gcórais riaracháin atá ann cheana amhail Seirbhís ar Líne na gCoimisinéirí Ioncaim (ROS). Is dul chun cinn tábhachtach é an togra DETE a pléadh thuas chun dul i ngleic leis an ndúshlán seo, agus tacaíonn an NSB go láidir leis.

Tugann éabhlóid thapa na bpatrún oibre, lena n-áirítear an méadú ar chianobair, poist sa gheilleagar poistíneachta, agus féinfhostaíocht aonair, dúshlán don tuairisciú staidrimh traidisiúnta. Ní mór don Phríomh-Oifig Staidrimh leanúint dá modhanna bailithe sonraí a oiriúnú chun na cineálacha fostaíochta nua agus athraitheacha sin a ghabháil go héifeachtach.

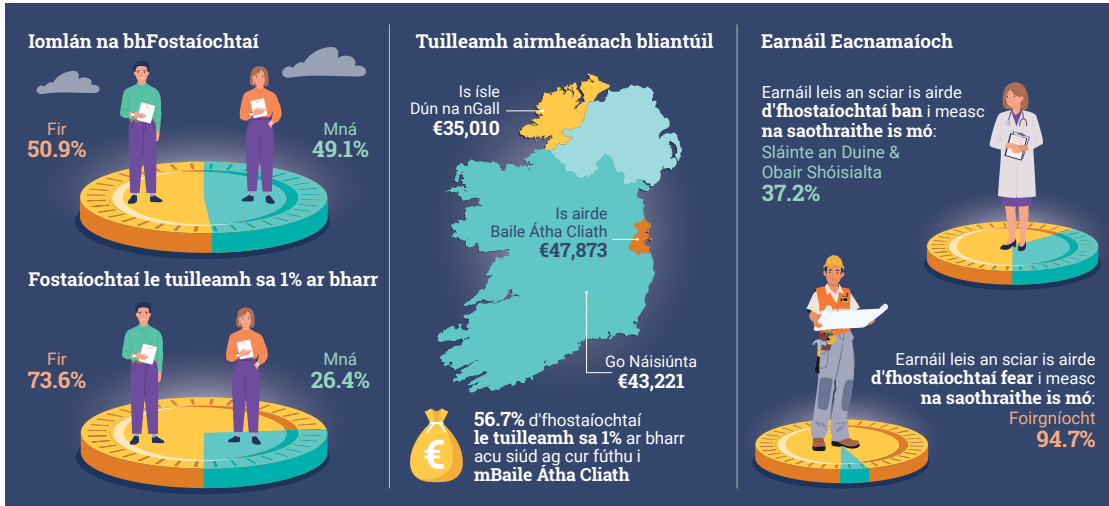
Tá gá le cumhdach agus tuiscint níos fearr ar dhálaí conarthacha agus oibre atá ag teacht chun cinn, amhail obair ar chonradh agus fostaíocht ghníomhaireachta. Tá sé rithábhachtach suirbhéanna fostaithe/fostóra nasctha a fhorbairt agus sonraí maidir le tionscnaimh oiliúna agus athscilte san ionad oibre a fheabhsú chun aghaidh a thabhairt ar na hathruithe sin.

Ba cheart don CSO leanúint de mhodheolaíochtaí a fhorbairt chun sonraí a bhailiú agus a thuairisciú maidir le teicneolaíochtaí agus earnálacha atá ag teacht chun cinn, amhail scileanna glasa agus poist ghlasa, agus tionchar na hintleachta saorga ar fhostaíocht agus ar tháirgiúlacht. Chuige sin, tá gá le comhoibriú le heintitis eile agus uirlisí staidrimh, amhail scríobadh gréasáin, a oiriúnú chun go mbeidh siad ábhartha i gcónaí i dtírdhreach eacnamaíoch atá ag athrú go tapa.

Ba cheart don Phríomh-Oifig Staidrimh leanúint d’infheistíocht a dhéanamh ina bhfórsa allamuigh agus i mbailiú sonraí ilmhodha chun rátaí freagartha a suirbhéanna sóisialta a chothabháil agus a fheabhsú. Trí rannpháirtíocht agus neamhfhreagairt dhifreálach a dhiúltú, is féidir cáilíocht agus ionadaíocht sonraí a chur i mbaol, rud a fhágann go bhfuil sé níos deacra staidreamh cruinn iontaofa a tháirgeadh.

13 Féach sonraí sheisiúin an NSB in Aguisín 2.

Dáileadh Tuillimh de réir Inscne agus Contae 2023

Foinse: Dáileadh Tuillimh de réir Inscne agus Contae 2022 — Foilseachán staidrimh CSO, an 12 Nollaig 2023

Tosaíocht 1: Téama 3 – Folláine agus Comhtháthú Sóisialta

Téama 3: Sonraí a sholáthar chun faireachán a dhéanamh ar threochtaí i bhfolláine agus i gcomhtháthú sóisialta.

Barúil an NSB: Tá dul chun cinn suntasach déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le tomhas agus cumarsáid na dea-bhaile agus an chomhtháthaithe sóisialta a fheabhsú. Tá torthaí ó Dhaonáireamh 2022 foilsithe ag an bPríomh-Oifig Staidrimh, tá Daonáireamh Píolótach ar líne déanta aici agus tá sí ag ullmhú cheana féin do dhaonáirimh amach anseo tar éis 2027. Tá gá le leanúint leis an gcur chuige réamhghníomhach seo chun athruithe déimeagrafacha agus dúshlán shochaíocha a thomhas agus chun an tuiscint ar ghnéithe éagsúla de shaol na hÉireann a chur chun cinn.

Achoimre ar Dhul Chun Cinn

Tá dul chun cinn suntasach déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le folláine agus comhtháthú sóisialta laistigh de shochoaí na hÉireann a thomhas. I measc na bpríomhfhorbairtí tá torthaí níos tráthúla ón Suirbhé ar Ioncam agus Dálaí Maireachtála (SILC), a tháirgeann staitisticí folláine go bliantúil, arna miondealú de réir tréithe déimeagrafacha. Tugann SILC léargas rithabhachtach freisin ar dhíothacht ábhartha, riaráistí ar íocaíochtaí morgáiste/cíos, agus deacrachtaí airgeadais teaghlaigh laistigh den bhliain tagartha. Leagtar béim sna torthaí sin ar tháscairí riachtanacha náisiúnta ioncaim agus bochtaineachta atá rithabhachtach chun an comhtháthú sóisialta a thuiscint.

In 2023, sheol an Phríomh-Oifig Staidrimh Mol Folláine nua, acmhainn dhinimiciúil a sholáthraíonn nuashonruithe ar tháscairí folláine éagsúla ar fud aon téama déag, lena n-áirítear oideachas, sláinte agus obair. Arna fhorbairt i gcomhar le Roinn an Taoisigh agus NESC, is dul chun cinn mór é an mol seo maidir le sonraí folláine a chomhtháthú agus a chur i láthair.

D'fhorbair an Phríomh-Oifig Staidrimh an Suirbhé ar Fhoréigean Gnéasach in 2022 freisin, rud a bhí casta agus dúshlánach. Bhí comhairliúchán suntasach leis na páirtithe leasmhara ábhartha i gceist leis, rud a bhí thar a bheith luachmhar. Sna sé thuarascáil a foilsíodh in 2023, cuireadh faisnéis an-tábhachtach ar fáil maidir le sochaí na hÉireann.

Ina theannta sin, thug an Phríomh-Oifig Staidrimh Suirbhé Lontaobhais OECD isteach, agus eisíodh an foilseachán is déanaí uaidh in 2024, rud a chuir sonraí luachmhara ar fáil maidir le hiontaoibh an phobail agus a thionchar ar an gcomhtháthú sóisialta. Seoladh an Mol maidir le Mná agus Fir in Éirinn freisin, rud a chuireann acmhainn chuimsitheach ar fáil le haghaidh sonraí comhionannais a bhaineann le hinscne in Éirinn.

Tá sé i gceist leis an Straitéis Sonraí Comhionannais, atá le tabhairt chun críche ag an Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Lánpháirtíochta agus Gnóthaí Óige, feabhas a chur ar bhailiú na sonraí comhionannais go léir agus feabhsóidh sí cumas na gcomhlachtaí poiblí monatóireacht a dhéanamh ar thionchar na mbeartas agus na dtionscnamh agus comhlánóidh sí an tionscnamh Buiséadaithe Comhionannais faoi stiúir na Roinne Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe.

Éacht suntasach in 2023 ab ea scaoileadh sonraí Dhaonáireamh 2022, lena n-áiríodh foilseachán achomair ardleibhéil, seacht n-eisiúint théamacha mhionsonraithe, agus príomhthacair sonraí eile. In 2024 chuir an Phríomh-Oifig Staidrimh foilseachán ar fáil maidir le hobair dheonach agus easpa dídine agus aschur bhreise lena n-áirítear comhad daonáirimh fadaimseartha. Tá comhthuarascáil ar Dhaonáireamh na hÉireann-Thuaisceart Éireann le heisiúint i ndeireadh na bliana 2024/tús 2025.

Chun monatóireacht a dhéanamh ar na hathruithe déimeagrafacha leanúnacha in Éirinn, d'fhorbair an Phríomh-Oifig Staidrimh foilseachán teorann dar teideal Meastacháin Daonra na hÉireann ó Fhoinsí Sonraí Riaracháin (IPEADS), a úsáideann sonraí riaracháin chun staitisticí déimeagrafacha a mheas ar bhonn bliantúil.

D'óstáil an NSB seimineár go luath in 2024 chun roghanna a mheas maidir le conas a dhéantar Daonáirimh amach anseo in Éirinn. Ciallaíonn riachtanais rialála nua an AE maidir le sonraí níos minice agus níos gráinní, a chuirtear leis na deiseanna atá ar fáil ó fhoinsí nua sonraí, go bhfuil sé tábhachtach cruth an Daonáirimh sa todhchaí a mheas. Chuir an seimineár tús le próiseas comhairliúcháin atá ar bun ag an bPríomh-Oifig Staidrimh a chabhróidh le faisnéis a sholáthar do shamhail an Daonáirimh amach anseo.

Dúshlán amach anseo

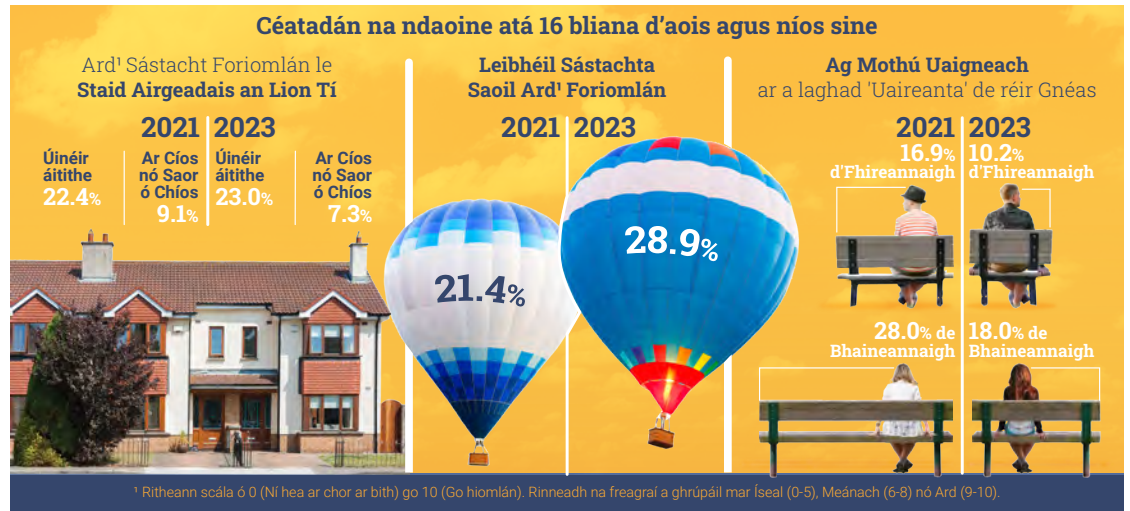
De réir mar a théann an fócas ar an bhfolláine a thomhas níos faide ná táscairí eacnamaíocha traidisiúnta, is dúshlán suntasach don Phríomh-Oifig Staidrimh é méadracht nua agus méadracht atá ag teacht chun cinn a chomhtháthú. Cuimsíonn folláine gnéithe casta amhail an mheabhairshláinte, an nascacht shóisialta agus cáilíocht an chomhshaoil, gnéithe nach ndéantar a chainníochtú go héasca. Tá sé rithábachtach a chinntiú go léirítear go cruinn sna sonraí taithí na ngrúpaí déimeagrafacha uile, lena n-áirítear iad siúd a ndéanann éagothromaíochtaí socheacnamaíocha, míchumais agus mionlaigh eitneacha difear dóibh, chun ionadaíocht chothrom ar an bhfolláine agus ar an gcomhtháthú sóisialta a chruthú. Ina ról maoirseachta sonraí agus chun caighdeán staitistiúla a leagan síos, ní mór don Phríomh-Oifig Staidrimh soláthraithe nua gabháltas sonraí san earnáil phoiblí a stiúradh agus comhoibriú leo, ag cabhrú leo NDI+ a chur chun feidhme laistigh dá gcórais. Trí leas a bhaint as na comhpháirtíochtaí seo, is féidir leis an bPríomh-Oifig Staidrimh feabhas a chur ar bhailiú sonraí cuí agus ar léiriú léargais neamhspleácha. Éilíonn an próiseas sin mionchoigeartú leanúnach, nuálaíocht agus infheistíocht i gcórais riaracháin a fhorbairt mar aon le feabhas a chur ar mhodhanna bailithe sonraí agus ar rátaí freagartha suirbhéanna lena n-áirítear féidir gnéithe éagsúla na sochaí a ghabháil go cruinn agus iad á gcomhtháthú i gcreataí staidrimh atá ann cheana.

Cruthaíonn an t-aistriú chuig daonáireamh ar líne dúshlán maidir le grúpaí ar deacair teacht orthu a thomhas go cruinn, amhail daoine scothaosta, iad siúd a bhfuil rochtain dhigiteach theoranta acu agus pobail imeallaithe. Chun cuimsitheacht a chinntiú, tá gá le straitéisí spriocdhírthe agus for-rochtain a dhéanamh chun muinín a chothú agus feasacht a mhúscaill i measc na ngrúpaí sin. Ar an gcaoi chéanna, trí úsáid a bhaint as sonraí riaracháin, nach bhfuil an doimhneacht ná na mionsonraí iontu a fhaightear i suirbhéanna traidisiúnta, le haghaidh meastacháin bhliantúla daonra, léirítear an dúshlán a bhaineann le tuairisciú cruinn a dhéanamh ar shaintréithe, rud a fhágann go bhfuil sé deacair príomhathróga déimeagrafacha, sóisialta agus eacnamaíocha riachtanacha a mheas.

Tá dúshlán shuntasacha ag baint leis an imirce agus dáileadh daonra a thomhas in Éirinn mar gheall ar chineál dinimiciúil na sreafaí imirce agus ar a chasta atá sé gluaiseachtaí daonra a rianú. Chun aghaidh a thabhairt air sin, beidh ar an bPríomh-Oifig Staidrimh foinsí sonraí riaracháin a ghairiú a thuilleadh agus forbairt IPEADS a chur chun cinn, rud a bheidh rithábachtach chun na dúshlán sin a sháru.

Is réimse beartais tábhachtach í an tithíocht don bheartas poiblí agus don chomhtháthú sóisialta. Cé gur infheistigh an Phríomh-Oifig Staidrimh acmhainní breise sa réimse seo, bhunaigh sí Rannán Tithíochta, leathnaigh sí raon na n-aschur agus sheol sí [Mol Sonraí Tithíochta](#), is réimse é fós ina bhfuil bearnaí suntasacha sonraí agus uaireanta bíonn fianaise ag teacht salach ar a chéile ó shonraí poiblí.

Is gealltanais suntasach don Phríomh-Oifig Staidrimh é suirbhé ar fhoréigean teaghlaigh a dhéanamh in 2025. Tá sé rithábachtach rúndacht a ráthú agus suirbhéanna den chineál sin á ndéanamh i gcás ina bhféadfadh ceisteanna íogaire íospartaigh a chur i mbaol mura gcosnaítear an príobháideachtas go hiomlán. Ina theannta sin, d'fhéadfadh sé a bheith deacair teagmháil a dhéanamh le pobail leochaileacha agus rannpháirtíocht a spreagadh. Ag tógáil ar a dtáithí agus ar a bhfoghlaim ón Suirbhé ar Fhoréigean Gnéasach a rinneadh in 2022, is maith atá an Phríomh-Oifig Staidrimh in ann an tionscadal dúshlánach seo a chur i gcrích.

Foinse: Folláine — Suirbhé ar Ioncam agus Dálaí Maireachtála (SILC) 2023 — foilseachán staidrimh CSO, an 16 Bealtaine 2024

Foinse: Suirbhé ar Fhoréigean Gnéisach 2022 — Príomhthorthaí — foilseachán staidrimh CSO, an 19 Aibreán 2023

Tosaíocht 1: Téama 3 — Sláinte agus Cúram Sóisialta

Téama 3: Raon na n-aschur, na dtáirgí agus na seirbhísí is féidir leis a sholáthar ar fud réimse na sláinte i gcoitinne a leathnú. Sa chomhthéacs sin, ba cheart don Roinn Sláinte bonneagar cuimsitheach a fhorbairt le haghaidh sonraí sláinte agus sonraí gaolmhara.

Barúil an NSB: Tá dul chun cinn déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le tomhas an chúraim Sláinte agus Shóisialta in Éirinn a fheabhsú. Ba é an príomhthionscnamh sa réimse seo foilseachán Dhaonáireamh 2022 maidir le Míchumas, Sláinte agus Cúramóirí agus an foilseachán nua Táscairí Bochtaineachta de réir Stádas Sláinte ó SILC.

Tá dul chun cinn déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le dul i dteagmháil agus comhoibriú le príomhpháirtithe leasmhara i réimse na sonraí sláinte agus maidir le hullmhúcháin a dhéanamh chun tairbhe a bhaint as an mBille um Fhaisnéis Sláinte 2024 do PSBanna. Seoladh an tlonad Sonraí Taighde Sláinte agus bainfidh sé úsáid as Seomraí Sonraí Fíorúla mar aon le feabhsuithe ar chur chun feidhme NDI+ ar fud soláthraithe seirbhíse sláinte.

Achoimre ar Dhul Chun Cinn

Lean an Phríomh-Oifig Staidrimh le scóip agus mionsonraí staitisticí sláinte a fheabhsú chun dul i ngleic ar bhealach níos fearr le saincheistanna casta a bhaineann le sláinte in Éirinn. Is ionann bunú an Rannáin um Chomhtháthú Sláinte agus Sóisialta agus infheistíocht shuntasach sa réimse agus aitheantas dá thábhacht. I bhfianaise an ról rithábhachtaigh atá ag deitéarmanaint neamhshláinte amhail aois, gnéas, ioncam, díothacht, oideachas, nochtadh comhshaoil agus tionacht tithíochta i stádas sláinte (a bhfuil gá leo le haghaidh cúram sláinte agus torthaí sláinte), is deis shuntasach é cumas an CSO sonraí sláinte a mheaitseáil le sonraí CSO neamhshláinte agus sonraí riaracháin m.sh. Daonáireamh, na Coimisinéirí Ioncaim, DSP, comhshaoil, chun léargas níos fearr a fháil ar chúram sláinte agus sóisialta.

Le linn phaindéim COVID-19 agus chun tacú le hobair an phobail taighde sa réimse seo agus chun bonn eolais a chur faoi chinnteoireacht fhianaise-bhunaithe, bunaíodh sásra chun tiomsú sonraí sláinte ábhartha COVID-19 a éascú do thaighdeoirí formheasta. Is é Mol Taighde Sonraí COVID-19 na Príomh-Oifige Staidrimh an sásra sin.

In 2024, d'fhoilsigh an Phríomh-Oifig Staidrimh staitisticí ó Dhaonáireamh 2022 maidir le Míchumas, Sláinte agus Cúramóirí. Cuireann an foilseachán seo sonraí rithábhachtacha ar fáil chun cabhrú le súil a choinneáil ar fhorbairtí i réimse an Mhíchumais, na Sláinte agus na gCúramóirí ar leibhéal náisiúnta agus áitiúil. Chomh maith leis sin, d'fhoilsigh an Phríomh-Oifig Staidrimh an tuarascáil 'Táscairí Bochtaineachta de réir Stádas Sláinte — SILC 2022' in 2024, inar leagadh béim ar an ngaol idir táscairí bochtaineachta agus stádas sláinte ginearálta féinbhraite, srianta seanbhunaithe ar ghnáthghníomhaíochtaí, agus stádas tinnis ainsealach féintuairiscithe.

I mí na Samhna 2024, d'fhoilsigh an Phríomh-Oifig Staidrimh an tSraith Teorainneacha [Réigiúin Sláinte an FSS 2022](#). Bunaíodh na sé Réigiún Sláinte nua de chuid Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte (FSS) i mí an Mhárta 2024 in athstruchtúrú bunúsach ar sholáthar cúraim sláinte agus cúraim shóisialta in Éirinn. Agus úsáid á baint as an Anailís ar an Daonáireamh (COPA) 2022 agus as meaitseáil sonraí ó fhoinsí sonraí riaracháin eile, tá an anailís seo curtha ar fáil ag an bPríomh-Oifig Staidrimh ar na déimeagrafacha agus ar na staitisticí sláinte do na daoine atá ina gcónaí sna réigiúin sin de chuid an FSS.

Chuaigh an Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Lánpháirtíochta agus Óige i dteagmháil leis an bPríomh-Oifig Staidrimh chun Suirbhé Míchumais a dhéanamh in 2028 mar obair leantach ar Dhaonáireamh 2027. Tá an fhéidearthacht á breithniú ag an bPríomh-Oifig Staidrimh agus tá sí ag tabhairt faoi chleachtadh scóipe tionscadail ar an mbonn sin.

Chuir Mol Taighde Sonraí COVID-19 an CSO tacair sonraí riaracháin COVID-19 ar fáil do thaighdeoirí trí phróiseas RMF an CSO faoi Alt 20(c) den Acht Staidrimh, 1993. Lean an soláthar le haghaidh rochtain taighdeoirí ar an Mol comhairliúcháin fairsing idir an Phríomh-Oifig Staidrimh, an Bord Taighde Sláinte (HRB), an Roinn Sláinte (DoH) agus Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte (FSS). Mar thoradh ar an gcomhairliúchán sin bunaíodh an Bord um Rialachas Sonraí Taighde. D'éascaigh Taighde Sonraí COVID-19 na Príomh-Oifige Staidrimh tabhairt faoi thaighde a raibh tábhacht shuntasach phoiblí ag baint leis agus a chuir le Mol Faisnéise COVID-19 na Príomh-Oifige Staidrimh. Is é an tsamhail rochtana sonraí seo do thaighdeoirí an bonn ar a bhfuil Seomraí Sonraí Fíorúla bunaithe agus is rogha inmharthana iad le haghaidh tuilleadh taighde sláinte amach anseo nuair a bheidh rochtain níos fearr ar shonraí sláinte riaracháin ar fáil.

I bhforbairtí reachtacha, éascóidh an Bille um Fhaisnéis Sláinte 2024, atá á thabhairt chun cinn ag an Aire Sláinte, comhroinnt faisnéise sláinte le haghaidh úsáidí príomhúla agus tánaisteacha, lena n-áirítear sláinte phoiblí agus taighde. Cuirfidh an reachtaíocht sin bonn ar fáil chun sonraí a chomhroinnt agus a nascadh ar bhealach níos fearr chun staidreamh a bhaineann leis an tsláinte a tháirgeadh. Bunaíodh Rannán Sláinte agus Comhtháthaithe Shóisialta na Príomh-Oifige Staidrimh chun leas a bhaint as an reachtaíocht sin nuair a achtaítear í.

Beidh gá le hinfheistíocht shuntasach agus forbairt shuntasach ar an tsláinte dhigiteach chun an Bille um Fhaisnéis Sláinte a chur chun feidhme. Sa Digiteach don Chúram – Creat Sláinte Digiteach d'Éirinn 2024-2030 leagtar amach treo-chlár chun seirbhísí sláinte in Éirinn a chlaochlú go digiteach agus chun feabhas a chur ar an rochtain atá ag othair orthu. Le leathadh amach feabhsaithe na sláinte digití, méadófar go mór infhaighteacht sonraí sláinte le haghaidh úsáid thánaisteach. Ar leibhéal an Aontais, tá an Spás Eorpach Sonraí Sláinte (EHDS) ag druidim chun críche. Is é seo an chéad cheann de shraith de 14 Spás Sonraí atá le forbairt ag an AE. Le EHDS, tabharfar de chumhacht do dhaoine aonair smacht a fháil ar a sonraí sláinte agus malartú sonraí a éascú chun cúram sláinte a sholáthar ar fud an AE (úsáid phríomhúil sonraí) agus córas comhsheasmhach, iontaofa agus éifeachtúil a chur ar fáil chun sonraí sláinte a athúsáid le haghaidh gníomhaíochtaí taighde, nuálaíochta, ceaptha beartas agus rialála (úsáid thánaisteach sonraí). Éileoidh EHDS comhroinnt fheabhsaithe sonraí ag soláthraithe cúraim sláinte poiblí, príobháideacha agus deonacha ar fud an AE.

Dúshlán amach anseo:

Tá dúshlán shuntasach fós ann maidir le sonraí sláinte a chomhtháthú agus a úsáid ar fud comhlachtaí sibhialta agus seirbhíse poiblí. De ghnáth, oibríonn gach soláthraí cúraim sláinte agus cúraim shóisialta a chóras sonraí féin le modhanna éagsúla chun sonraí a eagrú agus a aicmiú, rud a fhágann go bhfuil sé deacair léargas cuimsitheach a fháil ar chúram sláinte agus sóisialta atá maoinithe go poiblí.

Ina ról maoirseachta sonraí, ba cheart don Phríomh-Oifig Staidrimh comhoibriú le comhlachtaí poiblí agus soláthraithe seirbhíse tríú páirtí agus treoir a thabhairt dóibh chun aird a tharraingt ar luach na sonraí staitistiúla le haghaidh anailíse beartais agus ar an ról atá acu mar bhailitheoir sonraí. Áirítear leis sin bearnaí sonraí a shainaithint, cúnamh a thabhairt chun NDI+ a chur chun feidhme, agus feabhas a chur ar chórais chun aghaidh a thabhairt ar na dúshláin sin. Mar thoradh ar idirghabhálacha den sórt sin beidh comhtháthú sonraí níos fearr, nasc níos mó ar fud gníomhaireachtaí, léargas níos fearr ó anailís agus torthaí beartais sláinte níos éifeachtaí. Ba cheart don Phríomh-Oifig Staidrimh, a luaithe is féidir, úsáid Seomraí Sonraí Fíorúla a leathnú tríd an Ionad Sonraí Taighde Sláinte chun leathnú an taighde a dhéanann páirtithe leasmhara a éascú chun bonn eolais a chur faoin mbeartas sláinte.

Cuireann na ceanglais maidir le comhroinnt agus caighdeánú sonraí a eascraíonn as an mBille um Fhaisnéis Sláinte agus as an Spás Eorpach Sonraí Sláinte deiseanna ar fáil sa réimse seo.

Daoine 16+ bliana d'aois agus teorainn shuntasach le gníomhaíochtaí rialta de bharr riocht sláinte*

27.4%

i mbaol bochtaineachta

le hais **10.1%**

i measc iad siúd gan teorainn

24.0% gan acmhainn
éadaí nua a cheannach
(nach cinn athlámhe iad)

le hais **6.8%**

i measc iad siúd gan teorainn

22.8% gan acmhainn
an baile a choinneáil te a
dhóthain

le hais **5.4%**

i measc iad siúd gan teorainn

19.4% gan acmhainn
béile/deoch amach a fháil
le gaolta/cairde uair sa mí

le hais **7.5%**

i measc iad siúd gan teorainn

* Sonraí féin-tuairiscithe, teorainn a mhair 6 mhí nó níos mó sular cuireadh an suirbhé orthu.

Ní léiríonn na sonraí ar an ngrafaic faisnéise seo na hathbhreithnithe a rinneadh ar thagarmharcanna daonra mar thoradh go bhfuil sonraí Daonáirimh 2022 ar fáil. Le haghaidh sonraí athbhreithnithe, féach Táscairí Bochtaineachta i bhfianaise Stádas Sláinte Suirbhé ar Ioncam agus Dálaí Maireachtála (SILC) 2023- 25/06/2024

Foinse: Táscairí Bochtaineachta de réir Stádas Sláinte — Suirbhé ar Ioncam agus Dálaí Maireachtála SILC 2023 — Foilseachán staidrimh CSO, an 25 Meitheamh 2024

Tosaíocht 2: Cumarsáid

I ndomhan an lae inniu atá ag gluaiseacht go tapa agus atá chun cinn ó thaobh na teicneolaíochta de, áit a bhfuil faisnéis ar fáil go héasca ag teagmháil scáileáin, molann an NSB go ngníomhódh an CSO chun na buntáistí atá ag staitisticí oifigiúla thar fhoinsí eile faisnéise a chur in iúl d'úsáideoirí. Ní mór don Phríomh-Oifig Staidrimh leanúint lena cur chun cinn féin mar fhoinsé iontaofa sonraí staidrimh do chách.

Is díol sásaimh don NSB an dul chun cinn atá déanta go dtí seo ag an bPríomh-Oifig Staidrimh chun cur chuige atá dírithe níos mó ar shaoránaigh a fhorbairt maidir lena thorthaí agus molann sé go leanfaidh an Phríomh-Oifig Staidrimh d'infheistíocht a dhéanamh sa réimse sin; dá bhrí sin, ag déanamh staitisticí níos stuama agus níos inrochtana do go leor úsáideoirí agus don phobal i gcoitinne.

Aithníonn an NSB an t-éileamh atá ar tháirgí agus seirbhísí nua an CSO amhail meastacháin fíor-ama agus meastacháin 'tobsceite' mar a thugtar orthu agus molann sé go bhféachfadh an CSO ar mheastacháin den sórt sin a tháirgeadh, i gcomhairle le húsáideoirí, agus i gcás inarb ábhartha agus iomchuí don tsraith sonraí amháin.

Barúil an NSB: Aithníonn an NSB go bhfuil go leor úsáideoirí ag an bPríomh-Oifig Staidrimh agus go bhfuil dul chun cinn suntasach déanta aici maidir le cumarsáid éifeachtach a dhéanamh leo. Tá feabhas suntasach curtha ag an bPríomh-Oifig Staidrimh ar inrochtaineacht agus ar sholáimhsitheacht a cuid sonraí trí insintí agus comhthéacs soiléir a ionchorprú i ngach eisiúint, rud a chuireann le tuiscint an phobail. Tá feabhas curtha aige freisin ar a chur i láthair sonraí, lena n-áirítear grafaicí faisnéise agus ábhar atá fabhrach do na meáin shóisialta a chruthú chun lucht féachana níos leithne a mhealladh, go háirithe úsáideoirí níos óige.

Fáiltíonn an NSB roimh thabhairt isteach an Lárionaid Iontaobhe agus Trédhearcachta, rud atá ríthábhachtach chun muinín an phobail as staidreamh oifigiúil a choinneáil amach anseo. Fáiltíonn an Bord freisin roimh inrochtaineacht fheabhsaithe aschur an CSO agus an teagmháil níos éadroime lena gcumarsáid, nuair is cuí, chun an t-achomharc agus an clúdach a leathnú. Ní mór cothromaíocht a choinneáil, áfach, idir an chumarsáid éadrom agus cáilíocht agus sláine an staidrimh atá á tháirgeadh.

Achoimre ar Dhul Chun Cinn

Tá go leor cineálacha éagsúla úsáideoirí aschur CSO ann, gach ceann acu le riachtanais uathúla, tacair scileanna agus bealaí chun dul i ngleic leis na sonraí. Mar shampla, bíonn taighdeoirí acadúla ag brath ar thacair sonraí staidrimh mhionsonraithe dá gcuid staidéar, agus is minic a bhaineann siad úsáid as comhaid micreashonraí nó táblaí PxStat chun grinnanailís a dhéanamh ar ábhair amhail treochtaí eacnamaíocha agus saincheisteanna sóisialta. Os a choinne sin, baineann lucht ceaptha beartas úsáid as sonraí an CSO chun bonn eolais a chur faoin gcinnteoireacht agus chun beartais atá bunaithe ar fhianaise a fhorbairt lena dtugtar aghaidh ar riachtanais an phobail, amhail athchóirithe cúraim sláinte agus oideachais. Tá ról ríthábhachtach ag na meáin maidir le sonraí an CSO a léirmhíniú agus a scaipeadh, agus is minic a lorgaíonn siad achoimrí agus léirshamlú inrochtana chun torthaí a chur in iúl go héifeachtach don phobal.

Agus aitheantas á thabhairt aici do na grúpaí úsáideoirí éagsúla sin, tá an Phríomh-Oifig Staidrimh tiomanta le blianta beaga anuas a cuid sonraí a dhéanamh níos inrochtana agus níos soláimhsithe don phobal. Tá insint agus comhthéacs ar gach eisiúint de chuid na Príomh-Oifige Staidrimh ag an tús, rud a fhágann go bhfuil na sonraí níos intuigthe agus níos ábhartha do phobal níos leithne. Is é is aidhm don fhormaid nua sin léargas níos soiléire a thabhairt agus feabhas a chur ar inrochtaineacht na faisnéise staidrimh d'úsáideoirí ó gach cúlra. Tá

infheistíocht déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh chun a cur i láthair sonraí a dhéanamh níos tarraingtí. Áirítear leis seo feabhsuithe stílithe do chairteacha agus do tháblaí agus aschuir nua infographic a fhorbairt. Trí ábhar atá fabhrach do na meáin shóisialta a chruthú, ar nós scéalta Instagram, tá an Phríomh-Oifig Staidrimh ag leathnú a raon feidhme agus ag déanamh sonraí níos tarraingtí do lucht féachana níos óige agus níos spráíúla go digiteach. Tá athfhorbairt déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh ar a suíomh gréasáin chun feabhas a chur ar nascleanúint, inrochtaineacht agus eispéireas foriomlán an úsáideora. Tá an Phríomh-Oifig Staidrimh tiomanta d'ábhar gréasáin a chur ar fáil agus a chur ar fáil don lucht féachana is leithne agus is féidir, lena n-áirítear iad siúd a úsáideann teicneolaíochtaí cúnta agus inneachar cúnta, agus barrfheabhsaítear an t-ábhar sin le haghaidh rochtain uilíoch. Tá eisiúintí staidrimh go léir an CSO le fáil saor in aisce ar an suíomh gréasáin; tá na grafaicí eolais soiléir agus áiríonn siad fotheidil; agus déantar uirlisí léirshamlaithe a tháirgeadh agus béim á leagan ar dhearadh uilíoch. Cuireann an Phríomh-Oifig Staidrimh ábhar físe agus fuaime ar fáil ar shuíomh gréasáin na Príomh-Oifige Staidrimh le haghaidh roinnt eisiúintí, agus ar YouTube agus ar chainéil meán sóisialta eile de réir mar is cuí, a bhfuil fotheidil ag gach ceann acu. Aistrítear na grafaicí faisnéise go léir go Gaeilge agus tá an Chaibidil Príomhthorthaí d'eisiúintí suaitheanta uile na Príomh-Oifige Staidrimh ar fáil i nGaeilge freisin.

Tá Meitheal Oifigeach Rochtana an CSO, a bunaíodh in 2024, ag forbairt tionscnamh cumarsáide breise chun a chinntiú go mbeidh aschur an CSO inrochtana don lucht féachana is leithne is féidir.

Tá an Phríomh-Oifig Staidrimh tiomanta d'iontaoibh agus tuiscint an phobail ar a cuid oibre a fheabhsú trí bhéim a chur ar ghlacadh sóisialta. Tá an obair seo á forbairt i gcomhar le Eurostat agus le balltíortha eile, agus é mar aidhm aici feasacht agus muinín níos mó a chothú i measc an phobail maidir le luach an staidrimh oifigiúil. Agus gné chroíláir na hoibre seo á sheachadadh aici, sheol an Phríomh-Oifig Staidrimh [Lárionad iontaoibhe agus Trédhearcachta](#) ar a suíomh gréasáin in 2024 chun míniú soiléir a thabhairt i mBéarla simplí ar a ndéanann an Phríomh-Oifig Staidrimh, conas a dhéanaimid é, na difríochtaí idir sonraí ón bPríomh-Oifig Staidrimh agus foinsí sonraí eile, ár sainchúram dlíthiúil, agus na ráthaíochtaí dlíthiúla a bhaineann le cosaint agus rúndacht sonraí. Tugann an chuid seo faisnéis mhionsonraithe faoi fhoinsí sonraí, conas a úsáidtear sonraí, agus na bearta rúndachta déine atá i bhfeidhm. Tá físeáin d'Ard-Stiúrthóirí Cúnta ann, ina leagtar béim ar obair an CSO agus ina dtugtar aghaidh ar shaincheisteanna tábhachtacha a bhaineann le heitic sonraí, le ráthaíocht sonraí faoi rún agus le cosaint sonraí. Tá físeán maidir le tiomantas an CSO do shonraí pearsanta a chosaint agus spleáchas ar thacaíocht phoiblí mar chuid den roinn seo agus úsáidtear é [i bhfeachtas margáíochta digití leanúnach](#). Tá nasc chuig an gcuid seo den suíomh gréasáin mar chuid den 'Ábhar Gaolmhar' i ngach eisiúint staitistiúil a fhoilsíonn an Phríomh-Oifig Staidrimh. Sainaithníodh muinín mar thosaíocht sa dréachtstraitéis maidir le Cumarsáid agus Scaipeadh seachtrach do na blianta suas go 2028.

Sheol an Phríomh-Oifig Staidrimh an feachtas "[Count on Us](#)" ar fud ardáin raidió agus meán sóisialta in 2023. Tá an feachtas seo deartha chun feasacht ar bhranda a mhéadú agus béim a leagan ar thábhacht staitisticí iontaofa. Tríd an bhfeachtas a athdhéanamh go tréimhsiúil, tá sé mar aidhm ag an bPríomh-Oifig Staidrimh rannpháirtíocht leanúnach an phobail a choinneáil agus iontaofacht a aschur staidrimh a threisiú.

Chun tuiscint níos fearr a fháil ar mheon an phobail ar shaincheisteanna éagsúla, déanann an Phríomh-Oifig Staidrimh suirbhéanna Sciobtha, a thugann léargas tráthúil ar thuairimí an phobail. Is príomhuirlis iad na suirbhéanna sin i straitéis na Príomh-Oifige Staidrimh chun rannpháirtíocht a fheabhsú agus chun a chinntiú go bhfuil a cuid oibre ailínithe go dlúth le riachtanais agus le dearcthaí phobal na hÉireann.

Tá comhairliúcháin phoiblí agus aiseolas poiblí ina gcuid dhílis de chur chuige CSO maidir lena aschur staidrimh a bheachtú. Trí theagmháil a dhéanamh le húsáideoirí agus le páirtithe leasmhara, is féidir leis an bPríomh-Oifig Staidrimh a cuid táirgí a chur in oiriúint ar bhealach níos fearr chun freastal ar riachtanais an phobail agus an lucht déanta beartas araon. Tá sásraí aiseolais i bhfeidhm freisin chun feabhas a chur ar fheidhmiúlacht shuíomh gréasáin

agus shuirbhéanna na Príomh-Oifige Staidrimh, lena chinntiú go bhfuil na huirlisí sin chomh soláimhsithe agus chomh héifeachtach agus is féidir.

Mar chuid de rannpháirtíocht straitéiseach an CSO leis an bpobal i gcoitinne, agus le lucht féachana níos óige go háirithe, baineann siad úsáid as pointí teagmhála sóisialta agus cultúrtha mar bhealach chun sonraí an CSO a chur chun cinn ar bhealach nach bhfuil chomh foirmiúil céanna. Mar shampla, in 2024, d'fhoilsigh an Phríomh-Oifig Staidrimh (CSO) grafaicí faisnéise ina raibh sonraí maidir leis na contaetha a bhí rannpháirteach i mbabhtáí ceannais na hÉireann, agus phostáil siad faoi bhoilsciú phraghas na dticéad sna blianta roimh cheolchoirmeacha Taylor Swift agus bhí roinnt post acu chun rannpháirtíocht Fhoireann na hÉireann i gCluichí Oilimpeacha agus Parailimpeacha Pháras 2024 a cheiliúradh.

Dúshlán amach anseo

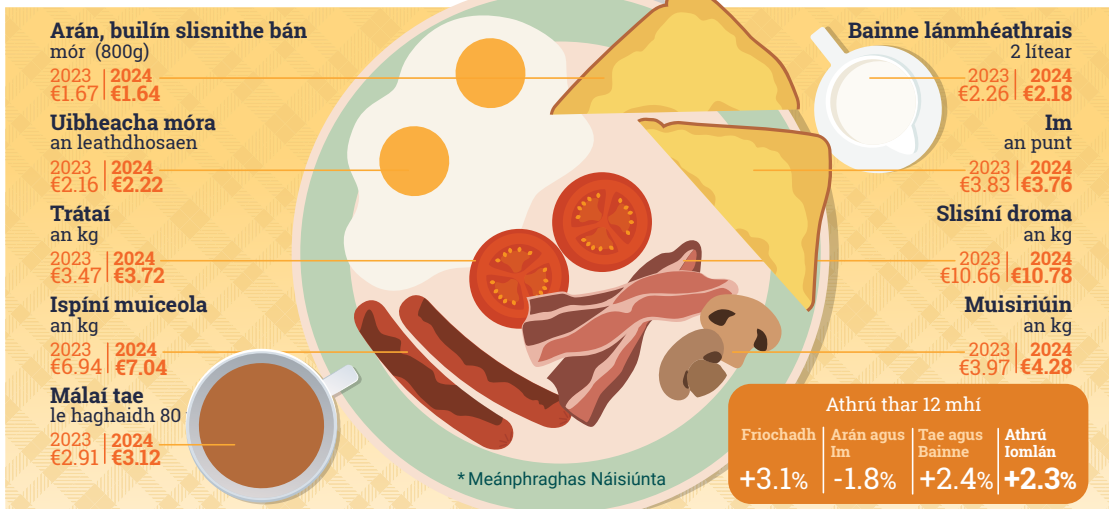
I dtírdhreach na faisnéise atá ag athrú go tapa, áit a bhfuil dul chun cinn teicneolaíochta agus mífhaisnéis forleathan, tá roinnt príomhdhúshlán roimh an bPríomh-Oifig Staidrimh agus roimh tháirgeoirí staitisticí oifigiúla in Éirinn maidir lena ról mar fhoinse iontaofa sonraí staidrimh a choinneáil. Is féidir le hiomadú na faisnéise neamhfhíoraithe an bonn a bhaint de mhuinín an phobail as staidreamh. Chun aghaidh a thabhairt air sin, ní mór don Phríomh-Oifig Staidrimh béim a leagan ar na modheolaíochtaí diana agus ar an trédhearcacht atá taobh thiar dá sonraí chun muinín an phobail a choinneáil. De réir mar a thagann athrú ar ionchais na n-úsáideoirí, bíonn sé ríthábhachtach sonraí a sholáthar ar bhealach soiléir agus fiúntach. Cuideoidh infheistíocht leanúnach i ndearadh suíomhanna gréasáin atá éasca le húsáid agus in uirlisí idirghníomhacha, mar aon le haiseolas rialta ó úsáideoirí, leis an bPríomh-Oifig Staidrimh freastal ar riachtanais éagsúla agus rannpháirtíocht a fheabhsú.

Príomhdhúshlán is ea conas staitisticí casta a chur in iúl, a d'fhéadfaí a mhíthuisint go héasca, ionas go mbeidh rochtain ag an bpobal agus ag na meáin orthu. Ní mór cothromaíocht iomchuí a choinneáil idir an chumarsáid éadrom a bhfuil leas níos leithne ag baint léi agus atá tarraingteach do cháilíocht agus do shláine an staidrimh atá á tháirgeadh.

Ba cheart don CSO tógáil ar inrochtaineacht a chuid aschur trí na tionscnaimh arna bhforbairt ag Meitheal Oifigeach Rochtana an CSO a chur chun feidhme, chun a chinntiú go mbeidh aschur an CSO ar fáil don lucht féachana is leithne is féidir.

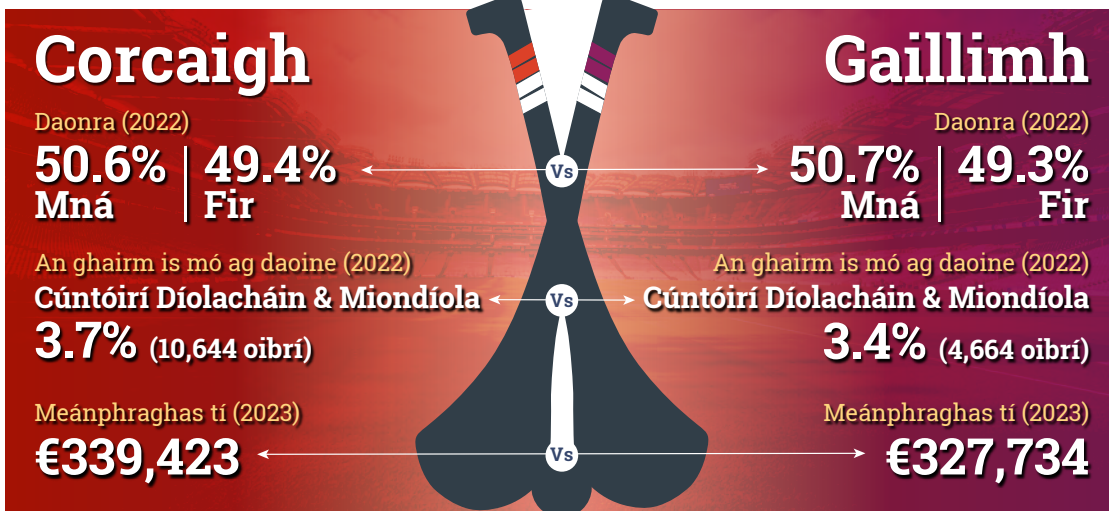
Costas Bricfeasta Éireannaigh 2024*

Eanáir '23 - Eanáir '24

Foinse: Costas Bricfeasta Iomlán Éireannach 2024 — preasráiteas ón bPríomh-Oifig Staidrimh, an 15 Márta 2024

Cluiche Ceannais Camógaíochta na hÉireann 2024 Corcaigh v Gaillimh

Foinse: Craobh Camógaíochta Uile-Éireann 2024 — Príomhalt na Príomh-Oifige Staidrimh, 09 Lúnasa 2024

Tosaíocht 3: Sonraí Riaracháin maidir le hÚsáid Staidrimh a Fheabhsú

Creideann an NSB go bhfuil úsáid foinsí **sonraí riaracháin ríthábhachtach chun aghaidh a thabhairt ar na dúshláin atá os comhair staitisticí oifigiúla sa todhchaí agus molann sé:**

- go ndéanfadh an CSO caighdeán, rialacha agus treoirlínte a fhorbairt agus rialú a dhéanamh ar aicmiú, stóráil agus ar bhainistiú sonraí ar fud eagraíochtaí rialtais; agus cuireann sé chun cinn feidhmiú céimneach aicmithe agus na gcaighdeán coiteann sonraí agus béim ar leith á leagan ar réimsí straitéiseacha beartais agus caiteachais amhail sláinte, oideachas agus cosaint shóisialta; agus
- ba cheart struchtúr cuí a bheith ar shonraí riaracháin eagraíochtaí rialtais lena chinntiú go bhfuil na sonraí oiriúnach lena n-úsáid chun críocha staidrimh ag a n-eagraíocht agus ag Córas Staidrimh na hÉireann (ISS) i gcoitinne ar bhealach tráthúil agus éifeachtúil. Ba cheart do na heagraíochtaí sin gealltanais a thabhairt go gcuirfidh siad feabhas praiticiúil ar luach a gcuid sonraí agus go n-oibreoidh siad leis an bPríomh-Oifig Staidrimh chun gníomhartha a chur chun feidhme chun na hathruithe is gá a chur chun cinn chun a gcórais a dhearadh nó a oiriúnú.

Barúil an NSB: Tá dul chun cinn maith déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le feabhas a chur ar shonraí riaracháin le haghaidh úsáid staidrimh trí chaighdeán láidre, cleachtais mheiteashonraí fheabhsaithe agus rannpháirtíocht straitéiseach páirtithe leasmhara a fhorbairt. Tá na hiarrachtaí sin ailínithe le moltaí an NSB chun a chinntiú go ndéanfar sonraí riaracháin a bhainistiú go héifeachtach, go ndéanfar iad a chaighdeánú agus a úsáid chun tacú le staidreamh oifigiúil ardcháilíochta.

Achoimre ar Dhul Chun Cinn

Tá an Phríomh-Oifig Staidrimh freagrach as forbairt caighdeán, rialacha agus treoirlínte a chur chun cinn atá ríthábhachtach chun sonraí riaracháin a bhainistiú chun críocha staidrimh ar fud eagraíochtaí rialtais. Tá an Phríomh-Oifig Staidrimh tar éis Samhail Sonraí Tánaisteacha nua a chur i bhfeidhm le déanaí. Déanann an tsamhail seo caighdeánú ar na próisis ó éadail sonraí go húsáid sonraí. Tá ról lárnach ag an tsamhail maidir le feabhas a chur ar cháilíocht na sonraí riaracháin atá oiriúnach dá n-úsáid chun críocha staidrimh.

Tá an Lárionad Riaracháin Sonraí (ADC) ag obair ar na príomhathrúga agus ar phríomhaicmiú a chaighdeánú chun comhsheasmhacht agus comhleanúnachas sonraí a chinntiú ar fud na ngabháltas sonraí uile. Bhí 13 fhormáid chaighdeánaithe curtha chun feidhme ag ADC le haghaidh na sonraí uile a iontráladh sa Mhol Sonraí.

Tá an Rannóg um Bainistíocht, Tacaíocht agus Dearbhú Cáilíochta (QMSA) ag leabú seiceálacha cáilíochta in éadálacha nua sonraí agus ag cur chun cinn glacadh le haicmiú agus caighdeán stórála choiteanna ar fud Sheirbhís Staidrimh Rialtas na hÉireann (IGSS). Tá sé sin ag teacht le moladh an NSB feabhas a chur ar luach praiticiúil na sonraí riaracháin.

Le Seomraí Sonraí Fíorúla (VDR), soláthraítear rochtain ar shonraí ardcháilíochta agus ar uirlisí anailíseacha i dtimpeallacht atá dírithe ar rialachas d'eagraíochtaí seirbhíse poiblí a bhféadfadh sé nach mbeadh na hacmhainní, ná an cumas acu murach sin, a bheith rannpháirteach i mbonn fianaise a fhorbairt a bheidh mar bhonn taca faoina mbeartas agus faoina gcinnteoireacht. Tá an Phríomh-Oifig Staidrimh ag comhoibriú le ceithre roinn (an Roinn Sláinte, an Roinn Talmhaíochta, IGEES in DPENDR, agus leis an DECC) ar threoirthionscadail VDR. Osclaíodh dhá scéim phíolótacha VDR in 2024, le tacaíocht ó chistiú a fuair an OGCIO. Éascóidh na seomraí sonraí sin comhtháthú agus úsáid níos fearr sonraí riaracháin ar fud eagraíochtaí rialtais.

Rinneadh rannpháirtíocht fhorleathan le príomhpháirtithe leasmhara, lena n-áirítear an Bord um Rialachas Sonraí agus grúpa Seaimpíní an NDI. Tá béim leagtha ag an bPríomh-Oifig Staidrimh ar an tábhacht a bhaineann le comhchaighdeáin agus LE comhaicmiú sonraí ar fud na coinneála sonraí san earnáil phoiblí, go háirithe i réimsí beartais straitéiseacha.

Chun tuiscint shoiléir ar thírdhreach na sonraí a chinntiú, eagraíonn an Phríomh-Oifig Staidrimh seimineáir bhliantúla an Ionaid Sonraí Riaracháin, áit a gcuirtear forbairtí nua i láthair, agus aiseolas a fhaightear ó pháirtithe leasmhara.

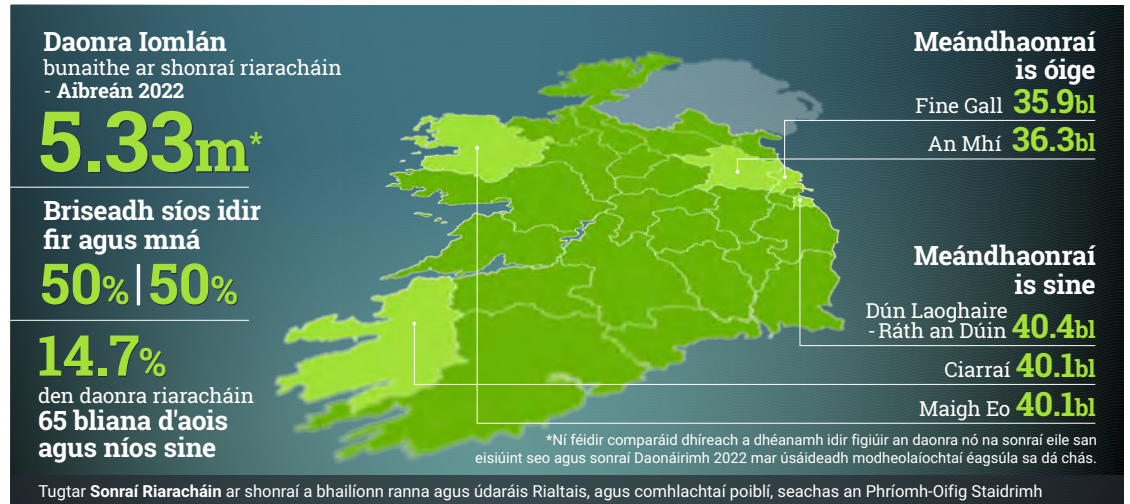
Baineann an Phríomh-Oifig Staidrimh úsáid fhorleathan as sonraí riaracháin, agus bíonn thart ar 70% d'aschur na Príomh-Oifige Staidrimh ag brath go hiomlán ar fhoinsí riaracháin nó ar mheascán d'fhoinsí riaracháin, suirbhéireachta agus ar fhoinsí eile.

Dúshlán amach anseo

D'ainneoin chur chun feidhme na Samhla Sonraí Tánaisteacha nua, is dúshlán é a chinntiú go gcoífidh na sonraí riaracháin uile leis na próisis agus leis na caighdeáin chun comhleanúnachas sonraí a choinneáil agus chun inúsáidteacht sonraí a uasmhéadú.

Is éard atá i gceist le seiceálacha cáilíochta agus le haicmiú coiteanna a chomhtháthú in éadálacha nua sonraí, comhordú a dhéanamh ar fud gníomhaireachtaí rialtais éagsúla. Is é an dúshlán leanúnach atá ann cleachtais bainistíochta cáilíochta a chur i bhfeidhm go comhsheasmhach agus sonraí ó ranna éagsúla a chomhtháthú chun iontaofacht fhoriomlán staidrimh oifigiúil a fheabhsú.

Braitheann rath an treoirhionscadail VDR agus na Seomraí Sonraí Rialtais a bheidh ann amach anseo ar chomhoibriú láidir idir-rannach agus ar mhaoiniú leanúnach a fháil. Baineann an príomhdhúshlán lena chinntiú go n-éascaíonn na seomraí sonraí seo comhtháthú sonraí gan uaim, go soláthraíonn siad inrochtaineachta ar fud eagraíochtaí rialtais, agus go ndéanann siad cothabháil ar chomhlíonadh docht le prótacail rialachais sonraí. Má éiríonn leis na scéimeanna píolótacha VDR atá ann faoi láthair, cuirfidh an Phríomh-Oifig Staidrimh réiteach VDR buan, slán agus inscálaithe ar fáil d'Eagraíochtaí na hEarnála Poiblí (faoi réir maoinithe). A luaithe a bheidh sí i bhfeidhm agus ag feidhmiú go héifeachtach do PSBanna, déanfaidh an Phríomh-Oifig Staidrimh breithniú ansin, i gcomhairle leis na príomhpháirtithe leasmhara, ar an bhféidearthacht rochtain ar VDRanna a sholáthar don phobal taighde níos leithne. Cé go bhfuil VDRanna á dtabhairt isteach chun aghaidh a thabhairt ar cheisteanna sonracha taighde beartais, dá leathnófaí rochtain ar an bpobal taighde i gcoitinne d'fhéadfaí an úsáid a bhaintear as sonraí na hearnála poiblí a leathnú a thuilleadh, léargais níos doimhne a ghiniúint, agus tionchar foriomlán VDRanna a mhéadú, go háirithe nuair atá an taighde dírithe ar aghaidh a thabhairt ar riachtanais shonracha bheartais.

Foinse: Meastacháin ar Dhaonra na hÉireann ó Fhoinsí Sonraí Riaracháin, 2022 - Foilseachán staidrimh CSO, 24 Meitheamh 2024

Tosaíocht 4: Bonneagar Sonraí Náisiúnta

Mhol straitéisí an NSB roimhe seo **Bonneagar Sonraí Náisiúnta (NDI) a chur chun feidhme chun nascadh sonraí ar fud na gcóras riaracháin agus CSO a éascú trí aitheantóirí uathúla do dhaoine aonair (uimhir PPS), do ghnólaigh (aitheantóir uathúil gnó), agus do shuíomhanna (Éirchód) a ionchorprú i ngach tacar oifigiúil sonraí agus bailithe sonraí agus riaracháin.**

Breathnaíonn an NSB ar sheaimpíní an NDI¹⁴ chomh maith le bheith in ann na tionscnaimh is gá a chur chun cinn chun an NDI a chur chun feidhme go rathúil trí luach aitheantóirí uathúla agus aicmiú coiteanna ar ghabháil sonraí a chur chun cinn. Iarrann sé ar na seaimpíní féachaint ar na deiseanna atá ann chun feabhas a chur ar chumhdach na n-aitheantóirí sin ar chórais agus ar phróisis riaracháin.

Fáiltíonn an NSB roimh fhorbairt an **Aitheantóra Uathúil Gnó (UBI) ag na Coimisinéirí Ioncaim agus molann sé céim a haon den tionscadal UBI a chur i gcrích agus a rolladh amach faoi dheireadh-2021.**

Aithníonn an NSB a thábhachtaí atá tionscadail threo-aimsitheora an CSO, ar tionscadail taighde iad atá ábhartha ó thaobh beartais de agus a thugann sonraí ó CSO agus ó fhoinsí riaracháin le chéile. Chomh maith le léargas a thabhairt ar réimsí ar leith, léiríonn siad freisin an luach a bhaineann leis an NDI a úsáid chun foinsí éagsúla sonraí a nascadh. Molann an NSB go leanfaidh an Phríomh-Oifig Staidrimh, comhlachtaí earnála poiblí (PSBanna) agus páirtithe leasmhara eile ag aithint tionscadail taighde úsáideacha a bhaineann leas as tacair sonraí nasctha, agus a threisiúnn an tuiscint ar naisc sonraí den sórt sin a chumasú.

Barúil an NSB: Aithníonn an NSB go bhfuil dul chun cinn suntasach déanta i bhforbairt Bonneagair Náisiúnta Sonraí (NDI) trí aitheantóirí uathúla amhail uimhreacha PPS, UBlanna agus Éirchóid a ionchorprú i gcórais sonraí chun feabhas a chur ar nascadh sonraí ar fud bunachair sonraí riaracháin agus CSO agus a leathnú chun aicmithe caighdeánaithe a áireamh.

Fáiltíonn an NSB roimh fhorbairt Dheais an NDI ag Grúpa Seaimpíní an NDI a leagann béim ar na méaduithe leanúnacha ar chlúdach PPSN agus ar dhul chun cinn ollmhór atá déanta chun Éirchód a chomhtháthú i ngabháltas sonraí na hearnála poiblí. Fáiltíonn an NSB freisin roimh an gcomhoibriú leanúnach ar thionscadail threo-aimsithe agus ar fhoilseacháin teorann a dhéanann na tacair sonraí nasctha seo a ghíaráil chun fónais agus tuiscint sonraí a fheabhsú.

Is díol sásaimh do NSB cur chun feidhme UBI ag na Coimisinéirí Ioncaim in 2024. Aithníonn an Bord na castachtaí a bhaineann le bunú UBI agus anois spreagann sé glacadh leathan UBI ar fud na seirbhíse poiblí mar chuid den Bhonneagar Sonraí Náisiúnta.

Achoimre ar Dhul Chun Cinn

Chuir straitéisí roimhe seo arna leagan amach ag an NSB béim ar an ngá atá le Bonneagar Sonraí Náisiúnta (NDI) chun sonraí a nascann ar fud córais riaracháin agus CSO a fheabhsú. Is éard atá i gceist leis sin aitheantóirí uathúla do dhaoine aonair (uimhir PSP), gnólaigh (Aitheantóir Uathúil Gnó nó UBI), agus suíomhanna (Éirchód) a ionchorprú i ngach tacar oifigiúil sonraí bailithe sonraí agus riaracháin. Aithníonn an NSB go bhfuil Grúpa Seaimpíní NDI rithábhachtach chun na tionscnaimh sin a chur chun cinn, agus é mar aidhm aige glacadh aitheantóirí uathúla agus aicmiú caighdeánacha a chur chun cinn ar fud gabháil sonraí.

¹⁴ Déanann Grúpa Seaimpíní an NDI, faoi chathaoirleacht an CSO le hionadaithe ó gach Roinn agus gníomhaireacht le sonraí ardluacha, monatóireacht agus cuireann sé clúdach na n-aitheantóirí uathúla chun cinn ar fud gabháil sonraí na hearnála poiblí.

Rinne an Phríomh-Oifig Staidrimh tairseach nua um Meiteashonraí a fhorbairt agus a sheoladh in 2024 chun catalóg chuimsitheach de chaighdeáin sonraí a chur ar fáil, lena n-áirítear aicmiú coiteann, liostaí cód, agus APIInna. Feabhsóidh an tairseach seo inrochtaineacht agus inúsáidteacht caighdeán ag comhlachtaí san earnáil phoiblí.

Tá sraith caighdeán sonraí, a thacaíonn le maoirseacht sonraí, á forbairt ag an bPríomh-Oifig Staidrimh. Seoladh caighdeáin tosaigh, amhail stádas pósta, fostaíocht lánaimseartha/páirtaimseartha, stádas eacnamaíoch, inscne, gnéas, gnéaschlaonadh agus caidreamh teaghlaigh in 2024, agus tá caighdeáin bhreise á bhforbairt, amhail reiligiún, eitneacht, contae, údarás áitiúil, tír i gcomhairle le páirtithe leasmhara chun aghaidh a thabhairt ar phríomhréimsí beartais.

Dhírigh cruinnithe Ghrúpa Seaimpíní an NDI ar ghnéithe maoirseachta sonraí, lena n-áirítear aicmiú, bainistiú sonraí, seirbhísí API Éirchód, leathadh amach Éirchód agus an tAitheantóir Uathúil Gnó (UBI) agus caighdeáin agus aicmiú a ionchorprú i gcreat níos leithne NDI+. D'fhoilsigh foghrúpa Éirchód Ghrúpa Seaimpíní NDI an Treoir Dea-Chleachtais maidir le Gabháil Éirchód a chabhraíonn le Comhlachtaí na hEarnála Poiblí Éirchód a bhailiú.

D'fhorbair Grúpa Seaimpíní an NDI Deais an NDI chun monatóireacht a dhéanamh ar an gclúdach a dhéantar ar mhéadrachtaí PPSN agus Éirchód ar an leibhéal is airde riamh le haghaidh príomhshealúchais sonraí Ranna Rialtais agus gníomhaireachtaí atá faoina gcoimirce. In 2023, bhí 48 tacar sonraí ag an deais ina raibh níos mó ná 47 milliún taifead agus leagadh béim ar na méaduithe leanúnacha ar chumhdach UPSP agus ar an dul chun cinn ollmhór a rinneadh chun Éirchód a chomhtháthú i ngabháltas sonraí na hearnála poiblí¹⁵.

Spreagtar an NSB leis an méid tionscadal treo-aimsitheora agus aschur teorann atá déanta. Leagan an Bord béim ar thábhacht na dtionscadal seo agus iarrann sé comhoibriú leanúnach i measc an CSO, PSBanna, agus páirtithe leasmhara eile chun tionscadail taighde a shainaithint agus a chur i gcrích a dhéanann tacair sonraí nasctha a ghiairíl agus tuiscint agus áirgiúlacht na nasc sonraí sin a fheabhsú. I measc na dtionscadal Treo-Aimsitheora ar tugadh fúthu tá anailísí ar thorthaí do chéimithe sláinte, tacaíocht do Sláintecare, glacadh saoire do thuismitheoirí, tithíocht fholamh ag baint úsáide as sonraí Líonraí BSL, tionscnaimh chomhionannais éagsúla, agus críochnú teaghaisí nua.

Tacaíonn an NSB go sonrach le forbairt agus cur chun feidhme UBI ag na Coimisinéirí Ioncain. Tá an UBI curtha chun cinn ag na Coimisinéirí Ioncain le ceithre chomhlacht san earnáil phoiblí (PSBanna) atá páirteach sa chéad Chomhaontú um Chomhroinnt Sonraí. I mí Mheán Fómhair 2024, rith an Bord Rialachais Sonraí an Comhaontú maidir le Comhroinnt Sonraí.

Tá an t-údarás inniúil glactha ag an CSO faoi Airteagal 7 den Acht um Rialachas Sonraí (DGA) an AE agus Ionstraim Reachtúil 272/ 2024. Mar chomhlacht inniúil DGA, oibreoidh an Phríomh-Oifig Staidrimh le comhlachtaí eile san earnáil phoiblí chun tacú le cosaint leanúnach a gcuid sonraí le linn aon ghníomhaíocht chomhroinnnte agus athúsáide. Áirítear leis sin foráil a dhéanamh maidir le teicnící rialaithe nochta amhail comhiomlánú agus anaithnidiú sonraí, agus timpeallachtaí slána próiseála lena féidir sonraí a phróiseáil agus riosca sáraithe a íoslaghdú ag an am céanna, agus teimpléid a sholáthar amhail samhail-chomhaontuithe comhroinnnte sonraí idir na sealbhóirí sonraí agus na húsáideoirí deiridh.

15 Ar fud na bpríomhshealúchais sonraí i Ranna agus gníomhaireachtaí Rialtais, tá fás láidir tagtha ar chlúdach Éirchód i dtaifid nua (73.9%) agus i dtaifid ghníomhacha (70.5%) araon in 2023. Ba é 32.8% agus 32.9% an cumhdach Éirchód comhfhreagrach le haghaidh 2018. Tá méadú leanúnach tagtha freisin ar chumhdach UPSP i dtaifid nua (80.9%) agus i dtaifid ghníomhacha (84.7%) araon in 2023. Ba é clúdach comhfhreagrach an UPSP do 2018 ná 79.9% agus 82.2%. Cumasaíonn cumais meaitseála sonraí an CSO cumhdach UPSP agus Éirchód atá beagnach iomlán.

Dúshlán amach anseo

Áirítear ar na príomhthosaíochtaí úsáid aitheantóirí uathúla a leathnú, amhail uimhreacha PSP agus Éirchód, ar fud na ngabháltas sonraí uile san earnáil phoiblí chun nascadh sonraí a fheabhsú agus luach anailíseach na sonraí a mhéadú. Tá cur chuige straitéiseach rithábachtach agus acmhainní á n-infheistiú chun an NDI+ a leathnú chuig ranna rialtais, gníomhaireachtaí agus soláthraithe seirbhíse tríú páirtí breise. Ba cheart tosaíocht a thabhairt ní hamháin do na limistéir sin a bhfuil an tionchar is mó ag na gabháltais sonraí iontu ach freisin d'fhoinsí sonraí a bhfuil athróga fíor-riachtanacha ag baint leo chun bonn eolais a chur faoi na príomhchinntí beartais.

Fáiltíonn an NSB roimh chur chun feidhme UBI ag na Coimisinéirí Ioncaim. Spreagann an Bord glacadh leathan an UBI ar fud na seirbhíse poiblí mar chuid den Bhonneagar Sonraí Náisiúnta.

D'ainneoin formáidí caighdeánaithe a chur chun feidhme agus tairseacha meiteashonraí nua a fhorbairt, is dúshlán fós é aonfhoirmeacht a bhaint amach ar fud foinsí sonraí agus ranna rialtais éagsúla. Tá sé rithábachtach a chinntiú go gcloífidh na sonraí riaracháin uile leis na caighdeáin agus leis an aicmiú sin chun comhleanúnachas sonraí a choinneáil agus chun inúsáidteacht sonraí a uasmhéadú.

Tá comhaoibriú leanúnach le comhlachtaí na hearnála poiblí maidir le tionscadail treo-aimsitheora rithábachtach chun na tacair sonraí nasctha sin a ghíaráil le haghaidh anailís chriticiúil beartais. Rannpháirtíochtaí déthaobhacha idir an bPríomh-Oifig Staidrimh agus comhlachtaí seirbhíse poiblí a leathnú chun measúnú a dhéanamh ar riachtanais sonraí agus chun cleachtais mhaoirseachta sonraí a fheabhsú ar fud na hearnála poiblí.

Tá ról an CSO mar mhaor sonraí agus mar cheannaire san éiceachóras sonraí rithábachtach chun leathnú an NDI+ a chur chun cinn chuig ranna, gníomhaireachtaí agus soláthraithe seirbhíse tríú páirtí nach n-aithnítear go traidisiúnta as a rannchuidiú le sonraí riaracháin. Trí dhul i dteagmháil leis na heintitis sin, is féidir leis an bPríomh-Oifig Staidrimh cabhrú le foinsí sonraí nár baineadh leas astu a shainaithint a d'fhéadfadh, nuair a bheidh siad comhtháite agus feabhsaithe, léargais luachmhara a thabhairt chun aghaidh a thabhairt ar phríomhcheisteanna beartais agus bearnaí sonraí atá ann cheana a líonadh. Is éard atá i gceist leis an gceannaireacht seo comhoibriú a spreagadh, feabhsuithe a threorú i gcórais sonraí, a chinntiú go gcomhlíonann na sonraí a bhailítear ardchaighdeán maidir le cáilíocht agus comhlíonadh CoP ISS a mheas agus a athbhreithniú. Trína hiarrachtaí sin, is féidir leis an bPríomh-Oifig Staidrimh raon feidhme na sonraí atá ar fáil ar mhaithe le leas an phobail a leathnú go suntasach, rud a chuirfidh feabhas ar chinnteoireacht fhianaisebhunaithe ar fud raon réimsí beartais.

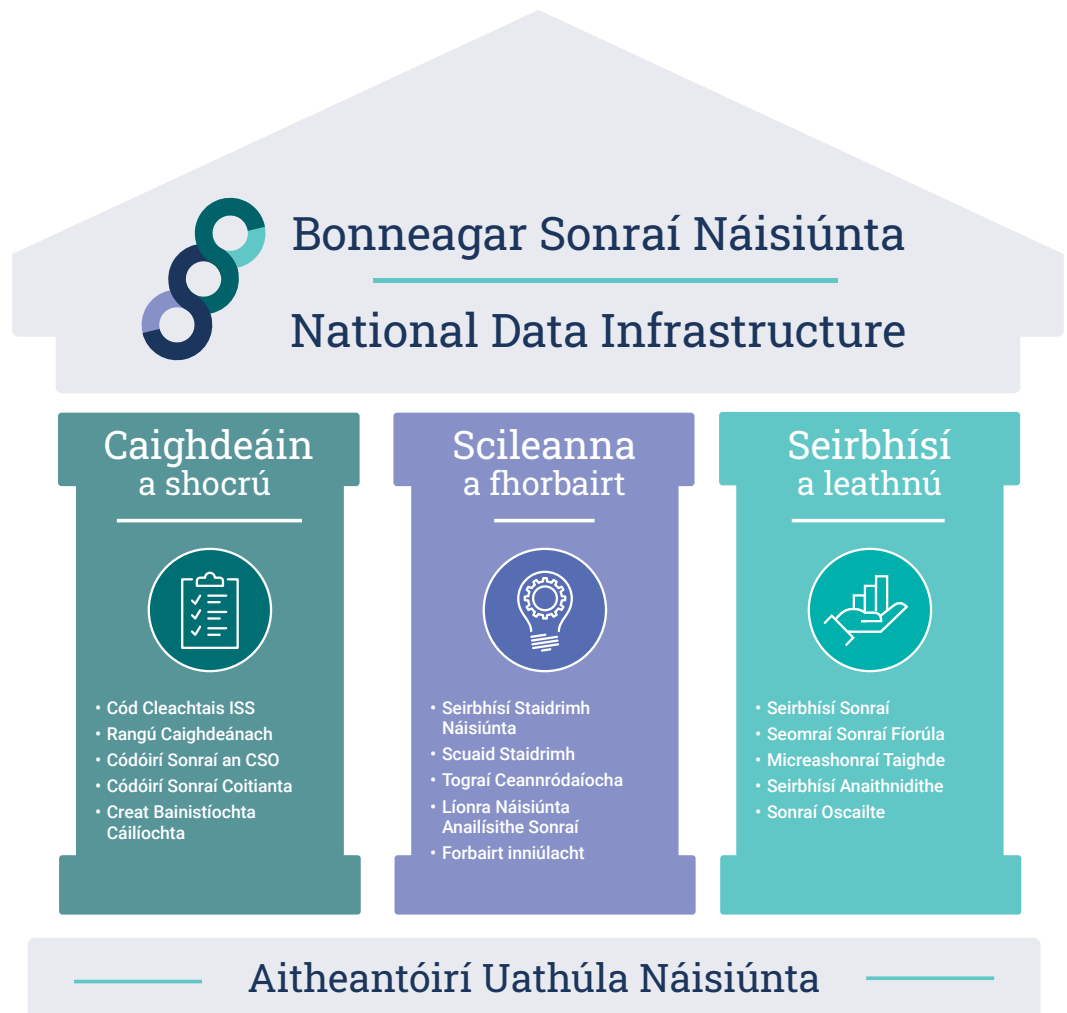
Tacaíonn an Bord le cur chuige comhoibritheach an CSO maidir le rochtain a fháil ar shealúchais sonraí na hearnála poiblí agus iad a úsáid, ag obair go dlúth le comhlachtaí poiblí chun sonraí riachtanacha a bhailiú. Aithníonn an Bord freisin, áfach, faoin Acht Staidrimh 1993, go bhfuil an chumhacht dhlíthiúil ag an bPríomh-Oifig Staidrimh rochtain ar na sonraí seo a éileamh nuair is gá ar mhaithe le leas an phobail.

Is díol sásaimh don Bhord athsheoladh an Bhonneagair Náisiúnta Sonraí ag an bPríomh-Oifig Staidrimh: Sonraí a Fhorbairt mar Acmhainn Náisiúnta i mí na Samhna 2024 agus tacaíonn sé le fíis na Príomh-Oifige Staidrimh í féin a shuíomh mar sholáthraí seirbhíse sonraí don státseirbhís agus don tseirbhís phoiblí. Cuireann an NDI nuashonraithe, lena shuíomh gréasáin tiomnaithe, leis na seirbhísí agus na comhpháirtíochtaí atá ann cheana, agus iad á n-eagrú faoi thrí phríomhchólún: Caighdeáin, Scileanna agus Seirbhísí.

Caighdeáin: Tá sraith caighdeán sonraí á forbairt ag an bPríomh-Oifig Staidrimh lena chinntiú go mbailítear na sonraí go léir a bhailítear ar fud na státseirbhíse agus na seirbhíse poiblí trí úsáid a bhaint as caighdeáin chomhaontaithe ionas gur féidir torthaí a shainiú, a thomhas agus a chur i láthair ar bhealach comhsheasmhach.

Scileanna: Tá scileanna sonraí mar bhunús le gach gné de bhonneagar sonraí a thógáil agus a chothabháil don státseirbhís agus don tseirbhís phoiblí. Leanann an Phríomh-Oifig Staidrimh ar aghaidh ag forbairt an réimse tacaíochtaí atá ar fáil don chóras.

Seirbhísí: Chun cur leis an réimse seirbhísí a chuireann an Phríomh-Oifig Staidrimh ar fáil don chóras níos leithne faoi láthair, forbrófar seirbhísí nua feabhsaithe tríd an NDI.

Tosaíocht 5: Éirchód a leabú i ngach Sealbhaíocht Sonraí de chuid na hEarnála Poiblí

Tacaíonn an NSB go láidir leis an aitheantóir Éirchód a áireamh ar ghabháltais sonraí na hearnála poiblí agus measann sé gur cuid ríthábhachtach é sin chun an NDI a chur chun cinn agus chun an leibhéal riachtanach miondealaithe gheografaigh atá á lorg ag go leor úsáideoirí staidrimh oifigiúil a sholáthar. Chun feabhas a chur ar bhailiú agus ar chomhtháthú an Éirchóid ag PSBanna, molann an NSB an méid seo a leanas:

- bíonn sé éigeantach do PSB cur chuige ‘díreach a iarraidh’ a ghlacadh agus é ag idirghníomhú le custaiméirí agus Éirchód a iarraidh mar chuid de sheoladh (i gcás ina bhfuil seoladh ag teastáil agus i gcomhréir le RGCS) agus chun é sin a éascú, ba cheart do PSBanna comhéadan feidhmchláir Éirchód (API) a ionchorprú chun Éirchód a fháil agus a bhailíochtú agus iad ag déileáil le custaiméirí;
- Beidh comhtháthú Éirchód ina cheanglas éigeantach do sholáthar gach córais Teicneolaíochta Faisnéise agus Cumarsáide (TFC);
- méadaítear minicíocht shannadh, scaipeadh agus scaoileadh bhunachar sonraí Éirchód chuig úsáideoirí ceadúnaithe ó thimthriall ráithiúil go timthriall míosúil;
- déanann an Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide (DECC) iniúchadh ar a indéanta atá sé caitheamh leis an Éirchód mar leas poiblí, agus é a chur ar fáil saor in aisce do gach úsáideoir; agus
- bunaíodh foghrúpa de Ghrúpa Seaimpíní an NDI chun glacadh Éirchód ar ghabháltais sonraí san earnáil phoiblí a bhrú chun cinn agus go bhfuil Rúnaí Cúnta ó roinn mhór rialtais a choinníonn sonraí ina chathaoirleach ar an ngrúpa sin.

Barúil an NSB: Tá dul chun cinn maith déanta chun Éirchód a leabú i ngabháltais sonraí na hearnála poiblí. Ghlac go leor PSBanna leis an gcur chuige ‘díreach a iarraidh’ agus iad ag idirghníomhú le custaiméirí. D’fhoilsigh Grúpa Seaimpíní an NDI an Treoir Dea-Chleachtais maidir le Gabháil Éirchód a chabhraíonn le Comhlachtaí na hEarnála Poiblí Éirchód a bhailiú. Fáiltíonn an Bord roimh an dul chun cinn atá déanta ag DECC maidir le ceadúnas earnála poiblí a sholáthar d’Éirchóid. Tá obair shuntasach fós le déanamh chun an chaoi a gcaitear le hÉirchód a chur chun cinn mar leas poiblí.

Achoimre ar Dhul Chun Cinn

Soláthraíonn an córas Éirchód aitheantóirí geografacha riachtanacha a fheabhsaíonn bainistíocht sonraí agus seachadadh seirbhíse. D’aithin an NSB comhtháthú Éirchód i ngabháltais sonraí na hearnála poiblí mar chéim ríthábhachtach chun an Bonneagar Sonraí Náisiúnta (NDI) a chur chun cinn. Tá an comhtháthú sin ríthábhachtach chun miondealuithe geografacha i staidreamh oifigiúil a fheabhsú agus chun nascáil chuimsitheach sonraí a chinntiú.

Tá méadú suntasach tagtha ar líon na ranna a bhailíonn Éirchód ar a gcórais agus ar Éirchód a áireamh ar thacar sonraí riaracháin¹⁶. Cuireadh an t-aistriú chuig timthriall sannta míosúil chun feidhme go rathúil. Tá an mhinicíocht mhéadaithe ríthábhachtach chun cruinneas agus tráthúlacht sonraí a fheabhsú.

Tá an cur chuige ‘díreach a iarraidh’ agus tú ag idirghníomhú le custaiméirí ag croílár na Treorach Dea-Chleachtais maidir le Gabháil Éirchód atá glactha ag go leor PSBanna.

Chuaigh an NSB i dteagmháil le DECC maidir le caitheamh leis an Éirchód mar leas poiblí

¹⁶ Tháinig fás láidir ar chumhdach Éirchód ar fud na sealúchas sonraí san earnáil phoiblí i dtaifid nua (73.9%) agus i dtaifid ghníomhacha (70.5%) araon in 2023. Ba é 32.8% agus 32.9% an cumhdach comhfhreagrach le haghaidh 2018.

agus é a chur ar fáil saor in aisce do gach úsáideoir. Bhí an teachtaireacht is déanaí ó DECC chuig an NSB i mí an Mheithimh 2024 dearfach agus chuir an Bord fáilte mhór roimpi. Sa chomhfhreagras sin, d'aithin ¹⁷ an Roinn go bhféadfaí, leis an Treoir maidir le Sonraí Oscailte, caitheamh le hÉirchód mar leas poiblí, rud a d'fhéadfadh athúsáid sonraí a chur chun cinn ar mhaithe leis an earnáil phoiblí agus leis an earnáil phríobháideach araon chun próisis chinnteoireachta a fheabhsú agus sochaí a chothú a chumhachtaítear le sonraí a ligean do dhaoine aonair agus d'eagraíochtaí roghanna níos eolasaí a dhéanamh. Chuir DECC in iúl freisin go bhfuil siad ag obair ar straitéis fhadtéarmach don chóras Éirchód tar éis dhul in éag an cheadúnais reatha i mí na Nollag 2026.

Mar fhreagra ar scor na seirbhíse API Éirchód ag Tailte Éireann, choinnigh DECC úsáideoirí API ar an eolas faoin bpróiseas aistrithe chuig soláthraithe API tríú páirtí agus tá sé ag obair chun aon saincheistanna a thagann chun cinn a réiteach chun an tionchar ar ghabháil Éirchód a íoslaghdú. Ina theannta sin, chun cabhrú le haghaidh a thabhairt ar dhúshlán a bhaineann le gabháil, soláthar agus úsáid sonraí Éirchód, rinne DECC ceadúnas earnála poiblí le haghaidh Éirchód a chur chun cinn agus a sheoladh in 2024.

Tharraing an NSB agus an Phríomh-Oifig Staidrimh araon aird ar thábhacht na seirbhíse ceadúnais Éirchód san earnáil phoiblí, go háirithe don NDI, agus fáiltíonn an Bord roimh an dul chun cinn atá á dhéanamh ina leith seo.

Is díol sásaimh do NSB freagairt réamhghníomhach DECC maidir le haghaidh a thabhairt ar na hábhair sin.

Dúshlán amach anseo

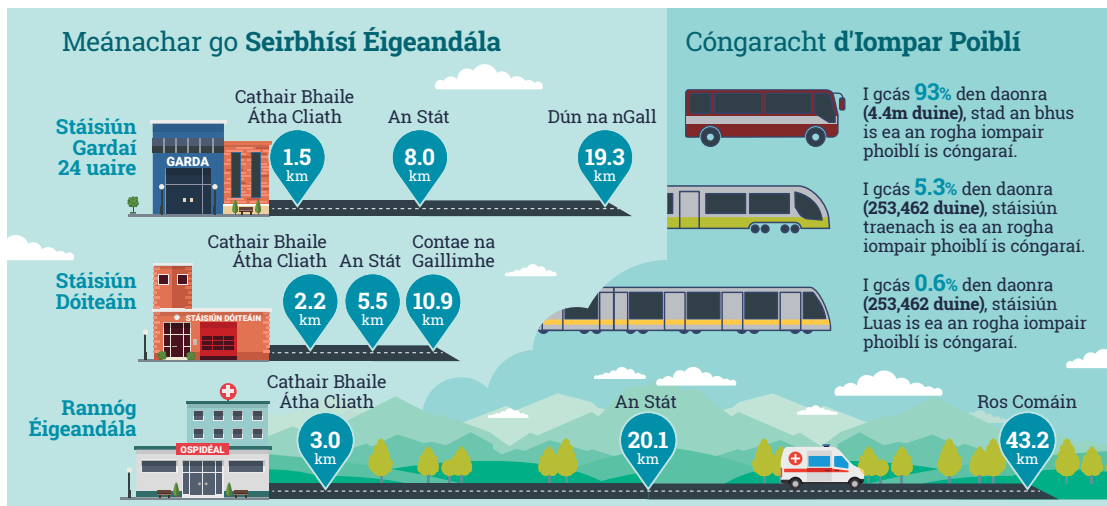
Tá sé rithábhachtach API Éirchód saor in aisce a fhorbairt agus a sholáthar do chomhlachtaí san earnáil phoiblí. Beidh sé rithábhachtach API atá iontaofa agus costéifeachtach a chinntiú chun go leanfar le glacadh Éirchód.

Is príomhdhúshlán é Éirchód a bhunú mar earra poiblí agus é a chur ar fáil saor in aisce do gach úsáideoir, rud atá á mheas ag DECC faoi láthair tar éis don chonradh ceadúnais tráchtála atá ann cheana dul in éag. Déanfaidh an NSB faireachán ar an dul chun cinn.

Tá sé fós dúshlánach glacadh bhailiú Éirchód a mhéadú ar fud chórais uile na hearnála poiblí. Ba cheart do gach comhlacht poiblí Éirchód a bhailiú agus molann an Bord an cur chuige 'Díreach a Iarraidh' a ghlacadh. Ach chun úsáid chomhsheasmhach a chinntiú ar fud comhlachtaí éagsúla agus chun Éirchód a chomhtháthú i ngach córas TFC, beidh gá le hiarracht, infheistíocht agus ceannaireacht leanúnach ón bPríomh-Oifig Staidrimh agus ó pháirtithe leasmhara eile.

¹⁷ D'fhéadfadh an Treoir maidir le Sonraí Oscailte caitheamh le hÉirchód mar leas poiblí a chumasú, toisc go bhfuil sé d'aidhm aici sonraí ón earnáil phoiblí a chur ar fáil go héasca lena n-athúsáid tríd an [Rialachán Cur Chun Feidhme maidir le Tacair Sonraí Ardluacha \(HVD\)](#) a foilsíodh an 20 Eanáir 2023.

Achar go dtí seirbhísí laethúla in Éirinn 2019

Foinse: An t-achar chuig Seirbhísí Laethúla a Thomhas in Éirinn, foilseachán staidrimh na Príomh-Oifige Staidrimh, 27 Samhain 2019

Tosaíocht 6: Acmhainneacht na Mórshonraí

Measann an NSB go bhfuil ról luachmhar ag foinsí **‘Mórshonraí’ go príobháideach i dtiomsú staitisticí oifigiúla amach anseo agus molann sé go ndéanfadh an CSO an méid seo a leanas:**

- ag déanamh tuilleadh infheistíochta i leathnú a Aonaid Forbartha Mórshonraí chun an breisluach do staidreamh oifigiúil a chruthú;
- dul i dteagmháil le soláthraithe mórshonraí chun rochtain a fháil ar fhoinsí sonraí príobháideacha chun críocha staidrimh;
- dul i mbun idirphlé leanúnach leis an gCoimisiún um Chosaint Sonraí chun aghaidh a thabhairt ar údar imní maidir le cosaint sonraí, nuair is gá.

Barúil an NSB: Tá roinnt dul chun cinn á dhéanamh ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir lena cumais Mórshonraí a leathnú, le hinfeistíochtaí leanúnacha san Aonad Forbartha Mórshonraí agus sa Mhol Sonraí. Bhain an Phríomh-Oifig Staidrimh úsáid as Mórshonraí i roinnt foilseachán, mar shampla, anailís a dhéanamh ar thrácht calafoirt in Éirinn agus ar shoghluaisteacht le linn na paidéime trí úsáid a bhaint as sonraí comhiomlánaithe fón póca.

Aithníonn an NSB an gá atá le bonn reachtach le haghaidh rochtain inbhuanaithe ar mhórshonraí atá i seilbh phríobháideach chun staidreamh oifigiúil a tháirgeadh. Tugann an NSB dá aire gur shínigh an Chomhairle Eorpach leasuithe ar Rialachán 223/2009 ón Aontas Eorpach ina ndlí i mí na Samhna 2024.

Achoimre ar Dhul Chun Cinn

Tá gealltanas suntasach ag foinsí Mórshonraí chun cruinneas agus cuimsitheacht staitisticí oifigiúla a fheabhsú. D’aithin an Phríomh-Oifig Staidrimh an gá atá le Mórshonraí a úsáid chun tacú lena feidhmeanna staitistiúla agus chun cáilíocht sonraí a fheabhsú. Tá sé seo ag teacht le dearcadh an NSB, thar roinnt dá straitéisí, go bhfuil sé ríthábhachtach foinsí Mórshonraí atá i seilbh phríobháideach a chomhtháthú le haghaidh próisis staidrimh sa todhchaí.

Tá infheistíochtaí suntasacha á ndéanamh ag an bPríomh-Oifig Staidrimh ina hAonad Forbartha Mórshonraí chun leas a bhaint as acmhainneacht na dtacar mór sonraí le haghaidh staitisticí oifigiúla. Is é is aidhm don infheistíocht seo an breisluach a bhaineann le Mórshonraí chun críocha staidrimh a bhunú agus tacú le modheolaíochtaí nua a fhorbairt chun sonraí a chomhtháthú agus a anailísiú.

Bunaíodh an Rannán Eolaíochta Sonraí in 2024, arb é is aidhm dó feabhas a chur ar chumais na hOifige san Eolaíocht Sonraí agus tacú le forbairt tionscadal sa réimse sin. Tá an Mol Sonraí, ar príomhchuid den tionscnamh seo é, á leathnú faoi láthair chun tacair sonraí riaracháin níos mó a ionchorprú. Tá an chéad chéim de Thairseach an Mhoil Sonraí beo, agus tá a húsáid á leathnú chun níos mó tacar sonraí a áireamh agus chun gníomhaíochtaí ionghabhála sonraí a áireamh. Tá an Mol Sonraí deartha chun feabhas a chur ar éifeachtúlacht na bpróiseas glantacháin, eagarthóireachta agus comhtháthaithe sonraí ar fud réimsí táirgthe staidrimh an CSO.

Tá dul chun cinn suntasach déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le sonraí scanóra ó mhórghrúpaí ollmhargaí a rochtain agus a úsáid. Tá na sonraí seo á bhfiosrú chun iad a áireamh sa Phraghasinnéacs Tomhaltóirí (CPI) agus chun Paireachtaí Praghsanna Ceannaigh a thiomsú. Ina theannta sin, tá measúnú á dhéanamh ag an bPríomh-Oifig Staidrimh ar fhoinsí sonraí príobháideacha eile, chun tacú le hanailísí staidrimh éagsúla.

Chuir an foilseachán le déanaí, Cuairteanna Calafoirt a úsáideann Sonraí Loingseoireachta Fíor-ama ag an bPríomh-Oifig Staidrimh, sonraí an Chórais Aitheantais Uathoibríoch (AIS) i bhfeidhm chun anailís a dhéanamh ar thrácht calafoirt in Éirinn. Is céim shuntasach í seo chun sonraí loingseoireachta fíor-ama a úsáid chun táscairí muirí níos tapúla a tháirgeadh, rud a léiríonn

acmhainneacht na Mórshonraí aschur staidrimh a fheabhsú.

D'ainneoin an dul chun cinn atá déanta, tá dúshlán shuntasacha roimh chomhtháthú sonraí atá i seilbh phríobháideach le saolré oifigiúil an staidrimh, go príomha mar gheall ar easpa creata dhlíthiúil chun rochtain a fháil ar shonraí den sórt sin. Tá an Phríomh-Oifig Staidrimh ag moladh athruithe reachtacha chun rochtain inbhuanaithe ar fhoinsí Mórshonraí a éascú. Áirítear leis sin leasú a dhéanamh ar Rialachán 223/2009 ón Aontas Eorpach, agus aghaidh a thabhairt ar shaincheistean a bhaineann le Gníomh Sonraí an Aontais Eorpaigh, gníomh nach soláthraíonn bunús dlí soiléir faoi láthair chun rochtain a fháil ar shonraí a choinnítear go príobháideach le haghaidh staidreamh oifigiúil. D'fhormheas an Chomhairle (ECOFIN) an togra ón gCoimisiún Eorpach le haghaidh Rialachán lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh 223/2009 maidir le staidreamh Eorpach i mí na Samhna 2024. Is é is aidhm don rialachán leasaithe feabhas a chur ar an gcreat dlíthiúil le haghaidh staidreamh Eorpach, lena n-áirítear forálacha maidir le rochtain inbhuanaithe ar shonraí atá i seilbh phríobháideach agus sásraí feabhsaithe comhroinnte sonraí, agus cosaintí láidre rúndachta á gcaomhnú ag an am céanna.

Tá an Phríomh-Oifig Staidrimh ag plé go gníomhach leis an AE maidir le rochtain ar shonraí agus ag obair leis an gCoimisiún um Chosaint Sonraí lena chinntiú go dtugtar aghaidh ar cheistean cosanta sonraí ar bhealach sásúil. Tá an rannpháirtíocht sin rithábachtach chun creat dlíthiúil a fhorbairt a thacaíonn le comhtháthú Mórshonraí agus comhlíonadh na rialachán maidir le cosaint sonraí á choinneáil ag an am céanna.

Léirítear tiomantas na Príomh-Oifige Staidrimh do Mhórshonraí freisin ina rannpháirtíocht i gcomhdhálacha agus i bpléit idirnáisiúnta, amhail comhdháil Mhórshonraí UNECE agus cruinnithe Eurostat, ina gcomhroinneann sí léargais agus ina n-imríonn sí tionchar ar mhodheolaíochtaí idirnáisiúnta le haghaidh úsáid Mórshonraí i staidreamh oifigiúil. Tá an Phríomh-Oifig Staidrimh i gceannas ar thionscadal ESSNet de chuid na Náisiún Aontaithe maidir le húsáid na hIntleachta Saorga agus na Meaisínfhoghlaime i staitisticí oifigiúla.

Dúshlán amach anseo

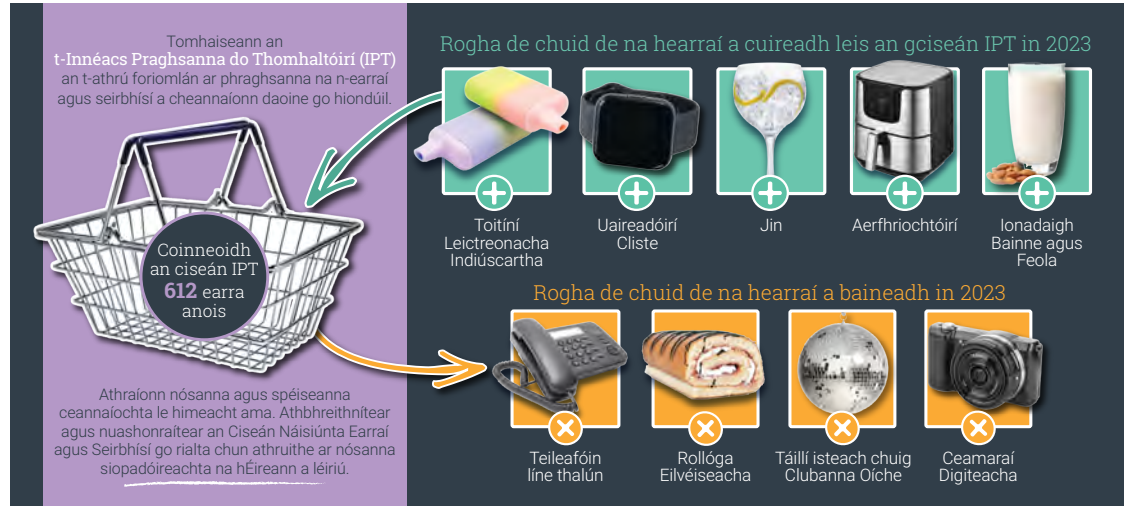
Tá sé rithábachtach rochtain inbhuanaithe a aimsiú ar Mhórshonraí agus ar shonraí a choinnítear go príobháideach chun feabhas a chur ar a n-úsáid i staidreamh oifigiúil, agus cur chuige trédhearcach freagrach á chur chun cinn lena dtugtar tús áite do leas na saoránach. Ní mór do chineálacha cur chuige lena rialaítear rochtain ar shonraí atá i seilbh phríobháideach, a eascraíonn as leasuithe ar Rialachán 223/2009, riachtanais agus cearta an phobail a léiriú i ndáiríre. Ba cheart dóibh aghaidh a thabhairt go héifeachtach ar údair imní maidir le cosaint sonraí agus muinín an phobail as úsáid athraitheach sonraí a chothú ag an am céanna.

Chun mórshonraí a ionchorprú i bpróisis táirgthe staidrimh, beidh gá le bonneagar, saineolas agus modheolaíochtaí agus uirlisí nua a fhorbairt chun na foinsí sonraí neamhthraidisiúnta sin a chomhtháthú i gcreataí staidrimh reatha an CSO. Is éard a bheidh i gceist leis sin athbhreithniú a dhéanamh ar chaighdeán rialachais sonraí, ar phrótacail phríobháideachais agus ar threoirilínte eiticíúla chun a chinntiú go gcomhlíonfar ceanglais dhlíthiúla amhail RGCS, agus muinín an phobail as úsáid mórshonraí chun críocha staidrimh a chothú ag an am céanna. I ndeireadh na dála, cuirfidh ionchorprú rathúil mórshonraí ar chumas na Príomh-Oifige Staidrimh aschur níos tráthúla, níos gráinní agus níos léirsteanaí a tháirgeadh, rud a fheabhsóidh cáilíocht agus ábharthacht a staitisticí do dhomhan sonraibhuanaithe.

Beidh gá le hinfheistíocht shuntasach bhreise i mbonneagar TF chun tacú le líon ollmhór sonraí a stóráil, a phróiseáil agus a bhainistiú chun mórshonraí a ionchorprú i bpróisis táirgthe na Príomh-Oifige Staidrimh. Ní mór don bhonneagar sin a bheith láidir, inscálaithe agus slán chun cineál éagsúil agus dinimiciúil foinsí mórshonraí a láimhseáil, lena n-áirítear sruthanna sonraí fíor-ama, tacair mhóra sonraí ó thaifid riaracháin, agus sonraí neamhstruchtúrtha ó theicneolaíochtaí nua. Chun comhtháthú rathúil mórshonraí a chinntiú, beidh gá freisin le saineolas speisialaithe san anailísíocht sonraí, san innealtóireacht sonraí agus san ardríomhaireacht.

Beidh ról ríthábhachtach ag innealtóirí sonraí maidir le córais a dhearadh agus a chothabháil lenar féidir mórshonraí a bhailiú, a ghlanadh agus a struchtúrú go héifeachtach, agus beidh ardscileanna sa mheaisínfhoghlaim, san intleacht shaorga agus sa samhaltú staidrimh ag teastáil ó anailísithe sonraí chun léargais fhiúntacha a bhaint as na tacair sonraí chasta sin. Ina theannta sin, ní mór don Phríomh-Oifig Staidrimh infheistíocht a dhéanamh in oiliúint agus in uasoiliúint foirne chun oibriú le teicneolaíochtaí mórshonraí, lena gcinnteofar go bhfanfaidh an eagraíocht ar thús cadhnaíochta sa nuálaíocht i dtáirgeadh staidrimh.

Athruithe ar an gCiseán Náisiúnta Earraí agus Seirbhísí 2023

Foinse: Innéacs Praghsanna do Thomhaltóirí Eanáir 2024, foilseachán staidrimh CSO, 15 Feabhra 2024

Tosaíocht 7: Rúndacht Sonraí

Aithníonn an NSB rúndacht sonraí mar cheann de na luachanna is tábhachtaí atá ag an bPríomh-Oifig Staidrimh agus molann sé, de réir mar a mhéadaíonn an gá le bogadh níos faide i dtreo foinsí malartacha sonraí chun staitisticí oifigiúla a tháirgeadh, go n-ardaíonn an Phríomh-Oifig Staidrimh feasacht ar a luachanna maidir le rúndacht agus an ráthaíocht dhlíthiúil a chuirtear ar fáil leis an Acht Staidrimh 1993. Tá sé tábhachtach go gcuireann an Phríomh-Oifig Staidrimh muinín san eagraíocht chun cinn agus go gcuireann sí in iúl go soiléir nach féidir na sonraí a bhailíonn sí nó a fhaigheann sí a úsáid ach amháin chun críocha staidrimh agus nach féidir céannacht duine aonair nó gnó a nochtadh riamh d'eagraíocht eile san earnáil phoiblí.

Barúil an NSB: Tá dul chun cinn maith déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir lena ráthaíochtaí rúndachta a threisiú agus a chur in iúl don phobal, oiliúint foirne a fheabhsú, beartais a thabhairt cothrom le dáta, agus dul i dteagmháil le comhlachtaí rialála. Le forbairt rannáin "Iontaoibh agus Trédhearcachta" ar shuíomh gréasáin na Príomh-Oifige Staidrimh agus le rannpháirtíocht ghníomhach i bpróisis reachtacha, cuirtear béim ar thiomantas na Príomh-Oifige Staidrimh rúndacht sonraí a chaomhnú agus muinín an phobail a chothabháil.

Coinnítear teagmháil rialta tháirgiúil idir an Phríomh-Oifig Staidrimh, an ODPC agus an OGCIÓ lena chinntiú go gcoinnítear próisis láidre rialachais sonraí agus rúndachta ar bun.

Achoimre ar Dhul Chun Cinn

Tá an Phríomh-Oifig Staidrimh tar éis a tiomantas do rúndacht sonraí a threisiú ar bhonn leanúnach, ar croíphrionsabal é atá mar bhonn agus mar thaca ag a cuid oibríochtaí go léir mar ghníomhaireacht staidrimh náisiúnta neamhspleách. Ag gach céim de bhailiú agus d'éadail sonraí, ráthaíonn an Phríomh-Oifig Staidrimh go n-úsáidtear faisnéis chun críocha staidrimh amháin, mar atá sainordaithe ag an Acht Staidrimh 1993. Cinntítear leis an gcreat dlíthiúil sin go bhfanfaidh céannacht daoine aonair, teaghlach agus gnólachtaí faoi rún, agus go gcloífidh siad leis na caighdeáin is airde maidir le príobháideacht sonraí. Tá neamhspleáchas na Príomh-Oifige Staidrimh ríthábhachtach chun muinín an phobail a choinneáil agus chun neamhchlaontacht a chinntiú ina cuid oibre.

Chun muinín an phobail a neartú tuilleadh, sheol an Phríomh-Oifig Staidrimh rannóg "Iontaoibh & Trédhearcachta" ar a láithreán gréasáin (féach tosaíocht 2 thuas), a fheidhmíonn mar ardán lárnach chun a luachanna rúndachta, trédhearcachta agus neamhspleáchais a chur in iúl. Ag an am céanna, tá dul chun cinn suntasach déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le feabhas a chur ar oiliúint cosanta sonraí agus rialachais dá foireann mar aon le hoiliúint ar Mheasúnuithe Tionchair ar Chosaint Sonraí (DPIAanna), rud a chinntíonn go bhfuil eolas maith ag príomhphearsanra i ndlíthe cosanta sonraí agus i gcreataí rialachais araon.

Bíonn an Phríomh-Oifig Staidrimh i dteagmháil go gníomhach le comhlachtaí rialála, ar nós an ODPC ar bhonn cás ar chás chun aghaidh a thabhairt ar ábhair shonracha imní maidir le cosaint sonraí de réir mar a thagann siad chun cinn. Cinntíonn an comhoibriú leanúnach seo go gcloíonn an Phríomh-Oifig Staidrimh go hiomlán leis na rialacháin um chosaint sonraí atá ag teacht chun cinn agus go leanann sé dá chaidreamh le húdaráis rialála a neartú. Tá an Phríomh-Oifig Staidrimh tar éis dul i bpáirt leis an gCoiste um Chosaint Sonraí agus um Thrédhearcacht arna bhunú ag an OGCIÓ chun a cuid iarrachtaí a ailíniú le tosaíochtaí náisiúnta comhroinnte sonraí agus rialachais.

Ar an leibhéal Eorpach, rannchuidigh an Phríomh-Oifig Staidrimh leis an bplé maidir le Rialachán 223/2009 a leasú, lena rialaítear staidreamh Eorpach. Agus an téacs deiridh formheasta ag an gComhairle Eorpach i mí na Samhna 2024, leagtar béim ar ról an CSO maidir leis an ngá

atá le rochtain fheabhsaithe ar shonraí a chothromú leis an ngá atá le bearta diana rúndachta a choinneáil. Cinntítear leis an rannpháirtíocht réamhghníomhach sin go dtacaíonn creataí reachtacha nua le rochtain ar shonraí chun críocha beartais agus taighde agus le cosaintí láidre rúndachta araon.

Dúshlán amach anseo

Tá ar an bPríomh-Oifig Staidrimh aghaidh a thabhairt ar an dúshlán leanúnach a bhaineann leis an ngá atá le rochtain mhéadaithe ar shonraí a chothromú leis an ngá atá le caighdeán dhiana rúndachta a choinneáil. Ós rud é go leanann an Phríomh-Oifig Staidrimh de bheith rannpháirteach i bpróisis reachtacha, beidh sé ríthábhachtach a chinntiú go dtacóidh rialacháin nua le rochtain ar shonraí agus le bearta láidre rúndachta araon.

De réir mar a thagann forbairt ar rialacháin um chosaint sonraí, ní mór don Phríomh-Oifig Staidrimh a beartais agus a cleachtais a oiriúnú go leanúnach chun go leanfaidh siad de bheith comhlíontach. Áirítear leis sin feabhas a chur ar oiliúint foirne maidir le cosaint sonraí agus rialachas agus comhar éifeachtach a chinntiú le comhlachtaí rialála amhail ODPC agus OGCIO.

Dúshlán leanúnach is ea muinín an phobail a chothabháil agus a neartú maidir leis an gcaoi a láimhseálann agus a n-úsáideann an Phríomh-Oifig Staidrimh sonraí. Is céimeanna sa treo ceart iad tionscnaimh ar nós na rannóige “Iontaoibh agus Trédhearcacht” ar shuíomh gréasáin na Príomh-Oifige Staidrimh, agus ní mór don Phríomh-Oifig Staidrimh leanúint de bheith réamhghníomhach maidir lena tiomantas do rúndacht agus trédhearcacht a chur in iúl don phobal.

Tosaíocht 8: An Rialachán Ginearálta maidir le Cosaint Sonraí (RGCS)

Féachann an NSB ar na héiginnteachtaí a bhaineann le cosaint sonraí agus ar na léirmhínte éagsúla a chuireann eagraíochtaí i bhfeidhm ar chur i bhfeidhm an **Rialacháin Ghinearálta maidir le Cosaint Sonraí (RGCS) mar dhúshlán mór do staidreamh oifigiúil in Éirinn agus molann sé:**

- cuireann an Phríomh-Oifig Staidrimh treoir agus dearbhú soiléir ar fáil do chomhlachtaí poiblí nuair a bhíonn faisnéis á cur ar fáil acu chun imní faoi phríobháideacht sonraí a mhaolú;
- ba cheart don Phríomh-Oifig Staidrimh agus don Choimisiún um Chosaint Sonraí dul i ngleic le saincheistanna a mbíonn tionchar acu ar tháirgeadh staidrimh oifigiúil nuair is cuí agus nuair is gá, go háirithe maidir le húsáid foinsí tánaisteacha sonraí.

Barúil an NSB: Tá dul chun cinn maith déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir lena riachtanais agus freagrachtaí rúndachta faoin Acht Staidrimh a chur in iúl do PSBanna. Bunú na hOifige Sonraí, treoir shoiléir a chuirtear ar fáil do chomhlachtaí poiblí, agus rannpháirtíocht dhearfach leanúnach leis an ODPC, is príomhghnéithe iad de chur chuige an CSO maidir le maoirseacht sonraí agus comhlíonadh RGCS a bhainistiú.

Achoimre ar Dhul Chun Cinn

Tá dul chun cinn maith déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le ceanglais RGCS a chomhtháthú ina cuid oibríochtaí, rud a léiríonn cultúr réamhghníomhach cosanta sonraí. Bhí bunú na hOifige Sonraí rithábachtach chun timpeallacht thacúil a chruthú chun sonraí riaracháin a bhainistiú, rud a chuir feabhas ar fheasacht na foirne agus ar chomhlíonadh na bprionsabal cosanta sonraí. Neartaigh an tionscnamh seo an tuiscint ar an gcaoi a dtrasnaíonn an tAcht Staidrimh agus RGCS a chéile, rud a chuireann ar chumas na Príomh-Oifige Staidrimh aghaidh a thabhairt go héifeachtach ar cheistanna cosanta sonraí agus comhlíonadh a chinntiú ar fud a cuid gníomhaíochtaí go léir.

Mar chuid dá ról maoirseachta sonraí, tá an Phríomh-Oifig Staidrimh ag obair go gníomhach chun treoir agus dearbhú soiléir a sholáthar do Ranna Rialtais maidir le comhlíonadh RGCS, ag cinntiú go dtuigeann siad a n-oibleagáidí faoin rialachán. Leis an reachtaíocht maidir le comhroinnt sonraí a rinneadh le déanaí, soiléiríodh na ceanglais RGCS sin a thuilleadh do chomhlachtaí san earnáil phoiblí, rud a éascaíonn malartuithe sonraí níos éifeachtúla idir comhlachtaí poiblí agus dianchosaintí príobháideachais á gcoinneáil ag an am céanna. Ina theannta sin, bhí rannpháirtíocht an CSO sa Ghrúpa Urraitheoirí um Cheapadh Beartais a Neartú an CSMB rithábachtach chun riachtanais sonraí agus measúnuithe infhaighteachta a leabú go luath sa phróiseas ceaptha beartais. Leis an rannpháirtíocht sin, leagtar béim ar thiomantas an CSO prionsabail mhaoirseachta sonraí a chomhtháthú i gcreataí beartais níos leithne, lena gcinntítear gur gné bhunúsach d'fhorbairt éifeachtach beartais é rialachas sonraí.

Tacaíonn fócas leanúnach an CSO ar chumarsáid shoiléir maidir le rúndacht agus RGCS, chomh maith lena chur chuige réamhghníomhach maidir le dul i dteagmháil le ODPC, le moltaí an NSB. Tá na hiarrachtaí sin rithábachtach chun muinín an phobail a chothú agus chun a chinntiú go n-úsáidfear na sonraí a bhailítear chun críocha staidrimh go freagrach agus go slán.

Chun a chinntiú go bhfuil eolas maith ag gach comhalta foirne ar rúndacht sonraí, ar an RGCS agus ar cheanglais chomhlíonta, tá oiliúint éigeantach maidir le sárú sonraí agus rialachas curtha i bhfeidhm ag an bPríomh-Oifig Staidrimh. Tá an oiliúint seo riachtanach chun sláine phróisis láimhseála sonraí an CSO a chothabháil agus chun a chinntiú go dtuigeann gach comhalta foirne a gcuid freagrachtaí maidir le faisnéis íogair a chosaint.

Dúshlán amach anseo

Tá sé rithábhachtach leanúint d'aghaidh a thabhairt ar údair imní an phobail maidir le príobháideacht agus rúndacht sonraí, go háirithe maidir le foinsí tánaisteacha sonraí a bhainistiú. Is éard atá i gceist leis an dúshlán sin a chinntiú go gcomhlíonann cleachtais láimhseála sonraí an RGCS agus muinín an phobail a choinneáil ag an am céanna.

Tá sé rithábhachtach riachtanais sonraí agus measúnuithe infhaighteachta a leabú sa phróiseas ceaptha beartas, rud a éilíonn ar an bPríomh-Oifig Staidrimh páirt réamhghníomhach a ghlacadh i dtreorú ranna rialtais maidir le maoirseacht sonraí agus le comhlíonadh an RGCS.

Chun sláine agus slándáil phróisis láimhseála sonraí na Príomh-Oifige Staidrimh a chothabháil, tá sé rithábhachtach a chinntiú go bhfuil sáreolas ag foireann uile na Príomh-Oifige Staidrimh ar rúndacht sonraí, ar an Rialachán Ginearálta maidir le Cosaint Sonraí (RGCS) agus ar cheanglais chomhlíonta trí oiliúint éigeantach.

Faisnéis Cháilíochta do Chách – Tá Tábhacht le hUimhreacha

Athbhreithniú Meántearma

An Bord Náisiúnta Staidrimh Tosaíochtaí Straitéiseacha don Staidreamh Oifigiúil 2021 – 2026

**Dul chun cinn ar
Ghníomhaíochtaí Breise
ag cur leis na Láidreachtaí
atá ag Córas Staidrimh na
hÉireann cheana féin**

Dul chun cinn ar Ghníomhaíochtaí Breise ag cur leis na Láidreachtaí atá ag Córas Staidrimh na hÉireann cheana féin

Gníomhaíocht 1-3: Cáilíocht agus Iontaoibh

- A1.** Leagan an NSB béim ar an tábhacht a bhaineann le cáilíocht chun muinín a chothú i staidreamh oifigiúil agus molann sé, de réir an Dlí Staidrimh Eorpaigh,¹⁸ go leathnóidh an CSO a ról cáilíochta staidrimh chun gach staidreamh Eorpach a tháirgtear in Éirinn a ionchorprú, ag cinntiú dea-chleachtais agus tacaíochta do tháirgeoirí uile na staitisticí oifigiúla seo.
- A2.** Molann an NSB gur cheart don Phríomh-Oifig Staidrimh clár a chur i bhfeidhm chun glacadh Chód Cleachtais Chóras Staidrimh na hÉireann (ISSCoP) a chur chun cinn ar fud sonraí na hearnála poiblí, agus béim ar leith á leagan ar na gabháiltais sonraí is mó agus gur cheart go mbeadh na PSBanna a tháirgeann staitisticí oifigiúla ag dréim leis an ISSCoP agus é mar aidhm acu céim chomhlíonta a bhaint amach a mbeadh marc dearbhaithe cáilíochta ISSCoP mar bhrandáil ar a n-aschuir.
- A3.** Tacaíonn an NSB le ról maoirseachta sonraí an CSO in éiceachóras sonraí na hÉireann, go háirithe maidir le cur chun feidhme caighdeán sonraí a shainiú agus tacú leo agus molann sé go gcoinneofaí idirdhealú soiléir ar ról an CSO maidir le léargas a thabhairt ar cheapadh beartas, seachas tráchtairacht bheartais.

Barúil an NSB maidir le A1 – A3: Tá dul chun cinn suntasach á dhéanamh ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le feabhas a chur ar cháilíocht a aschur staidrimh agus maidir lena ról cáilíochta agus maoirseachta a leathnú chun gach staidreamh Eorpach a tháirgtear in Éirinn a chur san áireamh.

Tá dul chun cinn maith déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le deimhniú ISSCoP a chur i bhfeidhm ar fud sonraí na hearnála poiblí. Tríd an bpróiseas deimhniúcháin a bheachtú go leanúnach agus tacaíocht spriocdhírthe a chur ar fáil do PSBanna, tá sé mar aidhm ag an bPríomh-Oifig Staidrimh a chinntiú go gcomhlíonann gach eagraíocht dheimhnithe na caighdeáin is airde cáilíochta agus ionracais staitistiúla.

Tá dul chun cinn suntasach déanta ag an CSO maidir lena ról maoirseachta sonraí a chur chun cinn. Trí rannpháirtíocht leanúnach le ranna rialtais, leis an CSMB, agus le comhlachtaí idirnáisiúnta, tá an Phríomh-Oifig Staidrimh ag daingniú a seasaimh i gcroílár éiceachóras sonraí na hÉireann chun a chinntiú go gcomhtháthaítear léargais shonraíbhunaithe go héifeachtach i gceapadh beartais, agus sláine agus neamhspleáchas aschur staidrimh na Príomh-Oifige Staidrimh á gcaomhnú ag an am céanna.

18 Rialachán (AE) 2015/759 lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 223/2009. Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh, 19.5.2015.

Príomhéachtaí — Gníomh 1: Cáilíocht: An ról cáilíochta staidrimh atá ag an bPríomh-Oifig Staidrimh á leathnú aici chun an staidreamh Eorpach ar fad a chuimsiú

Iontaobhas Poiblí

In 2024, sheol an Phríomh-Oifig Staidrimh [Lárionad Iontaoibhe agus Trédhearcachta](#) ar a shuíomh gréasáin chun faisnéis shoiléir a sholáthar faoi fhoinsí sonraí, faoin gcaoi a n-úsáidtear iad, agus faoi na bearta láidre cáilíochta atá i bhfeidhm chun rúndacht a ráthú. Tá sé sin leagtha amach cheana féin sa phlé ar thosaíocht 2.

Comhlíonadh Chód Cleachtais an Staidrimh Eorpaigh (ESCoP)

- Dheimhnigh an tAthbhreithniú Piaráí i mí Feabhra 2022 go raibh ESCoP á chomhlíonadh go hiomlán, agus tuairiscíodh nach raibh aon toradh ann.

Creat Bainistíochta Cáilíochta (QMF)

- Tacaíocht spriocdhírthe arna soláthar do tháirgeoirí staidrimh oifigiúla an CSO chun ceanglais ESCoP agus ISSCoP a chomhlíonadh, lena n-áirítear cúnamh le mapáil próisis, doiciméadacht, agus bainistiú meiteashonraí agus deimhniú ISSCoP.¹⁹

Cibearshlándáil

- Cheap sé Ceann nua Cibearshlándála mar aon le ról bhreise a earcú laistigh den fheidhm slándála.
- Tá dul chun cinn suntasach déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh ina measúnú slándála agus ina tionscnaimh chreata tar éis di measúnú cuimsitheach slándála a dhéanamh bunaithe ar chreat cumais NIST.
- D'éirigh go maith leis an bPríomh-Oifig Staidrimh in 2022 trí iniúchadh an Chórais Eorpaigh Slándála (CSE) ar Mhalartú Micreashonraí Trádála a rith.
- Cuireadh feachtas ar an gcibearshlándáil laistigh den Phríomh-Oifig Staidrimh chun cinn go gníomhach trí thionscnaimh éagsúla.

Intleacht Shaorga (AI)/Foghlaim Meaisín (ML) i Staitisticí Oifigiúla

- Seoladh an tIonad Ilfhreastail le haghaidh AI agus Foghlaim Meaisín i Staitisticí Oifigiúla (AIML4OS) i mí Aibreáin 2024. Tá an Phríomh-Oifig Staidrimh freagrach as comhordú agus bainistiú a dhéanamh ar thionscadal 4 bliana ESSnet a bhfuil 16 thír páirteach ann.
- Is é is aidhm don thionscadal pointe aonair iontrála a chur ar fáil d'fhoireann CSE chun rochtain ar réitigh AI/ML agus iad a chur in úsáid a éascú. Tá 13 phacáiste oibre ann, agus tá an chéad 6 acu dírithe ar thacú le hoibriú an tionscadail agus ar sheachadadh a aschur a chomhordú. Is cásanna úsáide iad na seacht WPanna eile, a ndéanann gach ceann acu iniúchadh ar uirlis nó téama sonrach laistigh de AI/ML i gcomhthéacs staidrimh oifigiúil.
- Tá an Phríomh-Oifig Staidrimh ag pleanáil na chéad Seachtaine um Intleacht Shaorga de chuid na hOifige i mí Aibreáin 2025, chun meascán de chainteoirí inmheánacha agus seachtracha agus imeachtaí idirghníomhacha a chur san áireamh. Is í an aidhm obair na hoifige a thaispeáint agus acmhainn a fhorbairt sa réimse seo.

Clár Oibre Staidrimh na hÉireann

- Foilsithe i mí Feabhra 2024, taispeánann [Clár Oibre Staidrimh na hÉireann](#) aschur ó gach cearn de Chóras Staidrimh na hÉireann (ISS) agus cuireann sé rannpháirtíocht le páirtithe leasmhara chun cinn.

19 Tá sonraí na PSBanna ar bronnadh deimhniú ISSCoP orthu ar fáil [anseo](#)

Seoladh na dTacar Sonraí Ardluacha (HVDanna)²⁰

- Sheol an tAonad um Chomhordú an Chórais Staidrimh agus an fhoireann Cumarsáide Digití é i mí an Mheithimh 2024 mar chuid de ról cáilíochta staidrimh CSO a leathnú.

Príomhéachtaí – Gníomh 2: Cód Cleachtais Chóras Staidrimh na hÉireann (ISSCoP)

Treoir agus Tacaíocht

- Leanann an CSO ag cur teorach ar fáil mar chuid dá ról maoirseachta Sonraí agus iad ag díriú orthu siúd atá ag táirgeadh staitisticí Eorpacha.

Deimhniú ISSCoP

- Bronnadh deimhniú ISSCoP ar naoi PSB go dtí seo.²¹
- Tá seacht gcinn déag de PSBanna eile ag obair go gníomhach i dtreo deimhniúcháin, agus tá roinnt acu beagnach críochnaithe.²²
- D'óstáil an Phríomh-Oifig Staidrimh ceardlann in 2024 chun aiseolas a bhailiú agus smaointe a chur i láthair maidir le próiseas deimhniúcháin ISSCoP a chuíchóiriú.
- Tá an Phríomh-Oifig Staidrimh ag forbairt samhail nua chun tacaíochtaí dearbhaithe cáilíochta a leathnú chuig ONAanna.

Gníomhaíocht 3: Maoirseacht Sonraí: Ról maoirseachta sonraí an CSO a chur chun cinn

Tá dul chun cinn suntasach déanta maidir le Maoirseacht Sonraí, atá mionsonraithe cheana féin i bplé ar thosaíocht 1, 4 agus 8 thuas.

20 Téamaí na dtacar sonraí ardluacha trí shé chatagóir sonraí théamacha a liostú: 1) geospásúil; 2) breathnadóireacht na cruinne agus na timpeallachta; 3) meitéareolaíocht; 4) staidreamh; 5) cuideachtaí agus úinéireacht cuideachta; agus 6) soghluaisteacht.

21 Tá deimhniú ISSCoP acu seo a leanas: Na Coimisinéirí Ioncaim, an Roinn Airgeadais, an Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, an Roinn Fiontar, Trádála agus Fostaíochta, an Roinn Sláinte, an Roinn Oideachais, an tÚdarás um Ard-Oideachas, an Roinn Coimirce Sóisialaí agus an Bord Taighde Sláinte.

22 Meastar go bhfaighidh na heagraíochtaí seo a leanas deimhniú ISSCoP go luath in 2025: an tÚdarás um Shábháilteacht ar Bhóithre agus Solas.

Gníomhartha 4 go 6 – Úsáideoirí Staidrimh

A4. Féachann an NSB ar an gcleachtas a bhaineann le teagmháil a dhéanamh le húsáideoirí chun coinneáil suas le riachtanais atá ag teacht chun cinn mar chéim thábhachtach i dtáirgeadh staitisticí oifigiúla agus molann sé go ndéanfaidh an CSO suirbhé úsáideora agus neamhúsáideora ag eatraimh 3 bliana i gcomhairle leis an NSB.

A5. Féachann an NSB ar an bpobal taighde mar úsáideoir tábhachtach sonraí an CSO agus molann sé:

- gur cheart gurb é cur chuige na bPríomh-Oifig Staidrimh rochtain ar shonraí a uasmhéadú do thaighdeoirí faoi réir fhorálacha an Achta Staidrimh 1993 agus an RGCS;
- fiosraíonn an Phríomh-Oifig Staidrimh bealaí chun nósanna imeachta a shimpliú do thaighdeoirí a dhéanann iarratas ar rochtain;
- déanann an Phríomh-Oifig Staidrimh iniúchadh ar chomhpháirtíochtaí a fhorbairt le taighdeoirí chun an raon léargais a chuirtear ar fáil chun tacú le riachtanais taighdeoirí agus lucht déanta beartas a leathnú.

A6. Tá sé tábhachtach amshraitheanna comhsheasmhacha a tháirgeadh d'úsáideoirí atá ag iarraidh tuiscint a fháil ar fhorbairt an gheilleagair agus ar phríomhathrúga eile le himeacht ama, agus chun go bhféadfar samhlacha maithe réamhaisnéise a thógáil. Cuireann sonraí fadama a leanann na daoine aonair, na teaghlaigh nó na gnólachtaí céanna le himeacht ama ar chumas duine tuiscint a fháil ar an gcaoi a dtéann iompar in oiriúint do bheartais agus do chúinsí athraitheacha. Molann an NSB gur cheart go mbeadh táirgeadh amshraitheanna agus sonraí fadama mar ardtosaíochtaí san ISS.

Barúil an NSB maidir le A4 – A6: Tá feabhas curtha ag an bPríomh-Oifig Staidrimh ar inúsáidteacht agus inrochtaineacht a suímh gréasáin mar fhreagairt ar aiseolas ó shuirbhé in 2022. I measc na ngníomhartha tá láithreán gréasáin a athdhearadh agus gearróga fuaime a thabhairt isteach chun scaipeadh níos leithne a dhéanamh ar thorthaí staidrimh.

Tá dul chun cinn maith déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh chun tacú leis an gcóras beartais fianaisebhunaithe agus leis an bpobal taighde trí thionscnaimh amhail tionscadail Treo-Aimsitheora, na VDRanna agus an Córas Taighdeoirí ar Líne le haghaidh iarratas (ROSA). Is é is aidhm leis na hiarrachtaí sin rochtain ar shonraí a shimpliú, comhoibriú a chothú, agus acmhainní sonraí a ailíniú le riachtanais taighde atá ag teacht chun cinn. Obair idir lámha a bheidh anseo i gcónaí laistigh den cheanglas foriomlán maidir le ceanglais reachtacha a chomhlíonadh agus muinín an phobail as an gcóras a chothabháil. Tá rannpháirtíocht agus comhoibriú dearfach úsáideoirí leis an bPríomh-Oifig Staidrimh ríthábhachtach ina leith sin.

Leanann an Phríomh-Oifig Staidrimh de sholáthar amshraitheanna comhsheasmhacha agus sonraí fadama a tháirgeadh agus a fheabhsú, rud atá ríthábhachtach chun treochtaí eacnamaíocha agus sóisialta a thuiscint le himeacht ama. Is eiseamláir iad tionscadail le déanaí lena ngiaráiltear sonraí Nua-Aoisithe ÍMAT na gCoimisinéirí Ioncaim ar fhócas an CSO maidir le léargais luachmhara a chur ar fáil ar mhargadh saothair agus ar dhinimic daonra na hÉireann.

Príomhéachtaí — Gníomh 4: Suirbhé ar Úsáideoirí

Suirbhé agus Aiseolas

- In 2022, rinne an Phríomh-Oifig Staidrimh suirbhé ar úsáideoirí agus neamhúsáideoirí chun measúnú a dhéanamh ar bhraistintí, riachtanais agus eispéiris le seirbhísí na Príomh-Oifige Staidrimh.
- Léiríodh i dtorthaí an tsuirbhé go bhfuil gá le hinúsáidteacht fheabhsaithe ar an suíomh

gréasáin agus le ceangal níos láidre idir branda na Príomh-Oifige Staidrimh agus luachanna amhail muinín, ábharthacht agus tráthúlacht. Tá sé seo i bhfeidhm anois.

Plean Gníomhaíochta agus Grúpaí Fócais

- Fócasghrúpaí a bhunú in 2023 chun iniúchadh a dhéanamh ar eispéiris úsáideoirí le hardán PxStat agus le suíomh gréasáin CSO.

Athdhearadh Suíomh Gréasáin

- Rinneadh an suíomh Gréasáin a athdhearadh le go mbeadh sé níos iomasaí agus níos inrochtana do lucht féachana níos leithne.

Scaipeadh Feabhsaithe

- D'fhorbair an Phríomh-Oifig Staidrimh ar ghearróga fuaime a dhéanann achoimre ar phríomhthorthaí staidrimh.
- Roinntear na gearróg fuaime sin le stáisiún raidió agus postáiltear iad ar chainéal YouTube na Príomh-Oifige Staidrimh chun rannpháirtíocht agus inrochtaineacht a mhéadú.

Grúpaí CSO

- Téann an Phríomh-Oifig Staidrimh i dteagmháil go gníomhach le go leor eagraíochtaí agus comhoibríonn sí leo chun a ról a chomhlíonadh. Tá liosta de na grúpaí foirmiúla a bhfuil an Phríomh-Oifig Staidrimh ag comhoibriú leo [le fáil anseo](#).

Príomhéachtaí – Gníomh 5: An Comhphobal Taighde

Tá dul chun cinn maith déanta idir an Phríomh-Oifig Staidrimh agus an pobal taighde maidir le comhoibriú taighde agus rochtain ar mhicreashonraí taighde a sholáthar.

Tacaíocht do Bheartas Fianaise-Bhunaithe

- Comhoibriú leanúnach idir an Phríomh-Oifig Staidrimh agus Ranna maidir le tionscadail Treo-Aimsitheora ina n-úsáidtear sonraí riaracháin nasctha chun fianaise nua a fhorbairt chun beartais a fhorbairt agus a athbheithniú.

Seomra Sonraí Fíorúil (VDR)

- Comhairliúcháin leanúnacha, mapáil próisis, agus creat rialachais a bhunú le haghaidh VDR.
- Cuireann VDR ardán slán agus éifeachtúil ar fáil do thaighdeoirí chun rochtain a fháil ar shonraí agus chun anailís a dhéanamh orthu.
- Osclaíodh ceithre scéim phiolótacha VDR in 2024, le tacaíocht ó chistiú a fuair an OGCIÓ.
- Éascóidh na seomraí sonraí sin comhtháthú agus úsáid níos fearr sonraí riaracháin ar fud eagraíochtaí rialtais a bhfuil sé mar aidhm **lena dtaighde aghaidh a thabhairt ar cheisteanna beartais sonracha**.

Córas ROSA

- Seoladh é in 2022, chun iarratais ar Chlárú Eagraíochtaí Taighde, ar Chlárú Taighdeoirí agus ar Fheidhmchláir Tionscadail RMF a chuíchóiriú.
- Cur i bhfeidhm rathúil le tástáil inmheánach agus sheachtrach, le tacaíocht ó cheithre sheimineár gréasáin ar fhreastail 140 comhalta den phobal taighde orthu.

Tuarascáil Mhéadrachta ROSA

Bliain	Eagraíochtaí Taighde a bhfuil rochtain acu ar RMFanna	Tionscadail RMF formheasta	Taighdeoirí ar leith faofa	Iomlán na dTaighdeoirí
2023	25	116	168	338
2024*	32	157	221	511

*suas go dtí an 30 Meán Fómhair 2024

Gníomhaíocht Taighde agus Comhoibriú

- In 2024, suas go dtí deireadh R3, fuair taighdeoirí ó 32 eagraíocht taighde rochtain ar RMFanna trí ROSA faoi Alt 20(c) den Acht Staidrimh, 1993, agus ceadaíodh 157 dtionscadal RMF, agus fostaíodh 221 taighdeoir uathúil. Is é an t-aiseolas go bhfuil ROSA ag obair go maith.
- Faoi láthair tá 38 tacar sonraí RMF ar fáil le haghaidh taighde chun rochtain a fháil orthu. Tá RMF ina bhfuil sampla 10% de chomhad PMOD na gCoimisinéirí Ioncaim curtha ar fáil le déanaí agus tá tacar sonraí nua Daonáirimh Fadaimseartha RMF le cur leis i ndeireadh 2024.
- Tá rannpháirtíocht ghníomhach idir an Phríomh-Oifig Staidrimh agus taighdeoirí agus acadóirí, mar shampla:
 - Déanann an Phríomh-Oifig Staidrimh comhmhaoirseacht ar PhD ar Éiceachórais Mhuirí le Foras na Mara agus le hOllscoil na Gaillimhe.
 - Taighdeoir iardhochtúireachta a earcú i seirbhísí éiceachórais áineasa agus a bheith oscailte do dhaoine eile a earcú.
 - Tá Clár Taighde an CSO á fhorbairt lena n-áirítear pleananna do chomhdháil bhliantúil taighde a thabharfaidh deis do thaighdeoirí agus d'fhoireann an CSO teacht le chéile agus a gcuid oibre a roinnt.

Príomhéachtaí — Gníomh 6: Amshraith agus Sonraí Fadama

Comhsheasmhacht agus Inchomparáideacht

- Tiomantas an CSO do staidreamh comhsheasmhach inchomparáide a tháirgeadh le himeacht ama chun cabhrú le húsáideoirí athruithe ar phríomhathróga a rianú.
- Doiciméadacht chuimsitheach a sholáthar nuair a bhíonn briseadh in amshraith, de réir bheartas athbhreithnithe an CSO.

Sonraí PMOD a ghíaráil

- Úsáid a bhaint as sonraí Nua-Aoisithe ÍMAT (PMOD) na gCoimisinéirí Ioncaim chun aschuir fhadama a tháirgeadh, rud a thugann léargas ar mhargadh saothair na hÉireann.
- I measc na bhfoilseachán suntasach tá:
 - Anailís ar Thuilleamh trí Shonraí Riaracháin 2022 a úsáid
 - Meastacháin Mhíosúla ar Fhostaithe Párolla ag úsáid Foinsí Sonraí Riaracháin
 - Meastacháin ar Dhaonra na hÉireann ó Fhoinsí Sonraí Riaracháin
 - Íocann anailís eacnaiméadrach ar an earnáil phoiblí/phríobháideach difreálach.
 - Staitisticí athrúchán foirne ráithiúla.

Gníomhaíochtaí 7 go 10 – Acmhainneacht CSO a fheabhsú

A7. Leagan an NSB béim ar a thábhachtaí atá sé leanúint d'acmhainneacht na foirne a fhorbairt, lena n-áirítear foireann ar iasacht atá ag obair san ISS agus molann sé an méid seo a leanas:

- ionchorpraíonn an Phríomh-Oifig Staidrimh scileanna amhail innealtóireacht sonraí agus eolaíocht sonraí ina samhail earcaíochta agus ina creat oiliúna staidrimh i gcás inarb iomchuí; agus
- measann an earnáil phoiblí go méadófar a leibhéal infheistíochta in earcú daoine a bhfuil anailísíocht sonraí agus scileanna teicniúla acu chun dul in iomaíocht le cuideachtaí san earnáil phríobháideach agus céimithe a spreagadh chun smaoineamh ar ghairm san earnáil phoiblí.

A8. Aithníonn an NSB an tábhacht a bhaineann leis na staitisteoirí ar iasacht atá ag obair in eagraíochtaí rialtais agus molann sé:

- go ndéanfar an Meabhrán Tuisceana (MT), lena soiléirítear ról agus freagrachtaí na foirne staidrimh ar iasacht, na heagraíochta óstaí agus CSO, a chur chun feidhme ina iomláine, go háirithe i ndáil le dul chun cinn NDI agus cur i bhfeidhm aicmithe coiteanna chomh maith le cúnamh modheolaíochta agus bainistithe cáilíochta a bheith á sholáthar ag CSO; agus
- glactar cur chuige níos comhoibrí idir Seirbhís Staidrimh Rialtas na hÉireann (IGSS) agus foireann Sheirbhís Eacnamaíochta agus Meastóireachta Rialtas na hÉireann (IGEES) atá ag obair in eagraíochtaí rialtais, rud a fhágann go bhfuil an dá ghrúpa ag obair ar bhealach comhtháite i dtreo comhspricanna a thacaíonn le ceapadh beartais atá bunaithe ar fhianaise.

A9. Ina ról reachtúil maidir le comhairle a thabhairt ar acmhainní, molann an NSB go gcuirfí dóthain acmhainní ar fáil don Phríomh-Oifig Staidrimh chun bailiú sonraí a shaothrú (cibé acu ó fhoinsí sonraí riaracháin, ó shuirbhéanna, ó dhaonáirimh nó ó theaghlaim díobh) chun freastal ar riachtanais náisiúnta tosaíochta. Ba cheart go n-áireofaí leis sin comhoibriú le gníomhaireachtaí amhail Gníomhaireacht Taighde agus Staidrimh Thuaisceart Éireann (NISRA) chun tacú le cur chuige comhroinnte oileánda i leith staidrimh oifigiúil, nuair is iomchuí.

A10. Tacaíonn an NSB le modh ilmhódach bailithe sonraí daonáirimh amach anseo, lena n-áirítear roghanna idirlín, a bheidh le breithniú i bpleanáil Dhaonáireamh 2026 agus ina dhiaidh sin. Sa chomhthéacs sin, molann sé don Phríomh-Oifig Staidrimh athbhreithniú a dhéanamh ar a straitéis néalríomhaireachta chun machnamh a dhéanamh ar ról na néalseirbhísí san eagraíocht amach anseo.

Barúil an NSB maidir le A7 – A10: D'éirigh leis an bPríomh-Oifig Staidrimh acmhainní breise a fháil chun a cuid oibríochtaí a leathnú chun freastal ar éilimh. Tá sé ag obair go gníomhach chun aghaidh a thabhairt ar na dúshláin a bhaineann le staitisteacha/anailísithe sonraí agus earcaíocht fórsa allamuigh, agus ag an am céanna lucht saothair ardoilte a thógáil a bheidh in ann freastal ar riachtanais athraitheacha na cinnteoireachta sonraibhunaithé san earnáil phoiblí. Tá an Oifig tiomanta i gcónaí dá straitéis maidir le Fostóir Rogha a chur i bhfeidhm agus dá cláir foghlama agus forbartha a fheabhsú chun tacú le forbairt leanúnach acmhainne.

Tá dul chun cinn suntasach déanta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh maidir le ról staitisteacha ar iasacht laistigh den earnáil phoiblí a fheabhsú, ag cinntiú go ndéantar a gcuid saineolais a ghíaráil go hiomlán chun tacú le ceapadh beartais atá bunaithe ar fhianaise, agus cultúr comhoibrithe a chothú idir IGSS agus IGEEs chun freastal níos fearr ar riachtanais an rialtais agus an phobail. Measann an NSB go bhfuil an grúpa seo de dhaoine ar iasacht ina bpríomhchumasóirí d'fhís an CSO go háirithe i ndáil lena ról maoirseachta sonraí.

D'éirigh leis an bPríomh-Oifig Staidrimh maoiniú a fháil chun an ról maoirseachta seo a fhorbairt, a tháirgeadh de staitisticí oifigiúla agus teorann a leathnú chun críocha tuairiscithe náisiúnta agus Eorpacha araon a chomhlíonadh.

Tá tús curtha ag an bPríomh-Oifig Staidrimh leis an bpróiseas chun néalteicneolaíocht a ghíaráil chun feabhas a chur ar a héifeachtúlacht oibríochtúil agus ar a cumas bainistithe sonraí. Glacadh cur chuige seasta agus díobhálach ó thaobh riosca de.

Príomhéachtaí — Gníomh 7: Acmhainneacht na Foirne a Fhorbairt

Earcaíocht agus Coinneáil

- Tá an Phríomh-Oifig Staidrimh tiomanta d'aghaidh a thabhairt ar dhúshláin earcaíochta, coinneála agus forbartha acmhainní, go háirithe i gcás ról Staitisteora agus Anailíseora Sonraí.
- Straitéisí earcaíochta spriocdhírithé arna gcur chun feidhme ag an bPríomh-Oifig Staidrimh, lena n-áirítear samhlacha earcaíochta leanúnacha agus feachtais mhargaíochta nua.
- Straitéis "Fostóir Rogha" a fhorbairt.
- An leathanach gairmeacha a athchóiriú agus tairiscintí maidir le luach fostaithe a fhorbairt le haghaidh príomhról. Innealtóireacht sonraí agus eolaíocht sonraí a ionchorprú i samhlacha earcaíochta.

Tionscnaimh Forbartha Acmhainneachta

- Sheol an Phríomh-Oifig Staidrimh a Straitéis maidir le Daoine, "Le Chéile" in 2020. Is é is aidhm don straitéis seo, a thabharfar cothrom le dáta in 2025, ionad oibre comhoibríoch agus cuimsitheach a chothú, a bheidh ag teacht le spriocanna fadtéarmacha na heagraíochta.
- Sheol an Phríomh-Oifig Staidrimh an Mol Foghlama agus Acmhainní in 2023 le haghaidh rochtain ar acmhainní, piarthacaíocht, oiliúint fhoirmiúil, agus forbairt ceannaireachta.
- D'fhorbair Aonad Oiliúna Staitistiúla Clár Feasachta Scileanna Staitistiúla chun oiliúint a dhéanamh níos inrochtana don fhoireann.
- Tá Creidiúnú Airgid ó Ionad Éagsúlachta na hÉireann bainte amach ag an bPríomh-Oifig Staidrimh, agus aitheantas á thabhairt aici dá hiarrachtaí comhionannas, éagsúlacht agus cuimsiú a leabú ina cuid oibríochtaí laethúla.

Comhpháirtíochtaí, Tionscnaimh agus Abhcóideacht

- Comhpháirtíochtaí le hollscoileanna (m.sh., UCD, UCC) agus Ionad Taighde Éireann um Oiliúint Taighde (CRT) i bhFondúireachtaí Eolaíochta Sonraí chun tallann theicniúil a mhealladh agus a fhorbairt.
- Páirt a ghlacadh i dtionscnaimh amhail AIML4OS (AI agus Meaisínfhoghlaím do Staidreamh Oifigiúil) agus iniúchadh a dhéanamh ar chlár Printíseachta Anailísíochta Sonraí le OGCIÓ.

Mar chuid dá ról maoirseachta sonraí, molann an CSO infheistíocht mhéadaithe ón earnáil phoiblí in ardscileanna sonraí chun dul in iomaíocht leis an earnáil phríobháideach.

- Comhpháirtíochtaí a fhorbairt le taighdeoirí agus iniúchadh a dhéanamh ar dheiseanna chun comhoibriú faoi Straitéis Taighde agus Nuálaíochta na hÉireann, Tionchar 2030.

Príomhéachtaí – Gníomh 8: Seirbhís Staidrimh Rialtas na hÉireann – Staitisteoirí ar Iasacht

Comhtháthú agus Comhoibriú

- Dul chun cinn suntasach maidir le feabhas a chur ar chomhtháthú agus ar éifeachtacht staitisteoirí ar iasacht laistigh d’eagraíochtaí rialtais.
- Meabhrán Tuisceana (MT) idir an Phríomh-Oifig Staidrimh agus ósteagraíochtaí a chur i bhfeidhm mar chuid den chlár um Maoirseacht Sonraí.
- 35 staitisteoir/staidreamhóir sinsearach ar iasacht ar fud 18 roinn agus gníomhaireacht rialtais.

Comhoibriú le Seirbhísí Eacnamaíochta agus Meastóireachta Rialtas na hÉireann (IGEES)

- Comhoibriú réamhghníomhach a chothú idir Córas Staidrimh Rialtas na hÉireann (IGSS) agus an IGEES, lena n-áirítear cruinnithe den Ghrúpa Idirchaidrimh Staidrimh Foirmiúil (FSLG) mar aon le comhoibriú ar thionscadail treo-aimsitheora.
- Seimineár comhpháirteach maidir le Míchumas idir an IGSS agus an IGEES in 2024 mar shampla d’iarrachtaí aontaithe i gceapadh beartas bunaithe ar fhianaise.

Príomhéachtaí – Gníomh 9: Acmhainní do Riachtanais Staidrimh Náisiúnta

Leithdháileadh Acmhainní

- Fuair an Phríomh-Oifig Staidrimh maoiniú do thart ar 40 post nua chun tacú le maoirseacht sonraí agus riachtanais staidrimh náisiúnta. Mar sin féin, tá deacrachtaí ann maidir le hearcaíocht agus coinneáil.
- Leithdháileadh buiséid méadaithe do 2024, ag tacú le príomhthionscadail amhail Daonáireamh 2027 agus Ag Fás Aníos in Éirinn (FAÉ).

Earcaíocht Straitéiseach

- Feachtais earcaíochta rathúla do Speisialtóirí GIS agus do Chomhordaitheoirí Suirbhé Allamuigh.
- An fhoireann Cumarsáide agus Scaipthe a leathnú le ról nua i gcumarsáid dhigiteach, i gcaidreamh preasa agus i dtacaíocht theicniúil.

Comhoibriú le Gníomhaireacht Thuaisceart Éireann um Staidreamh agus um Thaighde (NISRA)

- Comhoibriú leanúnach le NISRA, ag díriú ar chur chuige comhroinnte oileánda maidir le staidreamh oifigiúil.
- Comhfhoilseacháin ar “Scéalta ó Dhaonáireamh 1911: Saibhreas agus Bochtaineacht” agus tá torthaí Dhaonáireamh 2022 beartaithe do 2025.

Príomhéachtaí – Gníomh 10: Straitéis Néalríomhaireachta

Cur chun feidhme na Straitéise Néalríomhaireachta

- Bainisteoir Néalseirbhísí nua a cheapadh in 2022 chun an Straitéis Néalríomhaireachta a bheachtú.
- Dul chun cinn suntasach sa straitéis néalríomhaireachta, lena n-áirítear próiseas tairisceana le haghaidh Ardán Néalríomhaireachta Poiblí nua.

- Rannpháirtíocht ghníomhach in iarrachtaí idirnáisiúnta, amhail tionscadal UNECE maidir le néalríomhaireacht le haghaidh staidreamh oifigiúil a stiúradh.
- Tá roinnt tionscadal néalbhunaithe ar bun, lena n-áirítear córas CRM Dhaonáireamh 2027, Tairseach Bailithe Suirbhéanna Daonáirimh agus próiseáil Daonáirimh.

Faisnéis Cháilíochta do Chách – Tá Tábhacht le hUimhreacha

Athbhreithniú Meántearma

An Bord Náisiúnta Staidrimh Tosaíochtaí Straitéiseacha don Staidreamh Oifigiúil 2021 – 2026

Aguisíní

—

Aguisíní

Aguisín 1:

Foilseacháin Nua 2021-2024

Ó 2021 i leith, tá an t-aschur nua seo a leanas foilsithe ag an bPríomh-Oifig Staidrimh, aschur atá grúpáilte de réir théamaí thosaíochtaí straitéiseacha an NSB.

Ainm	Tréimhse Thagartha an Fhoilsithe
Tosaíocht 1 de chuid an NSB: Téama 1 – An Comhshaol agus an Aeráid	
SDGanna na Náisiún Aontaithe 2019 de chuid na hÉireann – Tuarascáil ar Tháscairí do Sprioc 6 Uisce Glan agus Sláintíocht	2019
Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe 2019 de chuid na hÉireann – Tuarascáil ar Tháscairí do Sprioc 7 Fuinneamh Inacmhainne agus Glan	2019
Córais Chóireála Fuíolluisce Tí	2020
Cuntais Éiceachórais – Tailte portaigh agus Fraochmhánna	2018
Feineolaíocht Plandaí	2020
An Earnáil Earraí agus Seirbhísí Comhshaoil	2018
Rátálacha Fuinnimh i bhFoirgnimh Intíre ó Pheirspictíocht Shóisialta	2016
Iompraíochtaí Comhshaoil Teaghlaigh – Údair Imní Comhshaoil	Ráithe 3 2021
Iompraíochtaí Comhshaoil Teaghlaigh – Cuairteanna ar Limistéir Dúlra	Ráithe 3 2021
Iompar Comhshaoil Tí – Athchúrsáil Dramhaíola	Ráithe 3 2021
Iompraíochtaí Comhshaoil Teaghlaigh – Úsáid Fuinnimh	Ráithe 3 2021
Cuntais Éiceachórais – Féarthailte agus Barrthailte	2018
Tomhaltas Leictreachais de réir Méadair	2020
Tomhaltas Leictreachais de réir Méadair na nIonad Sonraí	2020
Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe in Éirinn – Sprioc 11 Cathracha agus Pobail Inbhuanaithe	2021
Táirgí Cosanta Plandaí	2020
Limistéar Foraoisithe	2021
Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe de chuid na hÉireann – Sprioc 12 – Tomhaltas agus Táirgeadh Freagrach	2021
Íocaíochtaí na Scéime Foraoiseachta	2021
Soghluaisteacht agus Iompar Inbhuanaithe	2021
Soghluaisteacht Paisinéirí agus Sábháilteacht ar Bhóithre	2021
Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe de chuid na hÉireann – Sprioc 13 Gníomhú ar son na hAeráide	2021

Tomhaltas Leictreachais Líonta Tí de réir Rátálacha Fuinnimh Foirgnimh	2021
Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe de chuid na hÉireann – Sprioc 14 An Bheatha Faoín Uisce	2021
Cuntais Éiceachórais – Aibhneacha agus Lochanna de réir Méide	2018
Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe de chuid na hÉireann – Sprioc 15 Beatha ar Talamh	2022
Inbhuanaitheacht Gléasanna TFC Pearsanta	2022
Na Blianta in Uimhreacha Cuid a hAon: Sochaí & Comhshaol	2022
Déine Eacnamaíoch na nAstaíochtaí Gás Ceaptha Teasa	2021
Tomhaltas Laethúil Gáis Líonraithe	Nollaig-22
Astaíochtaí ó Ghníomhaíocht Eacnamaíoch a Scaradh	2020 & 2022
Cuntais Staid an Éiceachórais – Aibhneacha agus Lochanna	2021
Cuntais Extent Éiceachórais	2000-2018
Fuinneamh: Anailís ar Shlabhra Luacha 2020	2020
Táscairí Réigiúnacha AE maidir le Forbairt Inbhuanaithe d'Éirinn	2022
Soláthar agus Éileamh Laethúil Gáis Líonraithe	Meán Fómhair 2023
Giniúint Leictreachais de réir Méadair	Deireadh Fómhair 2023
Cuntais Éiceachórais – Foraoisí agus Coillearnacha	2012-2022
Tuairisciú Comhshaoil, Sóisialta agus Rialachais: Sonraí maidir leis an nGeilleagar Fiontraíochta	2024

Tosaíocht 1 de chuid an Bhoird Náisiúnta um Chobhsaíocht Airgeadais (NSB): Téama 2 – Geilleagar agus Gnó

Bia agus Talmhaíocht: Anailís ar an Slabhra Breislúacha	2018
Comharthaí Gnó na Saoil Sraith a hAon: Tacaíocht Stáit,	Márta 2020 go Eanáir 2021
Tionchar gnó COVID-19 ar FBManna	2020
Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe de chuid na hÉireann – Sprioc 8 Obair Chuibhiúil agus Fás Eacnamaíoch 2021	2021
Suirbhé ar Rún chun Taistil a dhéanamh	Aibreán-21
Tionchar an Bhreathimeachta ar Ghnóthais Bheaga agus Mheánmhéide	2020
Saintréithe Ceannaitheoirí Réadmhaoine Cónaithe	2010-2019
Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe de chuid na hÉireann – Sprioc 9 – Nuálaíocht agus Bonneagar Tionscail	2021
Foraoisí a réiteach	2019
Bliainiris Staidrimh na hÉireann – Cuid 2 Gnó agus Geilleagar	2021
Bliainiris Staidrimh na hÉireann – Cuid 3 Taisteal, Talmhaíocht, Comhshaol agus COVID-19	2021
Ceannacháin Ionchur Adhmaid de réir Tionscail	2019
Earnáil na gCíosanna in Éirinn	2021
An Saol Eacnamaíoch agus COVID-19 in Éirinn	2020-2021
Díolacháin Mhiondíola Ginte ar Líne	Nollaig-21

Onnmhairí agus allmhairí Adhmaid agus Páipéir	2020
Teicneolaíocht Faisnéise agus Cumarsáide: Anailís ar an Slabhra Breisluacha	2019
Boilsciú Measta de réir Saintréithe Líonta Tí	Márta-22
Treochtaí Iompraíochta Taistil	2021
Saintréithe Ceannaitheoirí Maoine Cónaithe – Praghsanna, Aoiseanna agus Ioncam ag Toghlimistéir Áitiúla (LEA)	2019
Tionchar COVID-19 ar Iompar Taistil	2021
Caiteachas Teaghlaigh ar Sheirbhísí Digiteacha	2020
Cuairteanna Calafóirt ag baint úsáide as Sonraí Loingseoireachta Fíor-ama	R1 2021 – R1 2022
Staitisticí Cánach na hÉireann	2021
Idirbhearta Digiteacha i nGeilleagar na hÉireann	2020
Treochtaí i mBillí Leictreachais agus Gáis de réir Méadair	2021
Teicneolaíocht Chliste	2022
Gluaiseachtaí Ola Bhreosla	2021
Na Blianta in Uimhreacha Cuid a Dó: Gnó & an Geilleagar	2022
Réamh-Mheastacháin GDP	R4 2022
Anailís ar Áireamh Tráchta ag baint úsáide as Sonraí TII	2019-2022
Geilleagar Miondíola na hÉireann	2022
Saintréithe Ceannaitheoirí Maoine Cónaithe – Meastacháin ar Idirbhearta Morgáiste agus Neamh-Mhorgáiste	2021
Brabúis Chorporáideacha	R1 2017 - R4 2022
Earnáil Turasóireachta na hÉireann (Cuntas Satailíte Turasóireachta)	2019
Turasóireacht Isteach	Meitheamh-23
50 bliain d'Éirinn san AE	1973-2023

Tosaíocht 1 de chuid an NSB: Téama 2 – An margadh saothair, Cáilíocht na fostaíochta agus Todhchaí na hoibre

Tacaíochtaí Ioncaim COVID-19 – Anailís ar Fhaighteoirí	Márta 2020 go Bealtaine 2021
Suirbhé PULSE Ár Saol Ar Líne: Cianobair	Samhain-21
Tionchar Tacaíochtaí Ioncaim COVID-19 ar Fhostaithe	2021
Cothromaíocht idir an Saol Pearsanta agus an Saol Oibre – Príomhthorthaí	2021
Cothromaíocht idir an Saol Pearsanta agus an Saol Oibre – Sástacht ó thaobh Post agus Saoil de agus bacainní ar an obair	2021
Cothromaíocht idir an Saol Pearsanta agus an Saol Oibre – Cianobair	2021
An t-achar chuig Moil Chianoibre agus Seirbhísí Cúraim Leanaí	Feabhra-22
Meastacháin Mhíosúla ar Fhostaithe Párolla ag úsáid Sonraí Riaracháin	Aibreán-22
Tionchar COVID-19 ar Ghnó agus ar an Margadh Saothair	R2 2022
Cúlra Tuillimh Promhóirí	2014-2020
Éagsúlacht sa Gharda Síochána	2023

Suirbhé ar Struchtúr Tuillimh	2022
Scileanna Poist	2022
Daonáireamh Próifíl 7 – Fostaíocht, Slite Beatha agus Comaitéireacht	2022
Dáileadh ar Thuilleamh de réir Inscne agus Contae	2022
Dáileadh ar Thuilleamh de réir Inscne agus Contae	2022
Torthaí Ardoideachais – Neamh-Fhorchéimniú	2021
Cumhdach an Mhargaidh Saothair	R1 2024
Tuilleamh i measc Tuismitheoirí in Éirinn	2016 agus 2022

Tosaíocht 1 de chuid an NSB: Téama 3 – Folláine agus Comhtháthú Sóisialta

Torthaí Céimithe an Chúraim Luathfhoghlaime	2013-2017
Léargas ar COVID-19: Soghluaisteacht le linn na Seachtaine Paidéime dar críoch an 31 Nollaig 2020	2020
Suirbhé ar Ioncam agus Dálaí Maireachtála (SILC) Tuarascáil ar Chonlástí Teaghlaigh agus Rochtain ar Sheirbhísí	2004-2019
Tionchar COVID-19 ar Inbhuanaitheacht Fiachais Teaghlaigh na hÉireann	R3 2020
Tionchar Sóisialta Shuirbhé COVID-19 Feabhra 2021: Folláine	R3 2020
Tionchar Sóisialta Shuirbhé COVID-19: An tionchar a bhíonn ag Dúnadh Scoileanna	Feabhra-21
COVID-19: Bliain níos déanaí	2020/2021
Tionchar Sóisialta Shuirbhé COVID-19 Feabhra 2021: Dearcthaí Vacsaínithe agus Ionchais Saoire	Feabhra-21
Meastacháin Imirce d'Éirinn ó Fhoinsí Sonraí Riaracháin	2014-2020
Rátaí Báis a Thomhas ag Úsáid Foinsí Sonraí Poiblí	2019-2020
Suirbhé Sciobtha – Léargas ar Thorthaí sa Saol sa Bhaile	Bealtaine-Meitheamh 2021
Suirbhé Sciobtha – An Saol sa Bhaile: Cíosaithe, Tuismitheoirí Aonair agus Daoine Fásta ina gCónaí ina nAonair nó le Tuismitheoir	2021
Suirbhé Sciobtha – An Saol sa Bhaile: Lánúineacha	2021
Athbhreithniú ar Chaighdeán Staitisticí Coireachta Taifeadta	2020
Próifíl COVID-19 in Éirinn – Úsáid Sonraí Teaghlaigh Dhaonáireamh 2016 chun Anailís a dhéanamh ar Thionnta COVID-19,	Márta 2020 – Bealtaine 2021
Bliainiris Staidrimh na hÉireann – Cuid 1 Daoine agus an tSochaí	2021
Faighteoirí na hÍocaíochta Dífhostaíochta Paidéime de réir Toghlímistéar Áitiúil	Márta 2020 go Deireadh Fómhair 2021
Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe de chuid na hÉireann – Sprioc 10 Neamhionannais Laghdaithe	2021
Anailís Ioncaim, Fostaíochta agus Leasa ar Dhaoine faoi Mhíchumas	2019
Slándáil Idirlín Teaghlaigh agus Sláine Faisnéise	2021
Iompar Digiteach Tomhaltóirí Líonta Tí	2021
Léargas ar an mBochtaineacht – Tréimhsí Tagartha Ioncaim	2018-2020
Caiteachas Cosanta Sóisialta	2020

Suirbhé Sciobtha Ár Saol Ar Líne: Cianfhoghlaim	Samhain-21
Innéacs maidir le hUalach Freagartha ar Shuirbhé na Líonta Tí	R2 2021
COVID-19 dhá bhliain níos déanaí	2020-2022
Rátaí Báis a Thomhas ag Úsáid Foinsí Sonraí Poiblí	2019-2021
Suirbhé Iontaoibhe	2021
Teacht na ndaoine ón Úcráin go hÉirinn Sraith 1	an tseachtain dar críoch an 22/05/2021
Coigilt Líonta Tí	R1 2022
Daonáireamh na hÉireann – Réamhthorthaí	2022
Suirbhé Iontaoibhe 2021: Comparáidí Idirnáisiúnta	2021
Díolacháin Leasúchán	2021
Suirbhé Sciobtha – Ár Saol Lasmuigh: Am a Chaitheamh Amuigh faoin Aer	Aibreán-Bealtaine 2022
Modúl SILC ar Dhíothú Leanaí	2021
Suirbhé Sciobtha – Ár Saol Lasmuigh: Cosaint an Chomhshaoil	Aibreán-Bealtaine 2022
Tomhaltas Leictreachais de réir Rátálacha Fuinnimh in Áitribh Neamhchónaithe	2021
Suirbhé Sciobtha – Ár Saol, Ár nAirgead	Deireadh Fómhair - Samhain 2022
Aistriú rachmais ó ghlúin go glúin	2020
Táscairí Teaghais gan Áitiú bunaithe ar Thomhaltas Leictreachais Méadraithe	2021
Gaol idir Íospartaigh agus Amhras Tuairiscithe i leith Cionta Gnéasacha agus Ionsaithe	R3 2021-R3 2022
SFlanna na hÉireann - Sprioc 16 Síocháin, Ceartas agus Institiúidí Láidre	2022
Cuntais Dáileacháin Teaghlaigh	2010-2015
Scéalta ó Dhaonáireamh 1911: Saibhreas agus Bochtaineacht	1911
Suirbhé ar Fhoréigean Gnéasach	2022
Táscairí Bochtaineachta i bhfianaise Stádas Sláinte - Suirbhé ar Ioncam agus Dálaí Maireachtála (SILC)	2022
Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe de chuid na hÉireann – Sprioc 17 Comhpháirtíochtaí do na Spriocanna	2022
Suirbhé ar Fhoréigean Gnéasach – Eispéiris Dhaoine Fásta	2022
Daonáireamh Próifíl 1 – Dáileadh agus Gluaiseachtaí Daonra	2022
Suirbhé ar Fhoréigean Gnéasach – Eispéiris Óige	2022
Daonáireamh Próifíl 2 – Tithíocht in Éirinn	2022
Suirbhé ar Fhoréigean Gnéasach – Eispéiris a Nochtadh	2022
Daonáireamh Próifíl 3 – Líonta Tí, Teaghlaigh agus Cúram Leanaí	2022
Daonáireamh Próifíl 4 – Míchumas, Sláinte agus Cúramóirí	2022
Suirbhé ar Fhoréigean Gnéasach – Ciapadh Gnéasach	2022
Suirbhé ar Fhoréigean Gnéasach – Dearcadh i leith Foréigean Gnéasach 2022	2022

Tithíocht Shóisialta in Éirinn - Anailís ar an Scéim um Íocaíocht Cúnaimh Tithíochta (ÍCT)	2022
Daonáireamh Próifíl 5 – Éagsúlacht, Imirce, Eitneachas, Lucht Siúil agus Creideamh	2022
Imthosca Daoine a raibh baint acu le Smachtbhannaí Ceartais	2015-2021
Torthaí Ardoideachais – Céimithe Sláinte Torthaí Cinn Scríbe 2020	2020
Anailís ar Inacmhainneacht Morgáiste le haghaidh Líonta Tí	2020-2023
Daonáireamh 2022 Próifíl 8 - An Ghaeilge agus Oideachas	2022
Sraith Spotsolais an Daonáirimh: Obair Dheonach in Éirinn	2022
Scéalta ó Dhaonáireamh 1911: Litearthacht	1911
Costas Bricfeasta Lán-Éireannach	2024
Daonáireamh 2022 Próifíl 6 – Easpa Dídine	2022
Básanna agus Cúiseanna Báis i dToghcheantair Áitiúla (LEA)	2021
Breitheanna agus Básanna i dToghcheantair Áitiúla 2021	2021
Cíos ó Thiarnaí Talún Príobháideacha	2022
Oideachas agus Torthaí Eile d'Fhaighteoirí Tacaíochta SUSI	2012-2022

Tosaíocht 1 de chuid an NSB: Téama 3 – Sláinte agus Cúram Sóisialta

Sraith Staidrimh maidir le Vacsaíniú COVID-19 1	Nollaig 2020 go Meán Fómhair 2021
Feasacháin Léargas COVID-19: Sraith 1 Iontrálacha ICU agus Ospidéal	Iúil agus Samhain 2021
Cóireálacha agus Éilimh Cúraim Phríomhúil arna Maoiniú ag an FSS	2017-2021
Básanna ó COVID-19 de réir Áite agus Aoisghrúpaí	Márta 2020 – Feabhra 2022
Riochtaí a bhain le Básanna COVID-19	Márta 2020 – Feabhra 2022

Aguisín 2:

Comhaltaí an Bhoird Náisiúnta Staidrimh

Anne Vaughan Uasal (Cathaoirleach)

Tá Anne Vaughan ina cathaoirleach ar an mBord Náisiúnta Staidrimh ó 2019. Bhí sí ina comhalta den Choimisiún um Chánachas agus Leas agus den Choimisiún um Pinsin. D'éirigh sí as an Roinn Coimirce Sóisialaí in 2018 áit a raibh sí ina Leas-Rúnaí ar feadh beagnach ocht mbliana agus bhí sí freagrach as forbairt beartais agus seachadadh seirbhíse maidir le hÍocaíochtaí aoise oibre. Le linn di 38 mbliana a chaitheamh sa státseirbhís, d'oibrigh sí sa Roinn Airgeadais agus i Roinn an Taoisigh freisin. Is stiúrthóir neamhfheidhmiúcháin í Anne ar roinnt comhlachtaí carthanúla. Tá sí ina comhalta de Choiste Iniúcháireachta an ARC&C; Taighde Éireann - bord Thaighde Éireann agus de Chomhairle an ESRI. Is céimí de chuid UCD, Choláiste na Tríonóide agus Scoil Ghnó Smurfit UCD í Anne. Tá M.Sc. aici in Anailís na hEarnála Poiblí.

Eithne Fitzgerald Uasal

Is eacnamaí agus anailísí beartais shóisialta í Eithne Fitzgerald a bhfuil saineolas aici ar bheartas sóisialta agus ar shaincheisteanna míchumais. Ó 2018 i leith, tá sí ag obair mar Chomhairleoir Beartais Míchumais don Roinn Sláinte agus ina dhiaidh sin don Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Lánpháirtíochta agus Óige. Roimhe sin, bhí sí ina Ceann Beartais agus Taighde leis an Údarás Náisiúnta Míchumais go dtí 2016, agus bhí sí ag léachtóireacht roimhe sin sa Bheartas Sóisialta in UCD agus i gColáiste na Tríonóide. Is iar-Aire Stáit í Eithne a raibh ról aici i mbeartas eacnamaíoch. I measc a cuid foilseachán taighde tá obair ar fhostaíocht, tithíocht, leas sóisialta, réamhaisnéis, portráidí agus tascairí staitistiúla. Bhí sí ina comhalta de roinnt sainghrúpaí beartais lena n-áirítear an Coimisiún um Leas Sóisialach, agus an grúpa Cinntiú gur Fiú an Obair an Luach Saothair (Make Work Pay), agus d'fhóin sí ar bhord na Comhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta.

An tUasal Jim Scheer

Is é Jim Scheer an Ceann Sonraí agus Léargas ag Údarás Fuinnimh Inmharthana na hÉireann. Tá níos mó ná 22 bliain taithí ag Jim ag obair i réimse na hanailíse agus na forbartha beartais a bhaineann le saincheisteanna comhshaoil. Thosaigh sé ag obair le hÚdarás Fuinnimh Inmharthana na hÉireann (SEAI) in 2007 agus faoi láthair tá sé ina Cheann Roinne (Sonraí agus Léargais) atá freagrach as staitisticí fuinnimh, samhaltú fuinnimh, eacnamaíocht iompraíochta, agus meastóireacht cláir. Sular oibrigh sé le SEAI, d'oibrigh Jim le Rialtas na hAstráile Theas i réimsí na bainistíochta acmhainní nádúrtha agus na pleanála spáis oscailte. Tá Dioplóma Gairmiúil aige i bhFeidhmíocht Ardbhainistíochta (Scoil Ghnó Smurfit), MSc. Staidéar ar Pholasáí Eacnamaíochta (Coláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath), BSc. Eolaíocht Chomhshaoil (Ollscoil Flinders, an Astráil Theas). Tá Jim paiseanta faoin acmhainneacht atá ann maidir le sonraí agus léargais chun tacú le cinnteoireacht atá bunaithe ar fhianaise agus chun dlús a chur le gníomhú ar son na haeráide.

An Dochtúir Martina Lawless

Tá an Dr Martina Lawless, atá ar iasacht sa Roinn Airgeadais faoi láthair, ina hOllamh Taighde san Institiúid Taighde Eacnamaíochta agus Sóisialta (ESRI). Sula ndeachaigh sí isteach san ESRI, fuair sí a dochtúireacht ó Choláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath agus d'oibrigh sí mar eacnamaí taighde i mBanc Ceannais na hÉireann. Dhírigh a cuid taighde go príomha ar dhinimic agus ar chinnteoireacht ar leibhéal gnólachta, ag clúdach raon ábhar mar rochtain ar mhaoiniú do ghnólachtaí beaga agus meánmhéide, éifeachtaí cánachais agus rannpháirtíocht in onnmhairiú. Le déanaí, rinne sí imscrúdú ar na héifeachtaí a d'fhéadfadh a bheith ag an mBreatimeacht agus ag COVID-19 ar ghnólachtaí in Éirinn. Foilsíodh a saothar i roinnt irisí acadúla agus beartais idirnáisiúnta mór le rá. Ó 2017 go 2020, bhí sí ina comhalta de Chomhairle Chomhairleach Bhuiséadach na hÉireann.

An Dochtúir Clíona Saidléar

Tá an Dr Clíona Saidléar ina Stiúrthóir Feidhmiúcháin ar Líonra Éigeandála um Éigniú na hÉireann (RCNI), speisialtóirí beartais náisiúnta ar fhoréigean gnéasach. Is céimí sna heolaíochtaí sóisialta í le fochéimí ó OÉG agus MScEcon agus PhD ó Scoil Polaitíochta Idirnáisiúnta Aberystwyth.

Faoi láthair tá sí ina cathaoirleach ar chomhghuaillíocht NGO um Fhoréigean Baile agus Gnéasach do Leanaí atá ag Maireachtáil le Foréigean Baile agus Gnéasach agus tá sí ina ball den Bhord Taighde Sláinte. Bhí sí ina ceapachán Aireachta ar ghrúpa teicniúil chreat ciaptha ghnéasaigh na nInstitiúidí Ardoideachais agus tá sí anois ar chomhlacht comhairleach an Údaráis um Ardoideachas. Rinne sí ionadaíocht ar Éirinn ag UNCSW agus bhí sí ina comhairleoir do thionscadal UNW sna Balcáin Thiar agus sa Tuirc maidir le Coinbhinsiún Iostanbúl chomh maith le bheith ag obair le comhpháirtithe neamhrialtasacha Eorpacha chun speisialtóireacht an fhoréigin ghnéasaigh agus tascairí tras-Eorpacha den chineál céanna a fhorbairt. Bhí sí ina cathaoirleach ar an bhFochoiste um Ardú Feasachta ar Fhoréigean Baile, Gnéasach agus Inscnebhunaithe, ar an Meitheal um Chosaint Sonraí Carthanais agus ar an sainghrúpa um thuairisciú cúlghabhálach. D'oibrigh sí leis an bPríomh-Oifig Staidrimh ar an Suirbhé ar Fhoréigean Gnéasach.

An tUasal John Shaw

Tá John Shaw ina Ard-Rúnaí Cúnta i Roinn an Taoisigh (Príomh-Aire) atá freagrach as an Rannán Eacnamaíochta. Ó 2012 go Meán Fómhair 2016, bhí sé ina Ard-Rúnaí Cúnta freagrach as Beartas Sóisialta, Athchóiriú na Seirbhíse Poiblí, agus Gnóthaí Corparáideacha sa Roinn. D'oibrigh sé roimhe seo i raon réimsí ar fud Roinn an Taoisigh, agus sa Roinn Gnóthaí Eachtracha. Tá Baitsiléir Staidéar Gnó aige ó Choláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath agus Dioplóma i Staidéar DLí ó Institiúid Teicneolaíochta Bhaile Átha Cliath.

An Dochtúir Emma Cunningham

Is í Emma Cunningham an tArd-Rúnaí Cúnta atá freagrach as an Rannán Idirnáisiúnta agus AE sa Roinn Airgeadais. Is í ionadaí na hÉireann í ar Choiste Eacnamaíoch agus Airgeadais an Aontais Eorpaigh agus ar Mheitheal an Ghrúpa Euro. Bhí sí ina hArd-Rúnaí Cúnta roimhe seo le freagracht as an Rannán Beartais Cánach agus roimhe sin bhí sí ina hArd-Rúnaí Cúnta sa Rannán Beartais Baintéireachta. Tá PhD (Stair), M. Econ.SC (Anailís ar Bheartas) agus BA (Stair & Eacnamaíocht) ag Emma agus tá oiliúint iarchéime déanta aici leis an Institiúid Baintéireachta.

Jennifer Banim Uasal (comhalta ex-officio)

Ceapadh Jennifer Banim ina hArd-Stiúrthóir ar an bPríomh-Oifig Staidrimh an 31 Bealtaine 2024. Tá Jennifer ina comhalta de Bhord Bainistíochta na Príomh-Oifige Staidrimh ó 2013 i leith agus sular ceapadh ina hArd-Stiúrthóir í, bhí sí ina hArd-Stiúrthóir Cúnta ag an bPríomh-Oifig Staidrimh a bhí freagrach as Staidreamh Eacnamaíoch. Tar éis di dul isteach sa Phríomh-Oifig Staidrimh mar Staitisteoir i nDeireadh Fómhair 1991, d'oibrigh Jennifer i roinnt réimsí lena n-áirítear Comhardú na nÁlcaíochtaí agus Staitisticí Airgeadais, Modheolaíocht Staidrimh, agus Teicneolaíocht. Tá sí ina comhchathaoirleach faoi láthair ar Bhord Feidhmiúcháin Ghrúpa Ardleibhéil Choimisiún Eacnamaíochta na Náisiún Aontaithe don Eoraip (UNECE) um Nuachóiriú Staidrimh. Rinne Jennifer staidéar in Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath, bhain sí céim BSc amach sna hEolaíochtaí Matamaitice Feidhmeacha in 1989 agus chríochnaigh sí Diplóma i bhForbairt Straitéise agus Nuálaíocht le déanaí i Scoil Ghnó Chéimithe Michael Smurfit an Choláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath.

Aguisín 3:

Achoimre ar Ábhair Phlé an NSB

Ó foilsíodh tosaíochtaí straitéiseacha an Bhoird Náisiúnta Staidrimh in 2021, bhí plé ag an mBord le príomhacadóirí agus lucht ceaptha beartas maidir le hábhair ábhartha chun measúnú a dhéanamh ar an dul chun cinn atá á dhéanamh agus chun dúshlán amach anseo a shainaithint. Cuirtear achoimrí ar Sheisiúin Phlé an NSB i láthair thíos.

Sonraí Sláinte

An 9 Meán Fómhair 2021, rinne Muiris O'Connor (Rúnaí Cúnta, an Roinn Sláinte) cur i láthair ar Shonraí Sláinte in Éirinn ina raibh na ceachtanna a tháinig chun cinn ó phaindéim COVID-19; forbairt na Straitéise maidir le Sonraí Sláinte; agus an bealach inar féidir leis an NSB cúnamh a thabhairt.

D'fháiltigh Muiris roimh rannpháirtíocht an NSB i bhforbairt a Ráitis Straitéise agus go háirithe as aird a tharraingt ar na bearnaí suntasacha sa bhonneagar sonraí agus ar an tábhacht a bhaineann leis na haonaid gheografacha sláinte a ailíniú ionas gur féidir leo an bonneagar staidrimh náisiúnta níos leithne a úsáid le haghaidh pleanála daonra-bhunaithe.

I measc na bpríomhcheachtanna a d'eascair as an bhfreagairt ar an bpaindéim bhí an tábhacht a bhaineann le haitheantóirí uathúla chun faisnéis a nascadh agus chun céannacht na saoránach a bhíonn ag plé leis an tseirbhís sláinte a fhíordheimhniú; agus luach comhoibrithe agus nuálaíochta na seirbhíse poiblí a tháinig chun cinn, lena n-áirítear tacaíocht an CSO faoin Acht Staidrimh 1993, agus forbairt Mol Sonraí COVID-19.

Cuireadh fáilte roimh an mbéim a leag an NSB ar an tábhacht a bhaineann leis an Straitéis Sonraí Sláinte a thabhairt chun críche agus leagadh amach an gá atá le bonn do shonraí sláinte sa reachtaíocht phríomha, a bheadh bunaithe ar choincheap intinneachta an RGCS.

Iarradh ar an NSB, ina ról maidir le treo straitéiseach na Príomh-Oifige Staidrimh a threorú, cabhrú leis na dúshlán seo a leanas trí fhócas a choinneáil ar fhorbairt gníomhartha sonracha i straitéis an NSB maidir le sonraí sláinte:

- Staitisticí Oifigiúla a shainiú d'aschur FSS
- Ról na Rannóige Sláinte a fhorbairt laistigh den Phríomh-Oifig Staidrimh
- Ag tógáil ar struchtúir a forbraíodh le haghaidh sonraí COVID-19

Sonraí Comhshaoil

An 2 Nollaig 2021, chuir Gerry Clabby ón Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide (DECC) príomhghnéithe an Phlean um Ghníomhú ar son na hAeráide 2021 (CAP 2021) i láthair lena n-áirítear spriocanna amhail laghdú 51% ar astaíochtaí gás ceaptha teasa faoi 2030 agus glan-astaíochtaí nialasacha faoi 2050. Sainithníodh in CAP 2021 na bearta foriomlána is gá do gach earnáil a chur chun feidhme chun na spriocanna sin a bhaint amach.

Leagadh amach an gá atá le sonraí chun meastóireacht a dhéanamh ar dhul chun cinn na ngníomhaíochtaí atá le cur chun feidhme ag gach earnáil agus iad ag obair i dtreo na dtorthaí astaíochtaí nach mór a bhaint amach.

Thug Gerry Brady (Staitisteoir Sinsearach, an Phríomh-Oifig Staidrimh) achoimre ar na sonraí a bhí ar fáil cheana féin ón bPríomh-Oifig Staidrimh i mí na Nollag 2021 agus a cuireadh faoi

bhráid an Bhoird arís i mí na Nollag 2022 maidir le forbairtí agus aschur nua óna Rannáin Comhshaoil agus Aeráide agus an úsáid a bhaintear as sonraí riaracháin a bhaineann leis an gcomhshaoil.

Torthaí, ceisteanna agus gníomhartha ón bplé:

D'aontaigh an Bord go bhfuil go leor sonraí agus taighde ann cheana féin sa réimse seo agus gur spás casta agus an-chonspóideach é. Leag siad béim ar a thábhachtaí atá sé na nithe seo a leanas a shainaithint agus a thuiscint:

- na sonraí atá ann cheana;
- na sonraí/staidreamh sonrach is gá chun an dul chun cinn atá á dhéanamh i dtreo na spriocanna a thomhas;
- na bearnaí sonraí;
- an méid a d'fhéadfadh an CSO a dhéanamh chun na bearnaí sin a líonadh; agus
- na hacmhainní a theastaíonn ón bPríomh-Oifig Staidrimh /ó chomhlachtaí poiblí eile chun bearnaí sonraí a líonadh.

D'aithin an Bord go raibh gá leis an méid seo a leanas:

- tacú le saolré iomlán na sonraí ar fud na seirbhíse poiblí – bailiú, próiseáil agus anailís - chun a chinntiú go mbaileoidh scéimeanna faisnéis le haghaidh anailísíocht sonraí, chun críocha staidrimh agus chun críocha riaracháin.
- ionas gur féidir leis an bPríomh-Oifig Staidrimh úsáid a bhaint as a chumas nasctha sonraí chun sonraí a tháirgeadh nach féidir le daoine eile a dhéanamh.
- na riachtanais sonraí a shoiléiriú ón DECC bunaithe ar CAP2021.
- le haghaidh aschur atá mionsonraithe go hiomchuí agus a chomhlíonann riachtanais an chórais beartais.
- acmhainní leordhóthanacha a chur ar fáil don Phríomh-Oifig Staidrimh chun na riachtanais sonraí sin a chomhlíonadh.
- cur chuige comhordaithe a bheith ann idir na heagraíochtaí a bhfuil baint acu leis an spás seo ó thaobh sonraí de, lena n-áirítear an CSO, an DECC, an EPA, an SEAI agus an tAonad um Ghníomhú ar son na hAeráide in DT.
- seimineár a bheith ann, chun cuid de na príomhghníomhaithe sa spás seo a thabhairt le chéile, chun tírdhreach, riachtanais agus bearnaí na sonraí a bhunú go soiléir.

Sonraí Tithíochta

An 27 Aibreán 2022, fuair an Bord cur i láthair ar Staidreamh Tithíochta ó Siobhán Nic Thighearnáin agus ó Martin Tully (an Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht); ón Dr. Rachel Slaymaker (ESRI); agus Kieran Culhane.

Áirítear i Straitéis Sonraí na Roinne Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht 'sonraí comhcheangailte' mar phríomhthéama a chuireann úsáid aitheantóirí chun cinn ar fud na Roinne chun sonraí a nascann laistigh den Roinn agus le PSBanna eile a éascú. Tá dúshlán roimh an Roinn maidir le sonraí a bhainistiú m.sh. rialachas sonraí agus caighdeánú. Áirítear ar aschur reatha na Roinne sraith sonraí chun bonn eolais a chur faoi bheartais a bhfuil siad ag obair chun iad a dhéanamh níos tráthúla; agus tá sé i gceist acu seirbhís sonraí agus léargais a chur ar fáil amach anseo.

Leagadh béim ar na dúshlán a bhaineann le sonraí tithíochta a úsáid, amhail saincheisteanna a bhaineann le sainmhíniú m.sh., cineál tionachta tithíochta agus costais chíos; sraith scortha m.sh., Innéacs Costais Foirgníochta an DHLGH; bearnaí eile sonraí m.sh., easpa sonraí ar chostais talún agus ar phraghsanna talún; folúntas sonraí idir daonáirimh; nascadh sonraí agus rochtain feabhsaithe chun rochtain micreashonraí a nascadh don lucht taighde.

Tharraing an Phríomh-Oifig Staidrimh aird ar an gcomhoibriú leanúnach ar staitisticí tithíochta ar fud Chóras Staidrimh na hÉireann amhail Grúpa Oibre Staidrimh Tithíochta na Príomh-Oifige

Staidrimh agus an Grúpa Idirchaidrimh idir an Phríomh-Oifig Staidrimh agus na Coimisinéirí Ioncaim. Thug an Phríomh-Oifig Staidrimh le fios freisin gur saincheist iad acmhainní mar aon le foinsí sonraí scortha agus ilroinnte.

Torthaí, ceisteanna agus gníomhartha ón bplé

D'iarr an Bord soiléiriú ar shaincheisteanna lena n-áirítear:

- sonraí a bheith ar fáil maidir leis an aga moille idir ceadanna pleanála agus cur i gcrích.
- sonraí maidir le lucht saothair na tógála agus miondealú ar an tacar scileanna m.sh. iarfheistiú.
- acmhainneacht foinsí sonraí amhail comhad Cáin Mhaoine Áitiúil na gCoimisinéirí Ioncaim chun aghaidh a thabhairt ar bhearnaí i sonraí folúntais agus úsáid a bhaint as tuairisceáin dleachta stampa chun praghsanna talún a chinneadh.

Thug an Bord an méid seo a leanas faoi deara:

- an tábhacht a bhaineann le córais sonraí a dhearadh i Ranna Rialtais agus anailísíocht sonraí á cur san áireamh.
- soláthraíonn nascadh sonraí an scóip chun an léargas a bhfuil géarghá leis sa réimse seo a tháirgeadh.
- Tá an Phríomh-Oifig Staidrimh in áit mhaith chun cabhrú le Ranna sonraí a nascadh agus a anailísiú chun cuidiú leis an léargas is gá a sholáthar chun na bearnaí sonraí sa réimse seo a líonadh.
- Teastaíonn maoiniú leordhóthanach ón bPríomh-Oifig Staidrimh chun comhaltaí foirne riachtanacha a leithdháileadh ar an réimse seo, chun nascáil sonraí a dhéanamh, agus chun anailís a éascú ar fud an chórais.
- is gá don chóras freagairt go tapa d'éilimh sonraí atá ag teacht chun cinn chun freastal ar riachtanais sonraí lucht ceaptha beartas.

Sonraí agus faisnéis maidir le míchumas agus réimsí gaolmhara

Rinne Cormac Halpin, Fiona O'Riordan agus Kieran Culhane ón bPríomh-Oifig Staidrimh cur i láthair don Bhord an 29 Márta, 2023; an tOllamh Mary Mc Carron ón Fhorlónadh Míchumais Intleachtúil do Staidéar Fadaimeartha na hÉireann ar Dhul in Aois; agus an Dr Rosalyn Tamming ón Údarás Náisiúnta Míchumais maidir leis na sonraí agus na staitisticí míchumais a táirgeadh, straitéisí míchumais, bearnaí sonraí agus oibleagáidí. I ndiaidh na gcur i láthair bhí plé idir an Bord, láithreoirí agus comhghleacaithe lena n-áirítear Nicola Tickner agus Gráinne Collins (DCEDIY); an Dr Chloe Walsh agus an Dr David Hallinan (NDA); an Dr Eimear McGlinchey, an Dr Caitriona Ryan agus Margaret Haigh (IDS-TILDA). Cuireadh chun suntais sa phlé gur cheart go mbeadh na sonraí agus an staidreamh a tháirgtear mar bhonn eolais don tsochaí agus don bheartas agus gur cheart go léireofaí leo taithí saoil na ndaoine.

Torthaí, ceisteanna agus gníomhartha ón bplé

Tá bearnaí sonraí ann idir an méid a bhailítear agus an méid is gá chun críocha beartais maidir le míchumas. Is ann do shaincheisteanna comhleanúnachais agus inchomparáideachta le himeacht ama agus spáis.

- An bhfuil na sainmhínithe iomadúla ar mhíchumas ag obair do lucht ceaptha beartas?
- Cad iad na sainmhínithe agus na dúshláin a bhaineann le sonraí atá á bplé, á gcur chun cinn agus á gcur in ord tosaíochta?
- Aon ionchas go n-áireofaí modúl míchumais ar an SFS nó ar shuirbhé teaghlach eile?
- Tá gá le staidreamh maidir le míchumas ar an leibhéal réigiúnach chun tacú le leithdháileadh buiséid do na húdaráis sláinte réigiúnacha.
- Tá gá le staidreamh maidir le míchumas do na daoine sin a aicmítear de réir Daoine nach bhfuil i mbun Fostaíochta, Oideachais ná Oiliúna (NEET).
- Ba cheart tuarascálacha ar staidreamh míchumais a bheith éasca le léamh, le léirmhíniú

agus le bheith inrochtana do gach úsáideoir.

- Bheadh anailís fhadaimseartha, a leanann daoine faoi mhíchumas le himeacht ama, tairbheach.
- Comhoibriú féideartha idir an Phríomh-Oifig Staidrimh agus an Bord Taighde Sláinte chun sonraí an Chórais Náisiúnta Tacaíochta Cumais (NASS) a úsáid chun staidreamh míchumais a tháirgeadh agus bearnaí sonraí a líonadh.
- Acmhainneacht ag an bPríomh-Oifig Staidrimh sonraí IDS-TILDA a nascadh le gabháltais sonraí eile de chuid na Príomh-Oifige Staidrimh chun roinnt bearnaí sonraí a líonadh, b'fhéidir.
- Ba cheart é a bheith d'aidhm ag an bPríomh-Oifig Staidrimh agus ag an tSeirbhís Slándála Inmheánaí dul chun tosaigh ar an gcuar agus an méid a bheidh ag teastáil i gceann 5 nó 10 mbliana a thomhas chun taithí saoil an duine faoi mhíchumas a léiriú. Ba cheart do na príomhpháirtithe leasmhara comhoibriú go dlúth le chéile chun an toradh sin a bhaint amach.

Staidreamh an Mhargaidh Saothair

An 11 Bealtaine 2023, fuair an Bord cuir i láthair ó Tara Davis (an Phríomh-Oifig Staidrimh), Joan McNaboe agus Nora Condon (SOLAS), agus Seamus McGuinness (ESRI) maidir leis na riachtanais sonraí atá ann faoi láthair agus a bheidh ann amach anseo maidir le staidreamh mhargadh an tsaothair. Ina dhiaidh sin bhí plé idir an Bord, láithreoirí, agus comhghleacaithe beartais ón DETE (Marcus Breathnach agus Dermot Coates), ón DSP (Dermot Corcoran agus Hugh Cronin) agus ón DCEDIY (Nicola Tickner). Leagadh béim sa seisiún ar an dul chun cinn atá déanta i staidreamh mhargadh an tsaothair le roinnt blianta anuas agus léiríodh na bearnaí sonraí agus an gá atá le tuilleadh forbairtí i réimsí ar leith. Sa mhéid seo a leanas, cuirtear i láthair míreanna ina bhfuil obair leantach le déanamh ag NSB ar dhul chun cinn.

Torthaí, ceisteanna agus gníomhartha ón bplé

Comhoibriú idir an Phríomh-Oifig Staidrimh agus na Coimisinéirí Ioncaim maidir le léargas níos fearr a thabhairt ar an bhféinhostaíocht in Éirinn.

- Comhoibriú níos mó idir Thuaidh agus Theas chun staitisticí Uile-Oileánda a tháirgeadh.
- Deis chun grúpa idirchaidrimh don Mhargadh Saothair a bhunú chun leanúint den phlé fadréimseach maidir le riachtanais sonraí mhargadh an tsaothair. D'fhéadfadh imeacht bliantúil lena n-áirítear líon níos mó páirtithe leasmhara agus úsáideoirí a bheith tairbheach.
- D'fhéadfaí staidreamh fostaíochta mhargadh an tsaothair a bhaineann le daoine faoi mhíchumas a leathnú.
- Fonn maidir le tuilleamh míosúil fíor-ama agus sonraí athrúchán foirne chun fostaíocht riaracháin míosúil a chomhlánú.
- Obair a chur chun cinn ar fhoinsé riaracháin uaireanta an chloig fostaithe atá riachtanach maidir le líon riachtanas beartais. Tá na sonraí tuillimh ar fáil faoi láthair trí chóras PMOD na gCoimisinéirí Ioncaim. Meastar gurb iad uaireanta fostaithe ó fhiontair a bhaineann leis an tuilleamh PMOD tuairiscithe an réiteach is éifeachtaí chun an bhearna sonraí a líonadh.
- Úsáid níos fearr a bhaint as na sonraí scríobtha atá ar fáil ó shuíomhanna poist ar líne agus aghaidh a thabhairt ar na dúshláin a bhaineann le rochtain a fháil ar na sonraí (bearnaí costais nó scileanna) agus na sonraí a úsáid (dídhubailt, códú, clúdach).
- Deis chun Scileanna a thomhas trí eochairfhocail amhail 'fuinneamh', 'fuinneamh in-athnuaite', 'inbhuanaitheacht' srl a chuardach sa sainchuntas poist.
- Ní mór a bheith in ann teicneolaíochtaí agus earnálacha atá ag teacht chun cinn agus teicneolaíochtaí agus earnálacha nua a bhailiú agus tuairisciú a dhéanamh orthu, amhail an Idirghníomhaireacht Saorga, Scileanna Glasa, Sláinte agus Scileanna Cúraim Shóisialta.
- Comhoibriú le SOLAS chun Scileanna Glasa agus Poist Ghlasa a shainiú.

Staidreamh Macra-Eacnamaíoch

An 22 Feabhra 2024, fuair an Bord na cuir i láthair seo a leanas:

- Dúshláin Reatha agus Dúshláin Amach Anseo maidir le Geilleagar na hÉireann a Thomhas ó Chris Sibley, ADG do Chuntais Idirnáisiúnta, Trádáil agus Staitisticí Airgeadais an Rialtais, agus Jennifer Banim, ADG do Chuntais agus Praghsanna Náisiúnta, an Phríomh-Oifig Staidrimh
- Úsáid agus mí-úsáid GDP na hÉireann ó Patrick Honohan, Coláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath
- Plé ar Chuntais Náisiúnta na hÉireann ó Seamus Coffey, Coláiste na hOllscoile, Corcaigh

Leagadh béim sna cuir i láthair agus sna pléití ina dhiaidh sin ar an dul chun cinn atá déanta le blianta beaga anuas maidir le meastacháin níos tráthúla ar an macraigheilleagar agus bearta níos fónta ar an ngeilleagar intíre a sholáthar.

Tugadh faoi deara gur dócha go ndíreoidh caighdeán nua atá á bhforbairt faoi láthair ar ghlanbhearta an gheilleagair, rud a laghdóidh éifeachtaí saofa gníomhaíochtaí ilnáisiúnta. Tá dúshláin ann maidir le luach a chur ar obair gan phá sa bhaile, ar acmhainní nádúrtha, ar sheirbhísí comhshaoil agus ar fhoirmiú caipitil (i measc nithe eile). Cuireadh in iúl go láidir nach tomhas maith leasa é GDP.

Ní mór aird a thabhairt ar an gcaoi a gcuirtear staidreamh maicreacnamaíoch in iúl don phobal, agus béim laghdaithe á leagan ar GDP agus béim mhéadaithe á leagan ar ghlanbhearta agus ar bhearta intíre.

Faisnéis Cháilíochta do Chách – Tá Tábhacht le hUimhreacha

Athbhreithniú Meántearma

An Bord Náisiúnta Staidrimh Tosaíochtaí Straitéiseacha don Staidreamh Oifigiúil 2021 – 2026

